
**YMPÄRISTÖTUKI JA VALVONTA –
PIRKANMAALAISTEN VILJELIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ
MUUTOKSISTA JA UUDESTA EU-
OHJELMAKAUDESTA 2014–2020**

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Mustiala, kevät 2014

Katriina Koivu

Mustiala
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Maatilatalouden suuntautumisvaihtoehto

Tekijä	Katriina Koivu	Vuosi 2014
Työn nimi	Ympäristötuki ja valvonta – pirkanmaalaisten viljelijöiden näkemyksiä muutoksista ja uudesta EU-ohjelmakaudesta 2014–2020	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten Pirkanmaan alueen viljelijät ovat kokeneet ympäristötukijärjestelmässä ja sen valvonnassa tapahtuneet muutokset EU:n ohjelmakausilla 2000–2006 ja 2007–2013, sekä mitä he toivovat tulevalta ohjelmakaudelta. Työn toimeksiantajana toimi Pirkanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus).

Maatalouden tukijärjestelmä perustuu EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Suomessa maksetaan EU:n kokonaan ja osittain rahoittamia tukia sekä kansallisia tukia. Ympäristötuki kuuluu EU:n osittain rahoittamiin tukiin, ja se on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa. Ympäristötukijärjestelmä säilyi rakenteeltaan samankaltaisena siirryttäessä ohjelmakaudelta 2000–2006 kaudelle 2007–2013. Merkittävin muutos oli lisätoimenpiteiden uudistaminen, jolla pyrittiin lisäämään vaikuttavuutta tukia kohdentamalla. Vuoden 2015 alusta voimaan tulevan uuden ympäristökorvausjärjestelmän ehtoja ei ole vielä vahvistettu. Valvontaan liittyvät vaatimukset ovat muuttuneet tukiehtojen muuttuessa, myös Euroopan komissio on tiukentanut valvontavaatimuksia.

Työn tutkimusaineisto kerättiin Pirkanmaan alueen viljelijöille lähetetyn kyselyn avulla. Otantakohderyhmänä olivat ne viljelijät, jotka olivat olleet kokotilavalvonnassa vähintään kerran vuosina 2000–2006 ja 2007–2013. Tuloksista kävi ilmi, että viljelijät suhtautuvat melko positiivisesti ympäristötukijärjestelmässä tapahtuneisiin muutoksiin. Viljelijöitä huoletti erityisesti peltolohkojen pinta-alojen digitoinnista johtuvat aiheettomiksi koetut muutokset. Toisaalta viljelijöiden vastauksista kävi ilmi myös, ettei valvonnan eikä järjestelmän sisältöä aina tunneta hyvin, ja tämä saattaa tuottaa vääriä luuloja viranomaisista kohtaan. Tulevaisuus mietityttää ja tärkein toive on tukijärjestelmien yksinkertaistaminen.

Avainsanat EU maatalouspolitiikka, ympäristötuki, tukijärjestelmä, valvonta, Pirkanmaa

Sivut 54 s. + liitteet 15 s.

Mustiala
Degree Programme in Agricultural and Rural Industries
Agriculture Option

Author	Katriina Koivu	Year 2014
Subject of Bachelor's thesis	Agri-Environmental scheme and supervision – Opinion of the farmers in Pirkanmaa about the changes and new EU programme 2014–2020	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to examine how the farmers of Pirkanmaa, southern Finland, have experienced the changes of the EU Agri-Environmental Schemes (AES) and the supervision of the implementation during the programme periods in 2000-2006 and 2007-2013. In addition, it was important to clarify what the farmers hope for the new EU programme period. The commissioner of this work is the Centre for Economic Development, Transport and the Environment (ELY Centre) Pirkanmaa.

The support system of the Finnish agriculture is based on the EU's Common Agricultural Policy (CAP). The support system in Finland covers totally and partly financed subsidies paid by the EU and the national subsidies. The agri-environmental support belongs to the subsidies partly financed by the EU and it is a part of the Rural Development Programme of Mainland Finland. The structure of the AES remained similar during the programme periods in 2000–2006 and 2007–2013. The additional measures were reformed with the aim to increase the effectiveness by focusing on supports. The measures of the new AES which comes into force at the beginning of the year 2015 have not been confirmed yet. The rules of the supervision have changed and tightened during the programme periods.

The material for this thesis was surveyed with an inquiry that was sent to the farmers of Pirkanmaa. The informants were the farmers whose entire farm was supervised at least once during the programme periods 2000–2006 and 2007–2013. The opinions the farmers seem to be fairly positive towards the changes of the AES. The informants were concerned especially about the unjustified areal changes due to the digitization process. The results showed that the farmers may not be aware of the rules of the supervision and the contents of the AES. They are concerned the future agriculture and hope for the simplifying of the support systems.

Keywords EU Agricultural policy, Agri-Environmental Scheme, Support System, Supervision, Pirkanmaa

Pages 54 p. + appendices 15 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	MAATALOUDEN TUKIJÄRJESTELMÄ	2
2.1	Maatalouden tukijärjestelmä Suomessa	2
2.1.1	EU:n kokonaan rahoittamat tuet	2
2.1.2	EU:n osittain rahoittamat tuet	3
2.1.3	Kansalliset tuet	4
2.1.4	Täydentävät ehdot	5
3	YMPÄRISTÖTUKI	5
3.1	Maatalouden ympäristöohjelma 1995–1999	6
3.2	Muiden EU-maiden ympäristötukijärjestelmistä	7
3.3	Maatalouden ympäristötukijärjestelmä 2000–2006	9
3.3.1	Tavoitteet	9
3.3.2	Tukikelpoisuusperusteet	9
3.3.3	Perustoimenpiteet	10
3.3.4	Lisätoimenpiteet	12
3.3.5	Tuen maksaminen ja määrä	14
3.4	Maatalouden ympäristötukijärjestelmä 2007–2013	15
3.4.1	Tavoitteet	15
3.4.2	Tukikelpoisuusperusteet	15
3.4.3	Perustoimenpiteet	15
3.4.4	Lisätoimenpiteet	17
3.4.5	Tuen maksaminen ja määrä	20
4	VALVONTA	21
4.1	Valvontaelimet	21
4.2	Valvontamenetelmät	21
4.3	Valvontamäärät	22
4.4	Valvontatapahtuma	23
4.4.1	Valvonnasta ilmoittaminen	23
4.4.2	Tarkastettavat kohteet	24
4.4.3	Kasvulohkojen mittaaminen	25
4.5	Seuraamukset	25
5	UUSI EU- OHJELMAKAUSI	28
5.1	Maatalouspolitiikka 2015–2020	28
5.2	Ympäristökorvausjärjestelmä 2015–2020	30
5.2.1	Ympäristökorvausjärjestelmän rakenne	31
6	KYSELYTUTKIMUS	33
6.1	Kyselyn toteutus	33
7	TULOKSET	34
7.1	Taustatiedot	34

7.2	Ympäristötuki.....	35
7.2.1	Ympäristötukeen sitoutuminen ja paperitöiden määrä	35
7.2.2	Ympäristötuen lisätoimenpiteet.....	36
7.2.3	Ympäristötuen ehtojen mukaiset lannoitusrajat	39
7.3	Valvonta	40
7.3.1	Tilalle toimitettavat kartat	40
7.3.2	Valvonnassa käytettävät mittaustavat.....	41
7.3.3	Valvonnan kokonaisuus.....	42
7.4	Tulevaisuus.....	44
7.4.1	Viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuus	44
7.4.2	Asiakirjojen toimittaminen sähköisesti	45
7.4.3	Muutostoivomukset uudelle ohjelmakaudelle	46
7.4.4	Vapaa kommentti.....	47
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	47
	LÄHTEET	50

Liite 1	Peltokasvien peruslannoitusrajat ohjelmakaudella 2000–2006
Liite 2	Typpi- ja fosforilannoituksen enimmäismäärät tarkennetun lannoituksen lisätoimenpiteessä ohjelmakaudella 2000–2006
Liite 3	Peltokasvien typpilannoituksen enimmäismäärät ympäristötuen perustoimenpiteessä ohjelmakaudella 2007–2013
Liite 4	Peltokasvien fosforilannoituksen enimmäismäärät ympäristötuen perustoimenpiteessä ohjelmakaudella 2007–2013
Liite 5	Puutarhakasvien typpi- ja fosforilannoituksen enimmäismäärät ympäristötuen perustoimenpiteessä ohjelmakaudella 2007–2013
Liite 6	Typpilannoituksen enimmäismäärät vähennetyn lannoituksen lisätoimenpiteessä ohjelmakaudella 2007–2013
Liite 7	Kysely viljelijöille
Liite 8	Saatekirje

1 JOHDANTO

Suomen liittyminen Euroopan unioniin (EU) vuonna 1995 uudisti maatalouden tukipolitiikan. Suomi on yksi maailman pohjoisimmista maatalousmaista ja EU:n yhteinen maatalouspolitiikka vaikuttaa merkittävästi maatalousyritysten toimintaympäristöön pohjoisten olosuhteiden vuoksi. Tämä maatalouspolitiikka uudistuu jälleen, kun uusi ohjelmakausi 2014–2020 on käynnistynyt. Pääosa uuden ohjelmakauden uudistuksista tulee voimaan vasta vuoden 2015 alussa valmistelujen viivästymisen vuoksi. Keskeisimpiä asioita maatalouden kannalta ovat EU:n rahoittamien tukien kokonaistaso ja tuotantosidonnaisten tukien maksamisen jatkuminen.

Suomessa viljelijöille myönnetään EU:n kokonaan ja osittain rahoittamia sekä kokonaan kansallisista varoista maksettavia tukia. Ympäristötuki kuuluu EU:n osittain rahoittamiin tukiin. Ympäristötuen tarkoituksena on korvata tuotannon vähenemisestä ja kustannusten lisääntymisestä johtuva tulosten väheneminen viljelijöille. Tuen saamiseksi viljelijät sitoutuvat maatalouden aiheuttamaa ympäristökuormitusta vähentäviin toimiin.

Jotta tukijärjestelmä olisi mahdollisimman tasapuolinen, tuen saamisen ehtoja valvotaan. Pirkanmaan alueella valvontaa suorittaa Maaseutuviraston (Mavi) hallinnoimana Pirkanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). Tämä opinnäytetyö sai alkunsa omasta kiinnostuksesta ympäristötukijärjestelmässä tapahtuneisiin muutoksiin ja Pirkanmaan ELY-keskuksen tarpeista saada tietoa viljelijöiden mielipiteistä aiheesta.

Tämän työn tavoitteena on selvittää ympäristötukijärjestelmässä ja sen valvonnassa tapahtuneita muutoksia EU:n ohjelmakausien 2000–2006 ja 2007–2013 aikana, ja sitä miten Pirkanmaan ELY-keskuksen alueen viljelijät ovat kokeneet tapahtuneet muutokset, ja mitä he toivovat uudelta ohjelmakaudelta 2014–2020. Työn teoriaosuudessa käsitellään EU:n maatalouspolitiikkaa sekä tukijärjestelmää Suomessa. Lisäksi perehdytään tarkemmin maatalouden ympäristötukijärjestelmään ja sen valvontaan sekä tutustutaan uuden ohjelmakauden tuomiin muutoksiin ympäristötuen osalta. Työn tutkimusosiossa analysoidaan viljelijäkyselyn tulokset ja tehdään johtopäätökset.

2 MAATALOUDEN TUKIJÄRJESTELMÄ

Maatalouden tukijärjestelmä perustuu EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan, jota on toteutettu 1960-luvulta lähtien. Tavoitteena on ollut estää unionin sisäisten hintojen aleneminen ja samalla pitää tuontielintarvikkeiden hinta EU-hintojen tasolla. Vuonna 2013 noin 40 % EU:n kokonaisbudjetin varoista käytettiin yhteisen maatalouspolitiikan menoihin, joista noin 75 % maatalouteen tukina. Vaikka EU:n maatalouspolitiikkaa ei koetakaan aina suotuisana pohjoiselle ja pientilavaltaiselle Suomelle, oli Suomi silti väestömäärään suhteutettuna yksi suurimmista EU:n maatalousbudjetista myönnettyjen tukien saajista ohjelmakaudella 2007–2013. (Niemi 2013, 48–50.)

2.1 Maatalouden tukijärjestelmä Suomessa

Vuonna 2013 Suomessa maksettiin EU:n kokonaan ja osin rahoittamia maataloustukia 1326 milj. euroa. Tämän lisäksi maksetaan kansallisia tukia, jotta pystytään varmistamaan maatalouden toiminnan edellytykset koko maassa ja eri tuotantosuunnissa. Kansallisten tukien määrä vuonna 2013 oli noin 511 milj. euroa. Tukien maksamisen kohdentamiseksi Suomi on jaettu seitsemään tukialueeseen. Etelä-Suomen alueita ovat A ja B. Keski- ja Pohjois-Suomen C-alue jakaantuu viiteen osaan C1, C2, C2P, C3 ja C4. (Niemi 2013, 50–52.)

2.1.1 EU:n kokonaan rahoittamat tuet

Suomessa EU:n budjetista rahoitetaan kokonaan pinta-alaperusteinen tilatuki, sekä peltoviljelyyn ja kotieläintuotantoon liittyviä palkkioita. Näitä EU:n kokonaan rahoittamia tukia kutsutaan suoriksi tuiksi. (Maaseutuvirasto 2013a, 61.)

Tilatukea maksetaan vuonna 2003 vahvistetun tilatukijärjestelmän kautta. Tuolloin ns. CAP-tuista muodostettiin tukioikeuksia, jotka sisältävät tasatukiosan ja tilakohtaisen lisäosan. (Niemi 2013, 50–51.) Tilatuen tukitaso siis vaihtelee tilojen välillä, sillä tasaosan arvo vaihtelee tukialueittain, ja lisäosa on tilakohtainen ja tuotantoon perustuva. Tasaosan arvo vuonna 2013 ja suluissa merkittynä vuonna 2014 A-alueella oli 246,76 €/ha (232,51 €/ha), B–C1-alueella 201,00 €/ha (194,26 €/ha) ja C2–C4-alueella 166,74 €/ha (170,33 €/ha). Tilakohtaiset lisäosat nostavat tukioikeuden arvoa ja niitä vahvistettiin vuonna 2006 tiloille, jotka harjoittivat lisäosaan oikeuttavaa tuotantoa. Tukioikeuksien arvot muuttuvat ajan kuluessa. Lisäosista leikattavat varat siirtyvät vähitellen tasaosiin ja näin esimerkiksi timoteilisäosa loppuu vuonna 2017. (Maaseutuvirasto 2013a, 31–32; Maaseutuvirasto 2014c, 48.) Vuoteen 2019 mennessä kaikki lisäosien sisältämät tuet maksetaan kokonaan tasatukena (Maaseutuvirasto 2014a). Tilatuessa tukikelpoista alaa ovat pelto ja pysyvät laitumet. Tukikelpoisuus määritetään peruslohkon tilatukiominaisuudella, joita ovat A pelto, B pysyvät laidun, D muussa kuin maatalouskäytössä oleva ala ja E metsämaa. (Maaseutuvirasto 2013a, 32.)

EU:n rahoittamia peltoviljelyn palkkioita ovat valkuais- ja öljykasvipalkkio sekä tärkkelysperunapalkkio. Valkuais- ja öljykasvipalkkioon oikeutavia kasveja ovat muun muassa syysrapsi ja -rypsi, kevättrapsi ja -rypsi, auringonkukka, öljypellava, ruistankio ja härkäpapu. Palkkiokelpoisten kasvien yhteenlasketun viljelyalan on oltava vähintään 10 % hakijan peltoalasta. Palkkiota maksetaan kaikilla tukialueilla tukikelpoisten kasvien alalle. Tärkkelysperunapalkkiota maksetaan vain teollisuuteen menevästä tärkkelysperunasta eikä viljelysopimukseen saa sisällyttää omaa siemensäisäalaa. (Maaseutuvirasto 2013a, 58–59.)

Eläinpalkkioita ovat nauta-, lypsylehmä-, uuhi- ja teuraskaritsan laatu -palkkiot. EU:n nauta- ja lypsylehmäpalkkiota eli nautaeläinpalkkioita on maksettu vuodesta 2010 lähtien. Nautapalkkiota maksetaan koko maassa palkkioehdot täyttävistä sonneista, häristä, emolehmistä ja emolehmähiehoista tuenhakuvuoden aikana nautarekisteriin ilmoitetun eläinyksikömäärän perusteella. Lypsylehmäpalkkiota maksetaan vain A- ja B- tukialueilla vähintään kerran poikineesta maidontuotantoon käytettävästä naudasta. (Maaseutuvirasto 2013b, 4–7.) Uuhipalkkio ja teuraskaritsan lautuspalkkio ovat lammastaloutta tukevia palkkioita. Uuhipalkkiota maksetaan enintään viljelijän kiintiön mukaiselle uuhimäärälle. Palkkiokelpoinen uuhi on karitsoinut vähintään kerran tai on karitsoimaton ja yli vuoden ikäinen. Teuraskaritsan lautuspalkkiota maksetaan teurastetuista karitsoista niiden täyttäessä palkkioehdot. (Maaseutuvirasto 2013c, 4–6.)

2.1.2 EU:n osittain rahoittamat tuet

Luonnonhaittakorvaus (LFA), ympäristötuki ja eläinten hyvinvoinnin tuki kuuluvat EU:n maaseudun kehittämistoimenpiteisiin (Maaseutuvirasto 2013a, 37). Tuet rahoitetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta eli EU:n maaseuturahastosta. Rahaston tuet koostuvat sekä EU:n että kansallisesta rahoitusosuudesta. Rahoituksen toteutusta varten on laadittu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, jonka yhteen toimintalinjaan nämä tuet kuuluvat. Kehittämisohjelmaa hallinnoi maa- ja metsätalousministeriö. (Maaseutu.fi n.d; Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2014a.) Ympäristötukea käsitellään tarkemmin luvussa 3.

Luonnonhaittakorvauksen maksamisen tarkoituksena on taata maan maatalouskäyttö epäsuotuisilla alueilla, jollaiseksi koko Suomi on luokiteltu. Luonnonhaittakorvaus on pinta-alaperusteinen tuki, jonka tukitasot ovat ohjelmakaudella 2007–2013 A-alueella 150 €/ha, B–C1-alueilla 200 €/ha ja C2–C4-alueilla 210 €/ha. Näin porrastetut tukitasot ottavat huomioon pohjoisten olosuhteiden haasteet ja tuotantokustannukset maataloudessa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2007a, 111–114.) Luonnonhaittakorvauksella on omat sitoumusehdot, joissa yleisenä edellytyksenä on sadon korjaaminen tai pellon hoitaminen muutoin sille määrätyllä tavalla. Vuonna 2008 sitoumuksen tehneen viljelijän oli vuonna 2013 mahdollista tehdä uusi viiden vuoden sitoumus (Maaseutuvirasto 2013a, 37–38), mutta vuonna 2014 päättyviä sitoumuksia voidaan jatkaa vain yhdellä vuodella (Maaseutuvirasto 2014b).

Maaseuturahastosta maksettavan luonnonhaittakorvauksen lisäksi Suomessa maksetaan luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa (LFA-lisäosa) kansallisesta varannosta. Kasvinviljelytilalle maksetaan perusosaa A–C1-alueilla 20 €/ha ja C2–C4-alueilla 25 €/ha. Kotieläintiloille maksetaan perusosan lisäksi 80 €/ha kotieläintilan korotusta kaikilla tukialueilla. LFA-lisäosasta tehdään sitoumus yhtä aikaa luonnonhaittakorvaussitoumuksen kanssa samasta pinta-alasta. (Maaseutuvirasto 2013a, 41.)

Eläinten hyvinvoinnin tuki on tarkoitettu nauta- ja sikatiloille edistämään eläinten hyvinvointia. Tuki jakautuu perusehtoihin ja lisäehtoihin. Perusehtoihin kuuluvat eläinten terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset ja lisäehtoihin valinnaisesti esimerkiksi nautatilalla vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen. Tuen määrä määräytyy nauta- tai sikarekisterin eläinmäärän perusteella. (Maaseutuvirasto 2013a, 85–86.)

2.1.3 Kansalliset tuet

Kansallisia tukia ovat pelto- ja kotieläintuet (Maaseutuvirasto 2013a, 55). Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan liittymissopimuksen artiklan 141 perusteella vuosina 2008–2013 (Maa- ja metsätalousministeriö 2008). Pohjoisia tukia maksetaan artiklan 142 perusteella C-tukialueilla (Niemi 2013, 52). Koko maassa maksetaan lisäksi sokerijuurikkaan tukea, jota myönnetään sokerintuotantoon käytettävälle juurikasalalle (Maaseutuvirasto 2013a, 57).

Etelä-Suomen peltotukia ovat kotieläintilan hehtaarituki ja Etelä-Suomen erikoiskasvituki ja niitä maksetaan A- ja B-tukialueilla. Kotieläintilan hehtaaritukea maksetaan tilalle, joka on LFA-lisäosan kotieläintilavaatimuksen täyttävä ja sillä on vuonna 2007 vahvistettu enimmäispinta-ala LFA-tuessa. Kotieläintilan hehtaaritukea maksetaan kaikista LFA-tukikelpoisista viljelykasveista. Erikoiskasvitukea maksetaan tärkkelysperunalle ja avomaavihanneksille. (Maaseutuvirasto 2013a, 55–56.)

Pohjois-Suomessa myönnettäviä peltotukia ovat pohjoinen hehtaarituki, yleinen hehtaarituki ja nuorten viljelijöiden tuki. Pohjoista tukea myönnetään koko C-tukialueella viljeltäville tietyille peltokasveille, kuten vehnälle, rukiille, tärkkelysperunalle ja maissille. Yleistä hehtaaritukea maksetaan alueilla C2–C4 tilan koko peltoviljelyalalle lukuun ottamatta viljelemättömiä lohkoja, hoidettuja viljelemättömiä pelloja, luonnonlaitumia ja -niittyjä, kasvimaita ja kasvihuoneita. Nuorten viljelijöiden tukea maksetaan samoin viljelyehdoin kuin yleistä hehtaaritukea. Tuki on kuitenkin tarkoitettu nuorelle C-alueen viljelijälle, joka tai jonka puoliso on alle 40-vuotias tukihakua edeltävän vuoden viimeisenä päivänä. (Maaseutuvirasto 2013a, 55–56.)

Kansallisia kotieläintukia maksetaan kotieläintiloille koko maassa. Eläinyksikkökohtaista (€/ey) tukea maksetaan koko maassa emolehmistä, emolehmähiehoista, sonneista, häristä, uuhista, kutuista, hevosista ja teurastetuista hiehoista sekä A- ja B-tukialueiden saaristoissa lypsylehmistä ja

hiehoista ja Manner-Ahvenanmaalla hiehoista. Eläinkohtaista (€/eläin) tukea saa pohjoisilla C3- ja C4-alueilla tukihakuvuonna teurastetuista sonneista ja häristä. Sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotettua tukea maksetaan tilakohtaisen viitemäärän mukaan. (Maaseutuvirasto 2013a, 76.)

2.1.4 Täydentävät ehdot

Kaikkien EU:n kokonaan ja osin rahoittamien tukien sekä luonnonhaittakorvauksen lisäosan, pohjoisten hehtaaritukien ja kotieläintilan hehtaarituen saaminen edellyttää täydentävien ehtojen noudattamista. Täydentävät ehdot koostuvat hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista. Ehtoja on noudatettava koko kalenterivuoden ajan, ja ne koskevat tuenhakijan kaikkea maatalousmaata ja maatalouden harjoittamista. Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin kuuluvat esimerkiksi pientareet, hukkakauran torjunta, viljelykiertovaatimus ja pysyvien laitumien säilyttäminen ja hoito. Lakisääteisiä hoitovaatimuksia ovat esimerkiksi lannan ja lannoitteiden käsittely, pohjavesien suojelu, kasvinsuojeluaineiden käsittely, sekä eläinten merkitseminen ja rekisteröinti. (Maaseutuvirasto 2010a, 4–5.)

3 YMPÄRISTÖTUKI

EU:n jäsenmaat on velvoitettu maatalouden ympäristötukiohjelmien tarjoamiseen vuodesta 1992 (Berninger 2011, 6). Velvoitus perustui Euroopan yhteisön asetukseen 2078/92, joka antoi jäsenmaiden melko vapaasti rakentaa ohjelmansa kansallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan (Aakkula, Jokinen, Kaljonen & Kröger 2006, 24–25). Ensimmäiset ympäristötukiohjelmat hyväksyttiin vuonna 1993, suurin osa 1994 ja Suomessa heti liittymisvuonna 1995. Suomessa tukeen sitoutui tuolloin 59 % viljelijöistä. Itävallassa oli täytäntöönpanovuonna korkein sitoutumisprosentti (69 %), mutta esimerkiksi Belgiassa sitoutujia oli tuolloin vain 1 % viljelijöistä. Komission asettamat arviot sitoutumisprosentteista jäivät alhaisiksi, ja syiksi epäiltiin muun muassa tiedotuksen puutetta ja haluttomuutta sitoutua vähintään viisivuotisiin sopimuksiin. (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, liite 4.) Vuonna 1999 maatalouspolitiikkaa uudistettiin ja ympäristötukiohjelmat otettiin osaksi maaseudun kehittämisohjelmia (Berninger 2011, 6).

Ensimmäinen vuosien 1995–1999 nopealla aikataululla luotu (Aakkula ym. 2006, 29) ympäristöohjelma on antanut hyvän pohjan kehittää ja etenkin tarkentaa ohjelmaa seuraaville kausille 2000–2006 ja 2007–2013. Vuosien 1995–1999 ohjelmasta käytetään yleisesti nimitystä maatalouden ympäristöohjelma 1995–1999, ja myöhemmistä ohjelmista joko ympäristötukiohjelma tai ympäristötukijärjestelmä nimitystä.

3.1 Maatalouden ympäristöohjelma 1995–1999

Suomen ensimmäistä maatalouden ympäristöohjelman ehdotusta teemmään asetettiin valmistelutyöryhmä maaliskuussa 1994 maa- ja metsätalousministeriön toimesta. Työryhmään kuului niin maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, vesi- ja ympäristöhallituksen ja vesi- ja ympäristöpiirien sekä Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen edustajia. Työssä käytettiin apuna esimerkiksi alueellisten toimijoiden ympäristön- ja maisemahoidon tukiohjelmia. (Aakkula ym. 2006, 26.)

Suomen maatalouden ympäristöohjelman 1995–1999 tavoitteita olivat pienentää ympäristöön ja erityisesti vesiin kohdistuvaa kuormitusta, pienentää torjunta-aineiden aiheuttamia riskejä, huolehtia maaseutumaisemasta ja luonnon monimuotoisuudesta, säilyttää tai parantaa maan tuotto-kykyä ja korvata näistä toimista aiheutuvat kustannukset. Tuki jakautui neljään osaan, joita olivat perustuki, erityistuki, koulutus- ja neuvontatuki sekä kokeiluhanketuki. (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 30–31.) Perustuen osuus tuen kokonaisrahoituksesta oli yli 90 % (Kröger 2002, 30).

Ensimmäisellä kaudella ympäristötukea myönnettiin maa- tai puutarhataloutta harjoittavalle viljelijälle, jos hän tai puolisonsa on tukihakua edeltävän vuoden viimeisenä päivänä ollut alle 65-vuotias. Erityistukisopimuksia voitiin kuitenkin poikkeustapauksissa (esimerkiksi sopimusalan maisemallinen merkitys) tehdä yli 65-vuotiaan viljelijän kanssa. Peltokasvien viljelyssä olevan alan oli oltava yli kolme hehtaaria ja puutarhakasvien viljelyssä puoli hehtaaria. Tuen määrä vaihteli tukialueittain ja kasveittain. (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 32–34.)

Ensimmäisen ympäristöohjelman tavoitteena oli saada 90 % aktiivituloista (arviolta 1 776 700 ha) sitoutumaan ympäristötuen perustukeen. Vuonna 1997 tukeen oli sitoutunut 78 000 maatilaa, joka oli 88 % aktiivituloista. Pellohehtaareja näillä tiloilla oli 1 875 000, joten tavoite siltä osin saavutettiin. Tukeen eivät halunneet sitoutua etenkin kotieläintalouteen tai erikoiskasviviljelmiin erikoistuneet tilat, joilla oli vähän peltoa. Myös yli 65-vuotiaiden omistamat tilat jäivät perustuen ulkopuolelle ikäehdon vuoksi. Erityistukiin sitoutumisessa tavoitetta ei saavutettu vuoteen 1997 mennessä minkään sopimuksen osalta. Tämän arvioitiin johtuvan muun muassa täysin uusista tukimuodoista, pitkistä sopimuskausista ja liian matalista tukimääristä. (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 35, 78–79.) Koska tilojen kokonaismäärä aleni ohjelmakauden aikana, tukeen oli sen aikana sitoutunut keskimäärin 84,4 % aktiivituloista. Näille tiloille maksettiin ohjelmakauden aikana ympäristötukea yhteensä keskimäärin 258,9 milj. euroa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2004, 30–31.)

Ympäristötuen valvontaa suoritti työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot, ja maa- ja metsätalousministeriö antoi ohjeet valvonnasta vuosittain. Valvontamäärä oli 5 % erikseen puutarhatiloista, kotieläintiloista, kasvinviljelytiloista ja erityistuen saajista. Poikkeuksena oli erityistukisopimus alkuperäisrotujen kasvattaminen, joista valvottiin 10 % ja luonnonmukainen viljely, jota valvottiin vuosittain. Vuonna 1997 valvonta kohdistui yhteensä 5119 maatilalle. Tukiehtojen rikkomisesta seuraamuk-

sena sen vakavuuden perusteella oli huomautus, tuen määrän alentaminen tai takaisinperintä kokonaan. (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 67–68.)

Komission asetuksen mukaan jäsenvaltioiden on seurattava ja arvioitava ympäristöohjelman toimenpiteitä ja vaikutuksia (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 69). Tätä tekemään maa- ja metsätalousministeriö asetti työryhmän, joka seurasi ja tutki ohjelman toteutumista, tuen käyttöä, sekä tuessa edellytettyjen toimenpiteiden vaikutuksia ympäristöön (Aakkula ym. 2006, 26–27). Seurantatyöryhmä laati raportin havainnoistaan maa- ja metsätalousministeriölle. Raportissa todettiin, että ympäristöohjelma oli toimiva ja sitä tulee jatkaa samankaltaisena. Joidenkin perustukien ehtoja toivottiin selkeämmiksi, erityistukiin toivottiin käytännöllisyyttä ja lisäksi haluttiin kotieläinten eettistä hoitoa edistävä tuki. Sitoumusehdoista ehdotettiin 65 vuoden ikärajan poistamista. (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 90.) Seurantatyöryhmän lisäksi maa- ja metsätalousministeriö toimeenpani Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Maatalouden tutkimuskeskuksen (MTT) toteuttaman projektin (ns. MYTVAS) ensimmäisen ympäristötukiohjelman vaikuttavuuden tutkimiseksi (Aakkula ym. 2006, 27).

3.2 Muiden EU-maiden ympäristötukijärjestelmistä

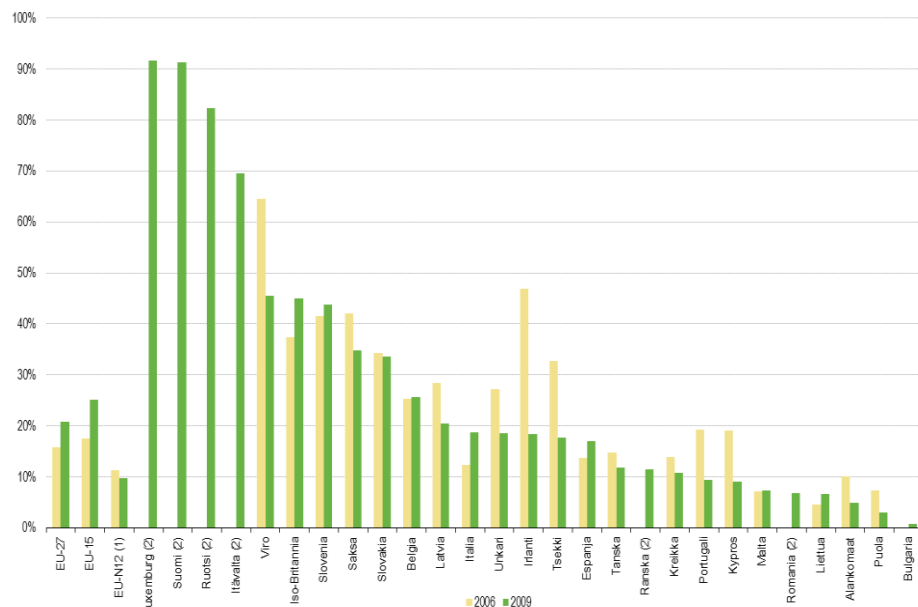
EU:n yleiset ympäristötuen tavoitteet ovat maatalouden ympäristöriskien hallinta ja viljelymaiseman sekä sen luonnon suojelu. Jokainen jäsenmaa saa näiden tavoitteiden pohjalta päättää oman ohjelman painotuksen. Esimerkiksi Suomessa painotetaan vesien suojelua, kun taas Itävallassa painotetaan maiseman säilymiseen ja arvokkaisiin kansallismaisemiin. (Berninger 2011, 6–8.) Myös EU:hun kuulumattomissa maissa, kuten Norjassa ja Sveitsissä, toteutetaan laajoja ympäristötukiohjelmia (Kleijn & Sutherland 2003, 948).

Jäsenmaiden maatalouden ympäristötukijärjestelmät on toteutettu joko horisontaalisesti pyrkien mahdollisimman laajaan tukialaan, tai tähdäten luonnonarvoiltaan tärkeiden alueiden hoitoon. Useimmat maat ovat toteuttaneet näiden yhdistelmiä. Vain Suomi ja Sveitsi ovat toteuttaneet täysin horisontaalista ohjelmaa, ja esimerkiksi Saksa ja Irlanti ovat soveltaneet horisontaalista toteuttamistapaa. Espanjassa ja Iso-Britanniassa taas on toteutettu ohjelmaa, jossa keskitytään tukemaan luonnonarvoiltaan erityisiä alueita. (Kleijn & Sutherland 2003, 949; Primdahl, Peco, Schramek, Andersen & Onate 2003, 130; Berninger 2011, 6.) Horisontaalisen toteutustavan maissa ympäristötukijärjestelmään sitoutuu enemmän tiloja, sillä tukiehdot ovat melko helppoja toteuttaa. Toisaalta tukitasot ovat melko alhaisia. Luonnonarvoiltaan erityisiä alueita tukevilla ohjelmilla tukitasot ovat korkeampia, mutta toimenpiteet koskevat melko pientä osaa tiloista. Aluejaoilla ja tukialueluokilla pyritään tasoittamaan olosuhteiden vaihtelua myös maiden sisällä. Ympäristötukisopimuskausien yleisin pituus on viisi vuotta, mutta myös 10- ja 20-vuotisia sopimuksia on olemassa. (Primdahl ym. 2003, 130; Berninger 2011, 6–8.)

EU rahoittaa vanhoille jäsenmaille enintään 55 % maaseudun kehittämisohjelman toisen toimintalinjan (sisältää muun muassa ympäristötuen, LFA- tuen ja Natura 2000-tuet) tukikelpoisista menoista. Uusissa jäsenmaissa rahoitusosuus on enintään 80 %. Neuvosto asettaa myös ympäristötuen enimmäismäärän hehtaaria kohden, joka on esimerkiksi yksivuotisilla kasveilla 600 €/ha. (Berninger 2011, 6–7.)

Berninger (2011, 31) vertailee kymmenen jäsenmaan ympäristötukiohjelmiä muun muassa tuen kattavuudessa ja ohjelman rakenteessa. Ohjelmat voidaan jakaa kahteen ryhmään, joita ovat yksiportaiset ja kaksiportaiset ohjelmat. Yksiportaiset ohjelmat jakautuvat suoraan kokonaisuuksiin ja niiden toimenpiteisiin. Yksiportainen ohjelma on käytössä esimerkiksi Alankomaissa ja Itävallassa. Kaksiportaisissa ohjelmissa on sekä perus- että erityistason ohjelmia. Esimerkiksi Suomen ja Irlannin ympäristötukiohjelmat voidaan luokitella kaksiportaisiksi. (Berninger 2011, 6, 36.)

EU:n jäsenmaiden välillä on suuria eroja siinä, kuinka paljon maatalousmaata kuuluu ympäristötukiohjelmiin. (Kuvio 1.) Esimerkiksi Alankomaissa vuonna 2009 vain 4,8 % maatalousmaasta viljeltiin ympäristötuen ehtojen mukaisesti (Eurostat 2012). Tämä johtunee siitä, että Alankomaiden ympäristötukiohjelmassa tuki kohdistuu eritoten Natura 2000-alueisiin ja kansallismaisemiin, joita on vähän verrattuna koko maatalousmaan pinta-alaan nähden (Berninger 2011, 8). Vain melko pieni osa myös Tanskassa (11,8 % maatalousmaasta) ja Ranskassa (11,5 % maatalousmaasta) oli ympäristötuen alaista vuonna 2009. Samana vuonna Itävallassa ympäristötuessa oli 69,6 % ja Ruotsissa 82,3 % maatalousmaasta. (Eurostat 2012.) Nämä maat pääsevät melko korkeisiin sitoutumisprosentteihin kattavilla toimenpidekokonaisuuksilla ja maltillisilla tukitasoilla (Berninger 2011, 17, 23).

Kuvio 1. Ympäristötuen alaisen pellon suhteellinen osuus koko maatalousmaasta vuosina 2006 ja 2009 EU- jäsenmaittain (Muokattu Eurostat 2012).

3.3 Maatalouden ympäristötukijärjestelmä 2000–2006

Maatalouden ympäristötukijärjestelmä 2000–2006 korvasi maatalouden ympäristöohjelman 1995–1999. Uusi ympäristötukijärjestelmä sisältyi Horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan (Aakkula 2000, 67), ja sitä valmistelemaan maa- ja metsätalousministeriö asetti asiantuntijaryhmän, johon tuli edustus muun muassa maa- ja metsätalousministeriöstä, ympäristöministeriöstä, neuvonnasta ja luonnonsuojeluliitosta. Kuten ensimmäistäkin ohjelmakautta, myös toista kautta seuraamaan, arvioimaan ja kehittämään asetettiin työryhmä. Myös ympäristötuen vaikuttavuuden seurantaa jatkettiin ns. MYTVAS 2-tutkimuksella edeltäjiänsä laajemmin. (Aakkula ym. 2006, 27.)

Ympäristötukijärjestelmä 2000–2006 ei toimenpiteiltään eronnut merkittävästi ensimmäisestä kaudesta 1995–1999. Kuitenkin rakennemuutoksella valinnaisuutta lisättiin eriyttämällä perustuki perus- ja lisätoimenpiteisiin. Myös tuen maksuperusteet muuttuivat. Tukialue ja viljelykasvi kesantoa lukuun ottamatta eivät enää myöskään vaikuttaneet tuen määrään, ja tilat eriytettiin kotieläin- ja kasvinviljelytiloiksi. (Aakkula 2000, 67–68.)

Tässä työssä seuraavaksi käsitellään ympäristötukijärjestelmän 2000–2006 tavoitteita, tuen saamisen ehtoja, perustoimenpiteitä ja lisätoimenpiteitä maa- ja metsätalousministeriön asettamien vuoden 2000 ympäristötuen sitoumusehtojen ja horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman perusteella. Erityistukisopimukset on rajattu työn ulkopuolelle.

3.3.1 Tavoitteet

Maatalouden ympäristötuen tavoitteet perustuvat neuvoston (EY) asetukseen N:o 1257/1999, Itämeren suojelun kansainvälisiin sopimuksiin sekä valtioneuvoston päätökseen vesiensuojelun tavoitteista vuoteen 2005. ”Maatalouden ympäristötuen tavoitteena on ympäristöön ja erityisesti pinta- ja pohjavesiin sekä ilmaan kohdistuvan kuormituksen vähentäminen kasvinravinteiden hyväksikäyttöä lisäämällä, torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvien riskien vähentäminen, luonnon monimuotoisuudesta sekä eläin- ja kasvilajeista huolehtiminen sekä maatalousmaiseman hoito. Tavoitteena on myös lisätä humuksen määrää maaperässä sekä säilyttää maan tuottokyky hyvänä tai parantaa sitä.” (Maa- ja metsätalousministeriö 2000a, 64.) Horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan kirjatut tavoitteet eivät olennaisesti poikenneet edellisen ohjelmakauden tavoitteista. Vesiensuojelua painotettiin edelleen eniten. Tavoitteena oli myös, että 75 % viljelijöistä osallistuisi uuteen ympäristötukijärjestelmään. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000a, 64.)

3.3.2 Tukikelpoisuusperusteet

Tukikelpoisuusperusteilla tarkoitetaan ehtoja, joiden on täyttyttävä, jotta viljelijä voi saada ympäristötukea. Viljelijän on sitouduttava ympäristötukeen, mikä tarkoittaa ympäristötuen perus- ja lisätoimenpiteiden noudat-

tamista sitoumuskauden eli viiden vuoden ajan. Viljelijä voi olla maa- tai puutarhataloutta harjoittava luonnollinen henkilö, oikeushenkilö, luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ryhmä. Viljelijän tai hänen puolisonsa on oltava sitoumuksen antamista edeltävän vuoden viimeisenä päivänä vähintään 18-vuotias ja enintään 65-vuotias. Erilaisten ryhmien yhdessä harjoittaessa maataloutta, vähintään yhden heistä on täytettävä ikävaatimus. Julkisoikeudellista yhteisöä, yhdistystä, säätiötä, koulutilaa ja vankilatilaa ikävaatimus ei koske. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 1.)

Tukea saadakseen viljelijällä on oltava hallinnassaan vähintään kolme hehtaaria tukikelpoista peltoa koko sitoumusajan. Jos tilalla viljellään puutarhakasveja, puoli hehtaaria riittää täyttämään vähimmäispinta-alan. Tukikelpoista on pelto, joka on tuenhakijalla viljelyssä ensimmäisenä sitoumusvuonna. Tietyin ehdoin tukikelpoista on myös seuraavina vuosina viljelyyn tulevat pellot, jos niitä haetaan tukikelpoisiksi. Tukikelpoiseksi voidaan myös hyväksyä tilapäisesti viljelemätön lohko, jos se on viljelemättä vain esimerkiksi kunnostustoimenpiteiden tai tulvan vuoksi. Ympäristötukea saadakseen viljelijän on perus- ja lisätoimenpiteiden noudattamisen lisäksi noudatettava tavanomaista hyvää maatalouskäytäntöä. Sillä tarkoitetaan viljelyä paikkakunnan olosuhteet huomioiden, kuten sopivien lajien käyttöä ja hukkakauran torjuntaa. Tavanomaiseen hyvään maatalouskäytäntöön kuuluu myös ympäristömääräysten ja lainsäädännön noudattaminen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 1–3.)

3.3.3 Perustoimenpiteet

Kaikkia perustoimenpiteitä on toteutettava viiden vuoden ajan sitoumusvuoden kesäkuun 1. päivästä lähtien. Viljelijän on sitoumusta tehdessään valittava sitoutuuko tukeen kasvinviljelytilana vai kotieläintilana. Kotieläintilaksi voi sitoutua vain, jos tilalla on vähintään 0,4 eläinyksikköä/tukikelpoinen hehtaari tai vähintään 10 eläinyksikköä koko sitoumuskauden ajan. Sitoumustyyppin muutoksen voi tehdä kerran sitoumuskauden aikana. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 4.)

Ensimmäinen perustoimenpide on **viljelyn ympäristösuunnittelu ja seuranta**, jota toteutetaan neljällä eri toimenpiteellä. Viljelijän on vuosittain laadittava viljelysuunnitelma ennen kasvukauden alkua. Viljelysuunnitelman on oltava kirjallinen, josta käy ilmi peruslohkoittain suunnitellut kasvilajit tai lajikkeet, lannoitus ja kasvinsuojelu siten kuin se on mahdollista etukäteen suunnitella. Lohkokohtaisiin muistiinpanoihin merkitään peruslohkoittain tunnus ja pinta-ala, viljavuustutkimuksen tiedot ja kalkitukset. Lisäksi merkitään tehty viljelytoimenpiteet päivämäärineen, eli muokkaus, kylvö/istutus (kasvi, lajike, siemen-/taimimäärä), lannoitus (lajit ja määrät), noudatetaanko lohkolta peruslannoitusta vai tarkennettua lannoitusta, kasvinsuojelutoimenpiteet sekä sadonkorjuu ja sadon määrä. Viljelyn ympäristösuunnittelun ja seurannan kolmas toimenpide on viljavuustutkimus, joka on tehtävä tilan jokaiselta viljelyksessä olevalta pellolta. Tutkimus on tehtävä viiden vuoden välein, niin että näytteitä on vähintään yksi viittä hehtaaria kohden. Neljäntenä viljelijän on osallistuttava si-

toumuskauden aikana vähintään yksipäiväiseen koulutukseen kaksi kertaa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 4–5.)

Peltokasvien peruslannoitus -toimenpiteeseen kuuluu typpi- ja fosforilannoituksen rajat (liite 1.), fosforin tasauksen käyttö ja karjanlannassa ja muissa lannoitusaineissa olevien ravinteiden huomiointi. Typen ja fosforin enimmäismääriin lasketaan mukaan sekä väkilannoitteiden että karjanlannan ja muiden orgaanisten lannoitteiden sisältämät ravinteet. Lannan sisältämät ravinteet voi laskea joko lanta-analyysin tai sitomusehdoissa annettujen taulukkoarvojen mukaan. Fosforin tasausta on käytettävä, jos tuen sallima fosforitaso ylitetään. Tasausjakso voi kestää enintään neljä vuotta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 5–6.)

Kasvinsuojelu-perustoimenpiteessä edellytetään kasvinsuojeluruiskun testausta, kasvinsuojeluaineiden käyttökoulutusta ja kasvinsuojelua koskevien ohjeiden hankkimista. Kasvinsuojeluruisku on testattava joka viides vuosi hyväksytyllä testaajalla, ja siitä on oltava kirjallinen todistus. Henkilön, joka käyttää kasvinsuojeluaineita tilalla, on käytävä käyttökoulutus joka viides vuosi. Viljelijän on hankittava tilalleen viljelemistään kasveista Kasvinsuojeluseuran tasapainoisen kasvinsuojelun ohjeet tai jos kasville ei ole omaa opasta, on hankittava Yleinen tasapainoinen kasvinsuojelu -opas. Luonnonmukaista tuotantoa harjoittavalla tilalla on oltava Luomupellon kasvinsuojelu -opas. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 6–7.)

Perustoimenpiteellä **pientareet ja suojakaistat** edellytetään vähintään yhden metrin levyistä piennarta valtaojien varsille. Pientareen täytyy olla monivuotisen kasvillisuuden peittämä, mutta sitä ei tarvitse niittää. Piennar kuuluu siihen kasvulohkoon, jolla se sijaitsee. Jos piennar on yli kolme metriä leveä, siitä täytyy muodostaa oma kasvulohkonsa. Purojen ja muiden vesistöjen varsilla olevilla pelloilla on oltava vähintään keskimäärin kolme metriä leveät suojakaistat. Suojakaistan tulee olla perustettu, ja keskimäärin yli kolme metriä leveästä kaistasta on muodostettava oma kasvulohkonsa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 7.)

Luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpito -perustoimenpide edellyttää viljelymaiseman avoimena pitoa, asuinympäristöstä huolehtimista ja viljelemättömien peltujen niittoa tarvittaessa. Tilalla olevia luonnon monimuotoisuuskohteita ei saa vaarantaa. Monimuotoisuuskohteita voivat olla esimerkiksi kivisaarekkeet, lähteet ja kosteikot. Tienpientareita ei saa käsitellä kasvinsuojeluaineilla, ellei kyse ole hukkakauran torjunnasta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 7.)

Kotieläintilan perustoimenpide koskee vain tilaa, joka on sitoutunut ympäristötukeen kotieläintilana. Perustoimenpiteen mukaan lanta on levitettävä pääsääntöisesti kasvukauden aikana, ja mullattava mahdollisimman pian levityksen jälkeen. Nurmille lantaa ei saa levittää 31.8. jälkeen, ellei sitä mullata tai nurmea päätetä kyntämällä levityksen jälkeen. Syyslevityksessä naudat tai hevoset lantaa saa levittää enintään 30 tn/ha, sian lantaa 20 tn/ha ja kanan tai turkiseläinten lantaa 10 tn/ha. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 7–8.)

3.3.4 Lisätoimenpiteet

Sitoutuessaan ympäristötukeen viljelijän on valittava yksi viidestä lisätoimenpiteestä. Valittua lisätoimenpidettä on toteutettava koko sitoumuskauden ajan, ellei tilalla lopeteta tai aloiteta puutarhakasvien viljelyä tai kotieläintaloutta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 8.)

Tarkennettu lannoitus lisätoimenpiteessä lannoituksen pitää perustua viljavuustutkimuksen tuloksiin. Typen ja fosforin enimmäismäärät perustuvat kasvilajiin, kasvupaikkaan ja satotasoon. Nämä enimmäismäärät on esitetty liitteessä 2. Kotieläintiloilla voidaan poiketa taulukoissa annetuista fosforin enimmäismääristä siten, että omalla tilalla syntynyttä karjanlantaa on sallittua käyttää 15 kg fosforia vastaava määrä. Tämä on mahdollista kaikissa viljavuusluokissa paitsi luokassa ”arveluttavan korkea”. Viljelysuunnitelmaan on merkittävä lohkoittain typpi- ja fosforilannoituksen käytön perustelut. Tarkennettu lannoitus -lisätoimenpide ei koske puutarhakasveja. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 8.)

Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus edellyttää, että 30 % tukikelpoisten lohkojen pinta-alasta on kasvien tai kasvijätteen peittämä tai kevennetysti muokattuna kasvukauden ulkopuolella. Kasvipeitteisyyteen hyväksytään:

- ruis, ruisvehnä, syysvehnä (jos kylvetty ennen 10.9. sääoloiltaan normaalina vuonna)
- nurmi, monivuotinen viherkesanto, suojakaistat ja -vyöhykkeet
- monivuotiset puutarhakasvit, kun ne täyttävät tavanomaisen hyvän maatalouskäytännön kasvutiheydet
- viljojen ja öljykasvien säkki
- kuitupellava ja kuituhamppu, jotka korjataan keväällä
- kerääjä- ja aluskasvien viljely (kyntö myöhään syksyllä tai seuraavana keväänä)
- sokerijuurikaspellot

Vilja- ja öljykasvilohkoilla kevennetty muokkaus täyttää ehdon, jos muokkaus tehdään 10–15 cm syvään. Kevennettyyn muokkaukseen tarkoitettut laitteet ovat kultivaattori, lautasäes, joustopiikkiäes, lapiorullaäes ja miniaurat. Peltöjen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus -lisätoimenpidettä eivät voi valita ympäristötuen kotieläintilat, joilla on nautoja, lampaita tai hevosia, ellei lampaita ja hevosia ole enintään 1 eläinyksikkö. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 9.)

Maatilan monimuotoisuuskohteet -lisätoimenpiteessä viljelijän on osallistuttava koulutukseen koskien luonnon monimuotoisuutta. Koulutukseen on osallistuttava ennen toisen sitoumusvuoden loppua ja siitä saatava kirjallinen todistus on säilytettävä. Koulutuksen lisäksi viljelijän on perustettava pellolle tai CAP-kesannoidulle pellolle viiden vuoden sitomusajaksi riistalaidun-, maisema- tai monimuotoisuuspeltoja. Niiden ala on oltava vähintään 5 % tukikelpoisten lohkojen pinta-alasta, tai vähintään 0,5 ha, ja ne on perustettava sitomusehdoissa hyväksytyillä kasveilla tai niiden seoksilla. Perustamisvaiheessa riistalaitumia ja maisemapeltoja saa lannoittaa starttitypellä. Kaikilla lisätoimenpiteen pelloilla torjunta-aineiden

käyttö on kielletty. Riistalaitumien sato on käytettävä riistan ruokintaan, ja pellolle perustettujen maisema- ja monimuotoisuuspeltojen sadon saa hyödyntää. Jos jokin lisätoimenpiteet pelloista on perustettu CAP-kesantolohkolle, on siinä noudatettava CAP-tuen ehtoja. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 9–10.)

Kotieläintilan lisätoimenpiteet koskevat vain viljelijää, joka on sitoutunut ympäristötuessa kotieläintilan ehtoihin. Kotieläintilan lisätoimenpiteitä on neljä: A, B, C ja D, joista on valittava yksi toteutettavaksi. Lantalan ammoniakkipäästöjen vähentäminen (A), edellyttää liete- ja virtsasäiliön kattamista sekä kuivikelannan varastoimista katollisessa ja seinällisessä lantalassa tai hyvin peitettynä. Lannan kaasujen talteenotossa (B) koneellisessa kompostorissa tai lannan ilmastuksessa syntyvät kaasut on kerättävä esimerkiksi biokaasulaitokseen, tai puhdistettava suodattimien avulla. Kolmas lisätoimenpide eli tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistäminen (C), edellyttää laiduntamista, ruokinnan ravinnetaseen laatimista ja koulutusta. Tilalla saa olla enintään 2,3 ey nurmihehtaaria kohti. Laidunnettavia eläimiä ovat lypsy- ja emolehmät, hiehot, lampaat, vuohet ja hevoset. Lihasioille ja emakoille tulee olla ulkotarha toukokuun alusta syyskuun loppuun. Lisätoimenpiteessä edellytetty koulutus koskee tuotantoeläinten hyvinvointia ja siitä on oltava kirjallinen todistus. Neljäs kotieläintilan lisätoimenpidevaihtoehto on maitohuoneen pesuvesien käsittely (D). Se edellyttää että maitohuoneen pesuedet ohjataan liete- tai virtsasäiliöön, maa- tai juurakko- tai pienpuhdistamoon tai kunnan jätevedenpuhdistamoon. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 10.) Kotieläintilan lisätoimenpiteitä ei voinut valita enää vuoden 2004 jälkeen (Helin, Koikkalainen & Miettinen 2007, 70).

Puutarhatilan lisätoimenpiteen voi valita puutarhakasvien alalle, jos niitä viljellään vähintään 0,5 hehtaarilla koko sitoumuskauden ajan. Puutarhakasvit jaetaan ryhmän 1 ja ryhmän 2 kasveihin. Ryhmään yksi kuuluvat koristekasvit, vihannekset, siemenmausteet ja mauste- ja lääkekasvit. Toiseen ryhmään kuuluvat marja-, hedelmä- ja taimitarhakasvit. Puutarhatilan lisätoimenpiteissä on kolme vaihtoehtoa A, B ja C. Tarkennetussa ravinteiden seurannassa (A) on tehtävä viljavuustutkimus kolmen vuoden välein lohkoilta, joissa puutarhakasveja viljellään, ja näytteitä on otettava vähintään yksi yhtä hehtaaria kohden. Typpilannoituksen tarkentaminen liukoisen typen mittauksen avulla (B) edellyttää liukoisen typen määrän mittausta keväällä ja lisäksi kasvukaudella ryhmän 1 puutarhakasviloikoilta. Tulokset on merkittävä muistiin ja ne tulee ottaa huomioon lannoituksen suunnittelussa. Kolmas puutarhatilan lisätoimenpide on katteen käyttö monivuotisten puutarhakasvien rikkakasvitorjunnassa (C). Se edellyttää orgaanisella materiaalilla, muovilla, katepaperilla tai rivivälinurmella tehtävää maanpinnan kattamista. Katettujen kasvulohkojen on oltava mansikalla vähintään 95 % sen alasta. Ryhmän 2 puutarhakasveilla kate-tun alan tulee olla vähintään 30 %, tai jos kate on rivivälinurmi, on alan oltava vähintään 40 % ryhmän 2 puutarhakasvialasta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 11.)

Tilat valitsevat siis yhden edellä esitetyistä lisätoimenpiteistä koko sitoumuskauden ajaksi. Vain jos tilalla viljellään sekä puutarhakasveja yli 0,5 hehtaarin alalla että peltoviljelykasveja yli 3 hehtaarin alalla, on mahdollista toteuttaa kahta lisätoimenpidettä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 8.)

3.3.5 Tuen maksaminen ja määrä

Ympäristötuen maksaminen edellyttää ensimmäisen sitoumusvuoden jälkeen maksatuksen hakemista pinta-alatukihakemuksella. Se jätetään kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle vuosittain määrättyyn viimeiseen hakupäivään mennessä. Tukea maksetaan ilmoitetun ja tukikelpoiseksi hyväksytyt alan perusteella. Määrän on oltava vähintään 50 euroa hake- musta kohden. Kasvulohkon koon on oltava yli viisi aaria, jotta siltä maksetaan tukea. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 12.) Ympäristötuen perustoimenpiteen tukimäärät esimerkkivuosina on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Ympäristötuen perustoimenpiteistä maksetun tuen määrä vuosina 2002 ja 2003 (Maa- ja metsätalousministeriö 2002, 54; Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 62).

	Kasvinviljelytila €/ha	Kotieläintila €/ha
Tavanomaiset peltoviljelykasvit	93,34	116,89
Ryhmän 1 puutarhakasvit	333,01	333,01
Ryhmän 2 puutarhakasvit	484,34	484,38

Lisätoimenpiteiden tukea maksetaan pääsääntöisesti samoille lohkoille kuin perustoimenpiteen tukea. Lisätoimenpiteiden tukimäärät esimerkkivuosina on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Ympäristötuen lisätoimenpiteistä maksetun tuen määrä vuosina 2002 ja 2003 (Maa- ja metsätalousministeriö 2002, 54; Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 62).

Lisätoimenpide	€/ha
Tarkennettu lannoitus	13,46
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus	23,55
Maatilan monimuotoisuuskohteet	13,46
Ammoniakkipäästöjen vähentäminen	23,55
Lannan kaasujen talteenotto	23,55
Tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistäminen	13,46
Maitohuoneen pesuvesien käsitteleminen	23,55
Tarkennettu ravinteiden seuranta	13,46
Typpilannoituksen tarkentaminen liukoisen typen mittauksen avulla	75,68
Katteen käyttö monivuotisten puutarhakasvien rikkakasvitorjunnassa	243,87

3.4 Maatalouden ympäristötukijärjestelmä 2007–2013

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä sai ehdotuksen uudesta ympäristötukiohjelmasta vuosille 2007–2013 valmiiksi lokakuussa 2005. Ehdotuksesta ei kuitenkaan oltu työryhmässä yksimielisiä, joten järjestettiin lausuntokierros. Kierrokselta saatujen palautteiden perusteella ohjelmaa käsiteltiin uudelleen. (Aakkula ym. 2006, 28.) Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 hyväksyttiin lopulta 10.8.2007 ja sen toiseen toimintalinjaan sisältyi maatalouden ympäristötuen uuden ohjelmakauden ehdot (Maa- ja metsätalousministeriö 2007a, 1, 116). Tässä työssä maatalouden ympäristötukijärjestelmä 2007–2013 esitellään keskityen edelliseltä kaudelta tapahtuneisiin muutoksiin.

3.4.1 Tavoitteet

Ohjelmakauden 2007–2013 ympäristötuen tavoitteena on harjoittaa maataloutta niin, että ympäristön kuormittuminen vähenee. Lisäksi on turvattava luonnon monimuotoisuus, kulttuurimaisemien säilyminen sekä tuotannon säilymisen edellytykset. Tavoitteissa painotetaan myös vesiensuojelua vähentämällä torjunta-aineriskejä ja lisäämällä kasvinravinteiden hyväksikäyttöä. Sitoutumistavoitteena on, että ympäristötukeen osallistuisi 93 % viljelijöistä ja 98 % peltoalasta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2007a, 116.) Nämä tavoitteet ovat hyvin samansuuntaisia kuin ohjelmakaudella 2000–2006, sitoutumistavoitetta lukuun ottamatta. Lisää vaikuttavuutta haetaan kuitenkin tarkentamalla toimenpiteitä ja lisäämällä kohdentamista. (Helin ym. 2007, 69.)

3.4.2 Tukikelpoisuusperusteet

Edellisellä ohjelmakaudella ympäristötuen toimenpiteiden lähtötasona oli ”tavanomainen hyvä maatalouskäytäntö”. Ohjelmakaudella 2007–2013 perustason vaatimukseksi tulivat täydentävät ehdot ja ympäristötuen vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimukset tarkoittavat esimerkiksi kasvinsuojeluruiskun testausta ja kasvinsuojeluaineiden käyttökoulutusta. Muut tukikelpoisuusperusteet, kuten viljelijän ikävaatimus ja hallinnassa olevan pellon määrä, pysyivät samoina kuin edellisellä ohjelmakaudella. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000b, 1–3; Helin ym. 2007, 71; Maaseutuvirasto 2007, 2–3, 8–9.)

3.4.3 Perustoimenpiteet

Sitoutuessaan ympäristötukeen viljelijän oli myös ohjelmakaudella 2007–2013 valittava tilatyyppi joko kasvinviljelytila tai kotieläintila. Kotieläintilana tukeen voi sitoutua, jos tilalla on tuotantoeläimiä vähintään 0,4 ey ympäristötukikelpoista hehtaaria kohden tai vähintään 25 ey. (Maaseutuvirasto 2007, 4.)

Kasvinsuojelu-perustoimenpiteeseen kuulunut kasvinsuojeluoppaiden hankkiminen poistui ohjelmakaudelle 2007–2013. Loput kasvinsuojelu-

perustoimenpiteen edellyttämät asiat siirtyivät ympäristötuen vähimmäisvaatimuksiin. **Viljelyn ympäristösuunnitteluun ja seurantaan** kuulunut viljelijäkoulutuksen käyminen poistui, mutta muuten perustoimenpide pysyi ennallaan edellyttäen viljavuustutkimukset, lohkokirjanpidon ja viljelyn suunnittelun. (Helin ym. 2007, 70; Maaseutuvirasto 2007, 9–10.)

Muutoksia tuli perustoimenpiteen lannoitustasoihin, kun edellisen ohjelmakauden perustasoista siirryttiin tarkennetumpaan lannoitukseen, jossa huomioidaan pellon viljavuus ja kasvin tarve paremmin. **Peltokasvien lannoituksen** on siis perustettava viljavuustutkimuksen tuloksiin ja vuosittaiseen viljelyn suunnitteluun. Typpilannoituksen enimmäismäärät on esitetty liitteessä 3. Fosforintasausjakson enimmäispituus muuttui viiteen vuoteen edellisen kauden neljästä vuodesta. Peltokasvien fosforilannoituksen enimmäismäärät ovat liitteessä 4. Kuitenkin jos fosforilannoitteena käytetään vain karjanlantaa, liitteen 4 luvuista poiketen sitä voi käyttää 15 kg fosforia sisältävän määrän kaikissa viljavuusluokissa paitsi luokassa ”arveluttavan korkea”. Monivuotisilla nurmikasveilla käytettäessä pelkätään karjanlantaa fosforilannoitteena, sitä saa käyttää 30 kg fosforia sisältävän määrän viljavuusluokissa ”huono”, ”huononlainen”, ”välttävä” ja ”tyytyttävä”, sekä luokissa ”hyvä” ja ”korkea” 20 kg fosforia sisältävän määrän. (Helin ym. 2007, 70; Maaseutuvirasto 2007, 11–12.)

Puutarhakasvien lannoitus erotettiin omaksi osakseen ympäristötuen perustoimenpiteeseen ja se on osin sama kuin edellisen kauden puutarhatilan lisätoimenpide. Perustoimenpide edellyttää lannoituksen perustamista vähintään kolmen vuoden välein tehtyyn viljavuustutkimukseen ja vuosittaiseen viljelyn suunnitteluun. Puutarhakasvien typpi- ja fosforilannoituksen enimmäismäärät ovat liitteessä 5. (Maaseutuvirasto 2007, 12–13.)

Pientareet ja suojakaistat -perustoimenpide säilyi samanlaisena kuin kaudella 2000–2006 edellyttäen vähintään metrin levyisen pientareen valtaojien varrelle, sekä vähintään keskimäärin kolme metriä leveän suojakaistan vesistöjen varrelle. **Luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpito** -toimenpiteeseen tehtiin lisäys, jossa viljelijän on tehtävä maatalan luonnon monimuotoisuuskartoitus toisen sitoumusvuoden loppuun mennessä. Kartoitus tehdään lomakkeella 219, johon merkitään monimuotoisuuden kannalta tärkeät kohteet, kuten monilajiset niityt, purot, lähteet, vanhat kiviaidat ja ladot, puukujanteet ja pysyvät laitumet. Lomakkeelle merkityt kohteet on myös merkittävä karttaan, ja kartoitus on säilytettävä tilalla. (Maaseutuvirasto 2007, 13–14.)

Täysin uusi ympäristötuen perustoimenpide ohjelmakaudelle 2007–2013 oli **kasvipeitteinen kesanto**, jotka olivat myös osa tilatuen velvoitekesantoja. Kasvipeitteisiä kesantoja ovat monivuotinen viherkesanto, riistakesanto ja maisemakesanto. Monivuotinen viherkesanto on säilytettävä lohkokalla vähintään kaksi vuotta. Se on perustettava monivuotisten nurmi-, heinä- tai niittykasvien siemenillä ja niitettävä elokuun loppuun mennessä. Riistakesannon tarkoitus on ruokkia riistaa ja luonnonvaraisia eläimiä. Sen vuoksi satoa ei saa korjata. Riistakesanto on perustettava vähintään kahden kasvilajin seoksella. Maisemakesanto kylvetään maisemakasveilla kuten

hunajakukalla tai ruiskaunokilla. Sen satoa ei saa korjata eikä kuljettaa lohkolta pois. Kaikkia kasvipeitteisiä kesantoja saa lannoittaa perustamisen yhteydessä ympäristötuen perustoimenpiteen peltokasvien lannoitus -ehtojen mukaisesti. (Maaseutuvirasto 2007, 10.)

Tilatuen kesannointivelvoitteen poistuttua kasvipeitteisten kesantojen tilalle kehitettiin ympäristötuen perustoimenpiteeksi **luonnonhoitopellot** vuonna 2009. Luonnonhoitopellot ovat joko monivuotisia nurmipeltoja tai monimuotoisuuspeltoja. (Koikkalainen & Miettinen 2010, 68.) Näistä monimuotoisuuspeltoja jaetaan vielä riista-, maisema- ja niittykasveilla kylvettyihin peltoihin. Monivuotisen nurmipellon kasvusto on perustettava nurmi- tai heinäkasvien siemenillä ja seoksessa saa olla enintään 20 % typensitojakasvien siemeniä. Monivuotisena nurmipeltona voi ilmoittaa myös aiemmin perustetun monivuotisen nurmen. Nurmipeltojen niitto on tehtävä vähintään joka kolmas vuosi, ja puiden ja pensaiden kasvu on estettävä. Niittojätteen saa korjata ja hyödyntää, myös laiduntaminen on sallittua. Monivuotinen nurmipelto on säilytettävä vähintään kaksi vuotta ja sen saa päättää mekaanisesti toisen vuoden syksyllä. Myös niittykasveilla kylvetty monimuotoisuuspelto on säilytettävä kaksi vuotta, mutta maisema- ja riistapelloilla tätä rajoitusta ei ole. Kaikkien luonnonhoitopeltojen perustamisessa saa käyttää vähäistä lannoitusta hyvän kasvuston aikaan saamiseksi, mutta kasvinsuojeluaineiden käyttö on kielletty. (Maaseutuvirasto 2009b, 10–11.)

3.4.4 Lisätoimenpiteet

Suurimmat muutokset ympäristötukeen siirryttäessä ohjelmakaudelle 2007–2013 tulivat lisätoimenpiteisiin. Edellisen kauden lisätoimenpiteistä ohjelmaan jäi vain peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus. Myös toimenpiteiden valitsemista alueittain alettiin rajoittaa. Seuraavaksi esitellään kaikki kauden 2007–2013 uudet lisätoimenpiteet. (Helin ym. 2007, 70.)

Vähennetyn lannoituksen toimenpide perustuu perustoimenpiteen edellyttämään viljavuustutkimukseen. Toimenpidettä noudattavilla tiloilla saa käyttää typpilannoitteita enintään liitteen 6. osoittamat määrät. Fosforilannoituksen enimmäismäärä on 15 kg/ha viljavuusluokissa ”huono”, ”huononlainen” ja ”välttävä” sekä 10 kg/ha luokassa ”tyydyttävä”. Näitä korkeammassa viljavuusluokissa fosforilannoitusta ei saa käyttää. Vähennetyn lannoituksen toimenpidettä ei voi valita luonnonmukaisen tuotannon tiloilta eikä puutarhakasveille. (Maaseutuvirasto 2007, 5, 15.)

Typpilannoituksen tarkentaminen -lisätoimenpide toteutetaan analysoimalla typen määrä peltomaasta. Analysointi on tehtävä laboratorioanalyysillä tai pikamääritysmenetelmällä ennen kevään lannoitusta. Analyysi on tehtävä 30 %:lta ympäristötukikelpoisesta peltoalasta, ja analyysin tulos on huomioitava typpilannoituksessa. Näytteitä analyysia varten otetaan vähintään yksi viitti hehtaaria kohden. Toimenpidettä ei voi valita toteutettavaksi puutarhakasvialoille. (Maaseutuvirasto 2007, 5, 15.)

Kolmas lisätoimenpide on **ravinnetaseet**, jossa on laadittava ravinnetaseen toimenpidesuunnitelma, ja laskettava kaikille peruslohkoille peltotase vuosittain. Peltotaseen laskennassa lasketaan tpestä ja fosforista levitetyn ja sadon mukana poistuneiden ravinteiden yli- tai alijäämä. Ravinnetaselaskentaa ei tarvitse tehdä puutarhakasveille eikä satoa tuottamattomille pelloille. Ravinnetaseen toimenpidesuunnitelma on tehtävä toisen ja neljännen sitoumusvuoden jälkeen. Se on arvio ravinnetaseesta ja sen edellyttämistä toimenpiteistä. Ravinnetaseet-toimenpidettä ei voi valita puutarhakasvialoille eikä yhdessä typpilannoituksen tarkentaminen -toimenpiteen kanssa. (Maaseutuvirasto 2007, 5, 16.)

Lannan levitys kasvukaudella -lisätoimenpiteen voivat valita vain tilat, jotka ovat sitoutuneet ympäristötukeen kotieläintilana. Tila saa luovuttaa lantaa enintään 100 m³. Maatilan lanta on levitettävä kasvukauden aikana aikaisintaan 15.4. alkaen, tai maan ollessa sula ja kuiva jo 1.4. alkaen. Kasvustoa perustettaessa lanta on mullattava. Lantaa saa levittää 15.8. asti, tai jos lohkolle kylvetään syyskasvi, nurmi tai istutetaan monivuotinen puutarhakasvi, levitys on sallittu 10.9. asti. (Maaseutuvirasto 2007, 16.)

Talviaikaisen kasvipeitteisyyden toimenpiteitä on edelliseltä kaudelta säilyneen **peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden ja kevennetyn muokkauksen** lisäksi kaksi uutta. Näistä ensimmäinen on peltojen **talviaikainen kasvipeitteisyys**, joka on mahdollista valita vain A- ja B-tukialueen pelloille. Toimenpide edellyttää vähintään 30 % kasvipeitteistä alaa kasvukauden ulkopuolella ympäristötukikelpoisesta alasta ja kasvipeitteen on säilyttävä seuraavan kevään ensimmäisiin viljelytoimenpiteisiin asti. Toimenpidettä ei voi valita viljelijä, jonka tilalla on nautoja, hevosia, lampaita tai vuohia enemmän kuin 2 ey yhteenlaskettuna. **Peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys** on myös mahdollista valita vain A- ja B-tukialueen pelloille. Tehostetussa kasvipeitteisyydessä 50 % ympäristötukikelpoisesta alasta on oltava kasvipeitteistä kasvukauden ulkopuolella. Kolmesta kasvipeitteisyyden toimenpiteestä viljelijä voi valita toteutettavaksi yhden. Peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden ja tehostetun kasvipeitteisyyden alaa täyttävät lohkot ovat:

- monivuotiset nurmet, ruokohelpi ja viherlannoitusnurmi
- suojavyöhykesopimusalat pellolla
- monivuotinen viherkesanto/ monivuotinen nurmipelto
- riistakesanto ja maisemakesanto/monimuotoisuuspellot
- monivuotiset puutarhakasvit
- sänkikesanto sekä viljan, öljykasvien, siemenmausteiden ja kuitupellavan sänki (ei jos kylvetty syysvilja tai syysöljykasvi)
- keväällä korjattava pellava ja hamppu
- tilatukijärjestelmän mukainen hoidettu viljelemätön pelto

(Maaseutuvirasto 2007, 5, 17–18; Maaseutuvirasto 2009b, 18.) Luettelosta poiketen myös syysviljat hyväksyttiin täyttämään kasvipeitteisyyttä talvesta 2010–2011 lähtien (Koikkalainen & Miettinen 2010, 68).

Viljelyn monipuolistaminen -lisätoimenpiteen voi valita vain A- ja B-tukialueen pelloille ja alueen peltojen ympäristötukikelpoisesta peltoalasta on oltava vähintään 10 % nurmea tai nurmipeitteistä alaa (esimerkiksi vi-

herkesantoa). Lisäksi ympäristötukikelpoisesta alasta enintään 40 % saa olla samaa kasvilajia. Nurmea ja kuminaa saa viljellä enintään kolmena peräkkäisenä vuotena ja muita kasvilajeja enintään kahtena peräkkäisenä vuotena samalla loholla. Tilalla on viljeltävä vähintään kolmea eri kasvia joka vuosi ja yhden on oltava muu kuin viljakasvi. Suunnitelma kasvinvuorotuksesta on esitettävä viideksi vuodeksi tehtävässä viljelykierosuunnitelmassa. (Maaseutuvirasto 2007, 18.)

Lisätoimenpiteen **laajaperäinen nurmituotanto** voi valita kotieläintila A- ja B-tukialueilla sijaiseville pelloilleen. Tilan ympäristötukikelpoisesta alasta vähintään 50 % on oltava nurmikasveja. Nurmien lannoittamiseen voidaan käyttää typpeä enintään 75 % ympäristötuen perustoimenpiteen mukaisista määristä. Laajaperäistä nurmituotantoa ei voi valita yhdessä vähennetyn lannoituksen, typpilannoituksen tarkentamisen tai peltojen tehostetun talviaikaisen kasvipeitteisyyden kanssa. (Maaseutuvirasto 2007, 18.) Vuonna 2011 tehdyistä sitoumuksista alkaen toimenpiteen on voinut valita myös C-tukialueella (Maaseutuvirasto n.d.).

Kerääjäkasvien viljely -toimenpiteen voi valita A- ja B-tukialueen pelloille. Alueen ympäristötukikelpoisesta alasta vähintään 25 %:lle on kylvettävä kerääjäkasveja. Niillä tarkoitetaan joko varsinaisen viljelykasvin yhteydessä kylvettävää aluskasvia tai viljelykasvin sadonkorjuun jälkeen kylvettävää pyydyskasvia. Aluskasvi voi olla esimerkiksi raiheinä tai apila. Pyydyskasvi voi olla esimerkiksi ohra, kaura tai hunajakukka, ja se on kylvettävä viimeistään 15.8. ja säilytettävä 1.10. asti. (Maaseutuvirasto 2007, 19.)

Pelkästään puutarhakasveille tarkoitettuja toimenpiteitä on kolme. **Typpilannoituksen tarkentaminen puutarhakasveilla** -toimenpidettä voi toteuttaa ryhmän 1 puutarhakasvialoilla. Viljelijän on mitattava liukoisen typen määrä jokaiselta kasvulohkolta ennen kevätlannoitusta ja kesällä ennen lisälannoituksia. Analyysi voidaan tehdä pikamääritysmenetelmällä tai laboratorioanalyysillä. Tulokset on merkittävä lohkomuistiinpanoihin ja ne on otettava huomioon lannoituksessa. **Katteen käyttö monivuotisilla puutarhakasveilla** -toimenpidettä toteutetaan ryhmän 2 puutarhakasvialoilla. Maanpinta on katettava orgaanisella materiaalilla, muovilla, katetapaperilla tai rivivälinurmella. Taimitarhakasveilla katteen tulee olla käytössä vähintään 50 %:lla alasta ja muilla kasveilla vähintään 95 %:lla alasta. **Tuhoeläinten tarkkailumenetelmien käyttö** on viimeinen puutarhakasvien lisätoimenpide. Sitä voidaan toteuttaa kaikilla puutarhakasvialoilla sekä siemenmaustealoilla. Toimenpiteen valitsevilla tiloilla on oltava vähintään 50 % alasta sellaisten kasvien viljelyssä, joiden tuholaisien seurantaan on saatavilla liimapyydyksiä tai feromoniansoja. Viljelijän on pidettävä kirjaa havainnoistaan ja niiden perusteella tehdyistä torjuntatoimista vähintään 1.5.–31.8. Lisäksi on hankittava jokin sitoumusehdoissa hyväksytyistä Kasvinsuojeluseuran oppaista. (Maaseutuvirasto 2007, 19–20.)

A- ja B-tukialueilla lisätoimenpiteitä on mahdollista valita 1–4 kappaletta ja C-alueilla 0–2 kappaletta. Suosituimpia lisätoimenpiteitä ohjelmakaudella 2007–2013 ovat olleet typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveil-

la, talviaikaisen kasvipeitteisyyden toimenpiteet sekä ravinnetaseet. (Koikkalainen & Miettinen 2010, 67–68.)

3.4.5 Tuen maksaminen ja määrä

Tuen maksamisen tärkeimmät perusteet ovat kaudella 2007–2013 pääpiirteittäin samat kuin edeltävälläkin kaudella, kuten tukihakemuksen jättäminen, kasvulohkon vähimmäiskoko ja viimeinen kylvöpäivä. Muutoksia on tukimäärissä osin vaihtuneiden maksuperusteiden vuoksi. Ympäristötuen määrän on oltava vähintään 100 euroa, jotta tuki maksetaan. Taulukossa 3. on esitetty ympäristötuen perustoimenpiteen tukimäärät sitoumustyyppin ja kasvilajiryhmien mukaan vuosina 2009–2013. Vuosina 2007 ja 2008 tukimäärät olivat muutoin samat, mutta luonnonhoitopeltojen tilalla oli kasvipeitteiset kesannot, joista maksettiin 39 €/ha. (Maaseutuvirasto 2007, 8.)

Taulukko 3. Ympäristötuen perustoimenpiteestä maksetun tuen määrä vuosina 2009–2013 (Niemi & Ahlstedt 2013, 93).

	Kasvinviljelytila €/ha	Kotieläintila €/ha
Viljat, öljykasvit, valkuaiskasvit, nurmet	93	107
Ryhmän 1 puutarhakasvit	450	450
Ryhmän 2 puutarhakasvit	438	438
Luonnonhoitopellot (monivuotiset nurmipellot)	170	170
Luonnonhoitopellot (monimuotoisuuspellot)	300	300
Eräät siemenmaustekasvit	181	181

Lisätoimenpiteiden tukimäärät säilyivät koko ohjelmakauden 2007–2013 samansuuruisina. Lisätoimenpiteiden noudattamisesta maksetun tuen määrät vuosina 2007–2013 on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Ympäristötuen lisätoimenpiteistä maksetun tuen määrä vuosina 2007–2013 (Niemi & Ahlstedt 2013, 93).

Lisätoimenpide	€/ha
Vähennetty lannoitus	10
Typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla	23
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus	11
Lannan levitys kasvukaudella	27
Ravinnetaseet	18
Laajaperäinen nurmituotanto	55
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys	30
Peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys	45
Viljelyn monipuolistaminen	24
Kerääjäkasvien viljely	13
Typpilannoituksen tarkentaminen puutarhakasveilla	90
Katteen käyttö monivuotisilla puutarhakasveilla	256
Tuhoeläinten tarkkailumenetelmien käyttö	144

4 VALVONTA

EU-jäsenyys toi mukanaan velvoitteen valvoa maatalouden tukia (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 4). Valvonnan tarkoituksena on selvittää täyttyvätkö tuen maksamisen edellytykset. Vaikka sana valvonta ei useinkaan herätä kovin positiivisia mielikuvia, sen tarkoitus on taata viljelijöiden oikeusturva ja tasapuolinen kohtelu. Koko EU:n alueella noudatetaan Euroopan neuvoston ja Euroopan komission yhteisiä säädöksiä valvonnasta. Näin varmistetaan riittävä yhdenmukaisuus jäsenmaiden toteuttaman valvonnan välillä. (Maaseutuvirasto 2011a, 4.)

4.1 Valvontaelimet

Maataloustukien valvontaa Suomessa ohjasi ja hallinnoi vuoteen 2007 asti maa- ja metsätalousministeriö. Sen alaisuuteen perustettiin vuonna 2007 Maaseutuvirasto (Mavi), jolle tukien valvonnan hallinnointi ja ohjaustehtävät sekä maksajavirastona toimiminen siirtyi. Mavin valtuuttamana valvontaa suorittavat ELY-keskusten maaseutu- ja energiayksiköiden tarkastajat. Maksajavirastoasetuksen mukaan Mavin on myös valvottava jakamiinsa tehtäviä. Mavin valvontayksikkö tarkastaa valvonnan laatua ja oikeellisuutta. Myös Mavia valvotaan ylemmältä taholta, kun Euroopan komissio ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimien valvovat vuosittain tukijärjestelmien ja valvonnan oikeaa toimeenpanoa. Näillä EU:n toimielimillä on laajat oikeudet tutustua tukien asiakirjoihin ja he voivat tehdä myös tilatarkastuksia. (Maaseutuvirasto 2011a, 4, 30–31.)

4.2 Valvontamenetelmät

Maatalouden tukia voidaan valvoa joko hallinnollisesti tai tilakäynnin. Hallinnollinen valvonta perustuu Integrated Administration and Control System (IACS) -tietojärjestelmään, jossa on kaikkien tilojen perus-, hakemus-, maksatus- ja valvontatiedot. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 5; European Commission 2007, 6; Maaseutuvirasto 2011a, 5.) IACS-hallinto- ja valvontajärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 1997 lähtien (Maa- ja metsätalousministeriö 1998, 68). Järjestelmässä pystytään seulomaan tietoja erilaisin tietokyselyin eli ns. ajojen avulla, jolloin voidaan löytää mahdollisia epäselvyyksiä. Ristiintarkastuksissa IACS-järjestelmän tietoja verrataan jonkin toisen rekisterin (esimerkiksi nautarekisterin) tietoihin ja varmistetaan näin tietojen yhtäläisyydet. Ristiintarkastukset ovat myös hallinnollista valvontaa, mutta jos epäselvyyksiä ilmenee, ELY-keskus kuulee viljelijää, eli pyytää selvitystä, tai tekee tilakäynnin. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 5–6; Maaseutuvirasto 2011a, 5.)

Tilalla tehtävässä peltovalvonnassa valvotaan kaikkien pinta-alaperusteisten tukien ehtojen täyttyminen. Tästä paikan päällä tehtävästä peltovalvonnasta voidaan käyttää myös nimitystä kokotilavalvonta. Kokotilavalvonnassa tarkastetaan tukiin liittyvät asiakirjat, kaikkien lohkojen pinta-alat ja kasvit, sekä muut tukikelpoisuuksiin liittyvät asiat. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011, 11.) Tässä työssä keskitytään erityisesti tut-

kimaan kokotilavalvonnassa tapahtuneita muutoksia vuodesta 2000 lähtien.

Peltovalvontaa on tehty myös kaukokartoitusvalvontana. Se tarkoittaa, että valvontaan tulevat tietyn alueen kaikki tilat, jotka valvotaan satelliitti- ja ilmakuvien avulla. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 7). Menetelmässä sekä kasvilaji että lohkojen pinta-alat valvotaan kuvien perusteella. Tätä menetelmää on Suomessa virallisesti käytetty viimeksi vuonna 2003, kun noin puolet tiloista valvottiin kaukokartoituksena. Kaukokartoitukseen perustuva valvonta todettiin kustannustehottomaksi, sillä suurelle osalle tiloista jouduttiin tekemään kaksi tilakäyntiä. Pilotteja ilmakuviin perustuvasta tulkinnasta on järjestetty Suomessa vuosien 2004 ja 2005 lisäksi myös lähivuosina. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011, 28–29.) Kaukokartoitusmenetelmä on mahdollisesti tulossa takaisin valvonnassa käytettäväksi menetelmäksi. Sen avulla pyritään lisäämään kustannustehokkuutta, kun tarkastajien tiloilla tekemä työmäärä vähentyisi. Kaukokartoitusmenetelmän laitteita koekäytetään parhaillaankin, ja tarkoituksena on, että viljelykasvien määrittely pystyttäisiin tekemään kaukokartoituksen avulla, mikä vähentäisi tarkastajien työmäärää tiloilla kasvukaudellakin. (Levomäki, sähköpostiviesti 30.3.2014.) Myös monissa muissa EU-maissa kaukokartoitusmenetelmää on sovellettu vielä viime vuosinakin valvonnassa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011, 28).

4.3 Valvontamäärät

Euroopan komissio edellyttää, että vähintään 5 % pinta-alatukia hakeneista tiloista valvotaan paikan päällä tehtävänä peltoalavalvontana. Valvontamäärät vaihtelevat hieman vuosittain, sillä EU-säädökset edellyttävät valvontamäärän nostamista, jos tietyn ELY-keskuksen alueella ilmenee huomattavan paljon tukiehtojen laiminlyöntejä. Lisätarkastuksia on tehtävä jo samana vuonna, ja valvontamäärää joudutaan lisäämään myös seuraavalle vuodelle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 6–7; Maaseutuvirasto 2011a, 5–6.) Esimerkiksi vuonna 2010 koko maassa tehtiin kokotilavalvonta 3922 tilalle, joka on 6,2 % pinta-alaperusteisia tukia hakeneista tiloista. Vuonna 2009 valvottiin 3598 (5,9 %) tilaa. Vaikka valvontamäärissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien varrella, valvonnan työmäärä on lisääntynyt. Komissio on tiukentanut valvonnan laadun ehtoja ja tukiehdot ovat lisääntyneet, mikä vie enemmän työaikaa tilatarkastuksilla. Tämä on aiheuttanut haasteita, sillä silti käytettävissä olevat resurssit ovat pysyneet ennallaan. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011, 3, 7, 11.)

Vuodesta 2009 lähtien paikan päällä tehtävään peltoalavalvontaan valikointuneista tiloista vähintään yhdeltä prosentilta on valvottu lisäksi täydentävien ehtojen noudattaminen. Ennen vuotta 2009 ympäristötuen vähimmäisvaatimukset eli esimerkiksi kasvin suojeleusasioiden koulutus valvottiin kaikilta peltoalavalvonnan tiloilta, jolloin mahdollinen seuraamus kohdistui vain ympäristötukeen. Nyt vähimmäisvaatimukset valvotaan vain täydentävien ehtojen yhteydessä, mutta seuraamus kohdistuu ympäristötukeen, luonnonhaittakorvaukseen ja sen kansalliseen lisäosaan, eläinten hyvinvoinnin tukeen ja kotieläintilan hehtaaritukeen. (Ruuska 2009.)

Maa- ja metsätalousministeriö teki valvontaotannat vuoteen 2007, kunnes tämä tehtävä siirtyi tuolloin perustetulle Maaseutuvirastolle. Kokotilavalvonnan otantoja tehdään sekä satunnaisotannalla että riskiin perustuvalla otannalla. Komission asetuksen mukaan 20–25 % tiloista on valittava satunnaisotannalla, jolloin kaikilla tukihakemuksen jättäneillä tiloilla on yhtä suuri mahdollisuus tulla valvontaan. Loput tilat valitaan riskiin perustuvalle otannalle, jossa painotetaan esimerkiksi tukisummaa, lohkomäärää, viljelijän tekemiä karttakorjauksia ja aiempien vuosien valvontaseuraamuksia. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 5; Maaseutuvirasto 2011a, 5.)

4.4 Valvontatapahtuma

Kokotilavalvontoihin liittyvät käytännön työt eli tilojen valmistelu, tilakäynnit, mahdollisten seuraamusten määrittäminen, tietojen tallentaminen IACS:iin ja viljelijän kuuleminen tehdään ELY-keskusten toimesta (Maa- ja metsätalousministeriö 2011, 8). Pirkanmaan ELY-keskuksessa (ent. työ- ja elinkeino (TE) -keskus) valvonnan tehtävänjaossa on jo 1990-luvun loppupuolelta ollut tapana, että valvontapäällikkö jakaa tarkastettavat tilat tarkastajille, jotka ovat vastuussa itselleen nimettyjen tilojen valvontaprosessin etenemisestä. ELY-keskusten välillä käytännöt valvottavien tilojen jaosta vaihtelevat: joissakin tarkastajat saavat itse valita tilat tai ne jaotellaan koon mukaan, ja valvonta aloitetaan suurimmista ja työläimmistä. (Levomäki, sähköpostiviesti 19.2.2014.) Pirkanmaan ELY-keskuksen valvontapäällikkö Juha Levomäen mukaan Pirkanmaalla toimintatavan tavoitteena on ollut kustannustehokkuus, johon pyritään keskittämällä tarkastajan työt samalle alueelle.

4.4.1 Valvonnasta ilmoittaminen

Valvonta alkaa tilojen valmistelulla, jolla tarkoitetaan tilojen karttoihin ja tukihakemuksiin tutustumista sekä tilakäyntien suunnittelua. Valvonnasta ei komission asetuksen mukaan saa ilmoittaa kuin perustelluista syistä. Ennalta ilmoittamista kuitenkin yleensä käytetään, sillä viljelijälle halutaan antaa mahdollisuus olla paikalla tarkastusta tehtäessä. Viljelijä voi myös käyttää avustajaa, tai valtuuttaa jonkun toisen henkilön osallistumaan valvontaan puolestaan. (Maa- ja metsätalousministeriö 2000c, 9; Maaseutuvirasto 2011a, 8.)

Komission asetuksessa 2419/2001 säädettiin, että jos kokotilavalvonnasta ilmoitetaan ennalta, sen saa tehdä aikaisintaan 48 tuntia ennen tilakäyntiä (Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 111). Samansisältöinen asetus 796/2004, korvattiin asetuksella 1122/2009, ja se tuli voimaan vuoden 2010 valvontaan. (Maaseutuvirasto 2009a, 108; Maaseutuvirasto 2010, 106). Vuoden 2013 kokotilan pinta-alavalvonnassa oli edelleen voimassa komission asetus 1122/2009. Sen mukaan ilmoitus on annettava mahdollisimman lyhyellä varoitusajalla, kuitenkin enintään 14 päivää ennen tilakäyntiä ja suositeltavinta ilmoitus olisi tehdä enintään 48 tuntia ennen tilakäyntiä. (Maaseutuvirasto 2013d, 15.) Eläinpalkkiovalvonnoissa säännöt

ovat tiukemmat. Niistä saa ilmoittaa korkeintaan 48 tuntia ennen tilakäyntiä, ja nykysäädösten mukaan yhä useampi niistä tulisi tehdä kokonaan ilman ennakkoilmoitusta. Pääsääntöisesti ELY-keskukset ilmoittavat kokotilan pinta-alavalvonnasta viljelijälle 2–3 päivää ennen tilakäyntiä. (Levomäki, sähköpostiviesti 30.3.2014.)

4.4.2 Tarkastettavat kohteet

Kokotilavalvonnan tilakäynneillä tarkastettavat kohteet ovat molempien ohjelmakausien 2000–2006 ja 2007–2013 aikana säilyneet samankaltaisina. Tilalla tarkastetaan lohkojen pinta-ala, lohkolle ilmoitettu kasvi, viljelytapa ja sadonkorjuu, lohkojen tukikelpoisuus, ympäristötuen edellyttämät pientareet ja suojakaistat sekä luonnon monimuotoisuutta ja ylläpitämistä koskevat ehdot. Lisäksi tarkastetaan ympäristötuen perustoimenpiteen edellyttämät asiakirjat sekä ympäristötuen lisätoimenpiteiden ja mahdollisten erityistukisopimusten ehtojen täyttyminen. Jos tila on sitoutunut ympäristötuessa kotieläintilaksi, tarkastetaan, että eläintiheysvaatimus täyttyy. (Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 112; Maaseutuvirasto 2010b, 107.)

Aivan kaikkia tukiehtoja ei voida tarkastaa tilakäynnin yhteydessä, vaan lähes kaikilla tiloilla valvonta jakautuu kahteen tai kolmeen osaan. Molemmilla ohjelmakausilla 2000–2006 ja 2007–2013 ympäristötuen kasvi- ja pientareiden valvonta on suoritettu erillisenä tilakäyntinä kasvukauden ulkopuolella. Kokotilavalvontaan kuuluu myös lannoitteiden käytön valvonta, joka on tehty toimistotyönä kasvukauden ulkopuolella perustuen viljelijän toimittamiin asiakirjoihin. Lannoitusvalvonnan ehdot ovat osaksi tukiehtojen muutoksien vuoksi vuosien mittaan tiukentuneet. (Maa- ja metsätalousministeriö 2001, 91; Levomäki, sähköpostiviesti 19.2.2014.)

Kokotilavalvonnassa tarkastettavia asiakirjoja ovat viljelysuunnitelma, viljavuustutkimukset, lohkokortit ja lannoitteiden ostokuitit. Vuoden 2009 valvontamuutoksesta lähtien kasvinsuojeluruiskun käyttökoulutus ja -testaus on tarkastettu vain täydentävien ehtojen valvonnassa olleilta tiloilta. Ennen vuotta 2009 nämä, ja ohjelmakauden 2000–2006 sitoumusten osalta tasapainoisen kasvinsuojelun oppaat tarkastettiin kaikilta tiloilta. Ohjelmakauden 2000–2006 sitoumusten osalta tarkastettiin lisäksi viljelijäkoulutukseen osallistuminen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 112; Maaseutuvirasto 2010b, 107.) Vuonna 2009 tarkastettiin ensimmäisen kerran, että vuoden 2007 sitomusehdoissa perustoimenpiteisiin lisätty monimuotoisuuskartoitus on tehty ja se on tilalla tallessa. (Maaseutuvirasto 2009a, 108–109). Lohkojen vuokrasopimukset on tarkastettu tilakäyntien yhteydessä vuodesta 2011 lähtien. Aiemmin ne toimitettiin tukihakemuksen yhteydessä, jolloin ne oli mahdollista tarkastaa hallinnollisesti. (Maaseutuvirasto 2011a, 9; Maaseutuvirasto 2011b, 8.)

Täydentävien ehtojen valvonnassa tarkastetaan edellä mainittujen lisäksi, että lannan typpianalyysi ja puhdistamolietteen analyysi on tehty asianmukaisesti. (Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 112; Maaseutuvirasto

2010b, 107.) Kasteluveden ottolupa ja maisemapiirteiden suojelupäätös on kuulunut tarkastettaviin asiakirjoihin vuodesta 2011 lähtien (Maaseutuvirasto 2011a, 9).

4.4.3 Kasvulohkojen mittaaminen

Kokotilavalvonnan keskeinen työvaihe on perus- ja kasvulohkojen tarkastaminen maastossa. Merkittävä muutos kokotilavalvonnoissa tapahtui vuonna 2010, kun komissio velvoitti tarkastamaan tilan kaikki perus- ja kasvulohkot ja samalla GPS-mittauksia lisättiin. Tätä ennen noin puolet tilan lohkoista valittiin otantaan ennen tilakäyntiä, ja vain ne tarkastettiin paikan päällä. Tämä muutos lisäsi selkeästi yhden tilan tarkastamiseen kuuluvaa työaikaa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011, 7, 12, 14.)

Kokotilavalvonnessa kasvulohkot on määritettävä maastotarkastuksen ja ilmakuvan perusteella, tai mittaamalla tarkemmin takymetrillä tai GPS-laitteella (Maaseutuvirasto 2011a, 12). Mittalaitteet ovat kehittyneet paljon vuosien varrella. GPS-laitteita on käytetty jo vuodesta 1996 lähtien, jolloin ne olivat yhteiskäyttölaitteita esimerkiksi muutaman maaseutuelinkeinopiirin kesken. Tällä hetkellä valvonnessa käytettävät nykyaikaiset GPS-laitteet ovat olleet Pirkanmaan ELY-keskuksen käytössä vuodesta 2009 lähtien. Takymetrien käyttö Pirkanmaalla koettiin hankalaksi osin kumppareiden peltojen vuoksi. Planimetrejä on käytetty valvonnessa noin vuoteen 2005 asti. Planimetri on laite, jota voidaan käyttää apuna esimerkiksi pinta-alojen määrittämisessä paperikartalta, ja se oli pinta-alojen määrittämisen tärkeä laite 2000-luvun alkupuolella. Myös mittanauhaa käytettiin tuolloin paljon, mutta nykyään sitä käytetään vain yksittäisten tarkistustapausten tekemiseen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2003, 112; Levomäki, sähköpostiviesti 19.2.2014.)

4.5 Seuraamukset

Tarkastaja määrittää mahdolliset seuraamukset tilakäynnin jälkeen toimitustyönä, mutta tarkastajalla on velvollisuus kertoa jo tilakäynnin yhteydessä havaitsemansa asiat, joista mahdollisesti koituu viljelijälle seuraamuksia. Seuraamuksia voivat aiheuttaa pinta-alavirheet sekä tukiehtojen laiminlyönnit. Pinta-alavirheiden osalta seuraamuksia aiheuttavat virherajat ovat pysyneet melko samankaltaisina ohjelmakauden 2000–2006 alusta lähtien. Tukiehtoihin liittyvät seuraamukset ovat muuttuneet hieman enemmän, mikä suurilta osin johtuu tukijärjestelmän monimutkaistumisesta ohjelmakaudelta 2000–2006 kaudelle 2007–2013. (Maa- ja metsätalousministeriö 2001, 91–92; Maaseutuvirasto 2011a, 14–15.)

Valvontatulokset muodostuvat kasvilajiryhmittäin tai tukityypeittäin. Jos valvonnessa hyväksytty pinta-ala on suurempi kuin viljelijän ilmoittama ala, tuki maksetaan ilmoitetun alan perusteella. Jos valvonnessa hyväksytty ala on enintään 3 % tai alle 2 ha pienempi kuin ilmoitettu, tuki maksetaan hyväksytyn alan perusteella. Jos pinta-alaero on yli 3 % tai 2 ha, mutta enintään 20 % pienempi kuin ilmoitettu ala, kasvilajiryhmän hyväksy-

tystä alasta vähennetään erotus kaksinkertaisena ja kansallisissa tuissa yksinkertaisena. Jos kasvilajiryhmällä pinta-alavirhe on yli 20 %, tukea ei kyseessä olevalle ryhmälle voida maksaa. Kansallisissa tuissa tuki maksetaan alalle, joka jää, kun hyväksytystä alasta vähennetään erotus kaksinkertaisena, jos pinta-alavirhe on 20–50 %. Jos kansallisissa tuissa pinta-alavirhe on yli 50 %, tukea ei makseta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2001, 91–92; Maa- ja metsätalousministeriö 2007, 113–114; Maaseutuvirasto 2011a, 14–15.)

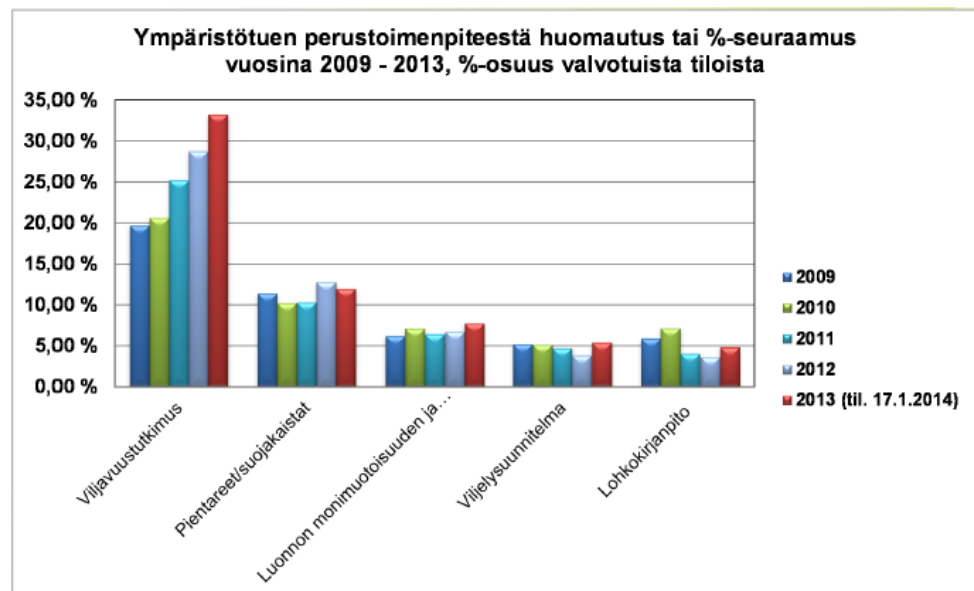
Horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman 2000–2006 (Maa- ja metsätalousministeriö 2000a, 171–172) mukaan ympäristötuen perustoimenpiteiden ehtojen rikkomisesta voi seurata 0–50 % tuen leikkaus ympäristötukeen. Useiden ehtojen laiminlyöntien seuraamusprosentit lasketaan yhteen, ja jos 50 % ylittyy, ei ympäristötukea makseta ollenkaan. Rikkomuksen koskiessa lisätoimenpiteen ehtoja, lisätoimenpiteen tukea ei makseta, ja perustoimenpiteiden tuesta vähennetään lisäksi 5 %.

Ohjelmakauden 2007–2013 ympäristötuen perustoimenpiteessä yhden tukiehdon laiminlyönnistä voi seurata ympäristötukeen 1–30 %:n seuraamus, joka on hieman lievempi kuin kaudella 2000–2006 toteutettu seuraamus, joka on hieman lievempi kuin kaudella 2000–2006 toteutettu seuraamus. Jos seuraamuksia on useita, ne lasketaan yhteen, ja jos 50 % ylittyy, ympäristötukea ei makseta. Jos lisätoimenpiteen ehtoja ei ole noudatettu, vuosina 2007–2009 ei lisätoimenpiteen tukea maksettu ollenkaan, mutta vuodesta 2010 eteenpäin on ollut mahdollista antaa myös 30 %:n ja 60 %:n seuraamus lisätoimenpiteen tukeen. Ympäristötuen uusimmat tukiehtoseuraamusprosentit on esitetty taulukossa 5. Tukiehtoseuraamus määrittyy Mavin ohjeiden perusteella. (Maaseutuvirasto 2009a, 112; Maaseutuvirasto 2010b, 110; Maaseutuvirasto 2011a, 16.) Vuoden 2013 peltoalaperusteisten tukien valvontaohjeen (Maaseutuvirasto 2013d, 99) mukaan esimerkiksi lohkomuistiinpanoista tulee antaa 7–10 % seuraamus, jos jonkin verran lohkomuistiinpanoista puuttuu ja 11–15 % seuraamus, jos suuri osa lohkomuistiinpanoista puuttuu. Jos viljelijä ei pysty osoittamaan minkäänlaisia lohkomuistiinpanoja, tulee antaa 30 % seuraamus perustoimenpiteen tukeen. Näin ohjeistetuista seuraamuksista yleensä keskustellaan ELY-keskuksissa sopien yhteinen linja, jotta ne määritettäisiin tasapuolisesti.

Taulukko 5. Ympäristötuen tukiehtoseuraamusprosentit (Maaseutuvirasto 2011a, 16).

	Seuraamusprosentit
Viljelysuunnitelma	3-10 tai 15 % perustoimenpiteen tukeen
Viljavuustutkimukset	2-3 tai 5 % perustoimenpiteen tukeen
Lohkomuistiinpanot	7-15 tai 30 % perustoimenpiteen tukeen
Typpilannoitus	1-6 % perustoimenpiteen tukeen
Fosforilannoitus	1-3 % perustoimenpiteen tukeen
Fosforintasaus	2-12 % perustoimenpiteen tukeen
Lannoitustasoa ei voida puutteellisten asiakirjojen vuoksi todeta	9 % perustoimenpiteen tukeen
Pientareet ja suojakaistat	1-10 % perustoimenpiteen tukeen
Luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpito - Monimuotoisuuskartoitus	1-30 % perustoimenpiteen tukeen 5 % perustoimenpiteen tukeen
Lisätoimenpiteet	30, 60 tai 100 % lisätoimenpiteen tukeen sekä 1-5 % perustoimenpiteen tukeen
Erityistukisopimukset	1-100 % erityistukisopimuksen tukeen sekä 1-5 % perustoimenpiteen tukeen
Kotieläintilan eläinmäärä ei täyty	Kasvinviljelytilan mukaiseen tukeen -10 %

Yleisimmin valvonnassa havaittu puute on pinta-alan ilmoittaminen todettua suurempana. Ympäristötuen perustoimenpiteen yleisin puute on viljavuustutkimuksien puutteet. (Maaseutuvirasto n.d.) Kuviossa 2. on esitetty viiden yleisimmän perustoimenpiteeseen liittyvän puutteen vaihtelut vuosina 2009–2013.

Kuvio 2. Ympäristötuen perustoimenpiteestä annettujen huomautusten ja seuraamusten suhteellinen osuus valvotuista tiloista vuosina 2009–2013 (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2014b).

Vuoden 2011 valvonnoista lähtien EU:n komissio on edellyttänyt seuraamus- ja takaisinperintäsäädösten tarkempaa noudattamista. Tämä on tarkoittanut korotetun takaisinperinnän toteuttamista, eli sanktio voidaan periä EU:n kokonaan ja osittain rahoittamista tuista valvontavuoden lisäksi

enintään neljältä aikaisemmalta vuodelta. Pinta-alavirheissä tämä tarkoittaa, että tukea voidaan periä takaisin myös aikaisemmilta vuosilta, jos virhe on selkeä (esimerkiksi alaan sisältyy rakennus). Myös ympäristötuen ja eläinten hyvinvointituen asiakirjapuutteet voivat aiheuttaa korotettua takaisinperintää. Jos esimerkiksi viljavuustutkimus puuttuu tilalta valvontavuonna, tarkastellaan sen voimassaoloa myös aiempien vuosien osalta, ja seuraamus voi ulottua vuoteen 2007 asti. (Maaseutuvirasto 2011c, 1–2; Maaseutuvirasto 2013a, 92.)

5 UUSI EU- OHJELMAKAUSI

EU:n uusi ohjelmakausi 2014–2020 on alkanut. Muutokset eivät vielä näy, sillä Euroopan komissio, Eurooppa-neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsivät yhteisestä maatalouspolitiikasta sopuun pitkittyneiden neuvottelujen jälkeen vasta kesäkuussa 2013. Tästä johtuen uutta maatalouspolitiikkaa aletaan toteuttaa vuoden 2015 alusta. Vuosi 2014 jatketaan vielä soveltaen ohjelmakauden 2007–2013 politiikkaa. (Niemi, Liesivaara, Lehtonen, Huan-Niemi, Kettunen, Kassi & Toikkanen 2014, 7.) Koska ainakaan maatalouden tukien osalta lopullisia päätöksiä vuodelle 2015 ei ole vielä tehty, tässä työssä käsitellään uutta maatalouspolitiikkaa ja ympäristökorvausjärjestelmää niillä tiedoilla mitä maaliskuuhun 2014 mennessä on ollut käytettävissä.

5.1 Maatalouspolitiikka 2015–2020

Euroopan heikko taloustilanne viime vuosina vaikuttaa uudistuvaan maatalouspolitiikkaan. Ensimmäistä kertaa EU:n historian aikana, uuden ohjelmakauden budjetti on pienempi kuin edellisen. EU:n budjetti vuosina 2014–2020 on noin 3 %, eli 33,6 miljardia euroa pienempi kuin se oli vuosina 2007–2013. Budjetissa kärsijänä onkin juuri maatalous, johon käytettävistä varoista leikataan yli 10 %. Vaikka maatalouteen käytettäviä varoja leikataan, jakautuu EU:n maatalouspolitiikka jatkossakin kahteen tuttuun osaan eli suoriin tukiin ja maaseudun kehittämiseen. (Niemi ym. 2014, 10–11.)

Vaikka EU:n maatalouspolitiikan yleinen rakenne ei muutu, voidaan kuitenkin sen osista erottaa merkittäviä uudistuksia ja muutoksia. Suoriin tukiin liittyviä uudistuksia ovat viherryttäminen ja tukien jaon tasaaminen. Paljon keskustelua herättänyt viherryttäminen tulee laajentamaan täydentäviä ehtoja, ja sitä maksetaan osana suoria tukia. Viherryttämisen tarkoituksena on entistä tiukempien ympäristönormien asettaminen tukien ehtoiksi. (Niemi ym. 2014, 10, 20.)

Viherryttäminen jakautuu kolmeen toimenpiteeseen, joita ovat viljelyn monipuolistaminen, ekologinen ala ja pysyvien nurmien säilyttäminen. Viljelyn monipuolistamisessa tiloille asetetaan minimivaatimus viljelykasvien lukumäärässä tilan viljelyssä olevan peltopinta-alan mukaan. Suomalaisilla maatiloilla ei tule olemaan suuria vaikeuksia täyttää viherryttämisen viljelyn monipuolistamisvaatimusta, sillä vuoden 2012 viljely-

tietojen perusteella jo yli 90 %:lla tiloista minimivaatimus täyttyi. Ekologinen ala tarkoittaa, että tilalla on oltava yhteensä vähintään 5 % viljelyalasta esimerkiksi kesantoja, suojakaistoja, suojavyöhykkeitä, viherlannoitusnurmia tai typensitojakasveja. Suomi on onnistunut neuvottelemaan ekologisen alan vaatimukseen lievennyksen: maatiloilla, jotka sijaitsevat kunnissa, joissa on metsämaata kolme kertaa enemmän kuin peltomaata, ekologisen alan vaatimus täyttyy automaattisesti. Tällaisia kuntia on vuoden 2012 tiedon mukaan 73 % Suomen kunnista, ja niissä sijaitsee 72 % Suomen maatiloista. (Niemi ym. 2014, 20–23.) Pysyvät nurmet tarkoittavat olemassa olevia pysyviä laitumia ja vuonna 2015 ilmoitettavia pysyviä nurmia (Vuori 2014a, 22).

Toinen suoriin tukiin liittyvä uudistus on tukien jaon tasaaminen jäsenmaiden kesken. Tämä tarkoittaa, että kaikissa jäsenmaissa maksetaan vähintään 196 €/ha suoria tukia. Niitä kuitenkin tasataan myös maan sisällä viljelijöiden kesken ja tarkoituksena on, että vuodesta 2015 eteenpäin jäsenmaissa kuljetaan kohti samansuuruisia tukitasoja koko maassa tai tietyllä alueella. (Niemi ym. 2014, 10.)

EU:n maatalouspolitiikan toinen osa eli maaseudun kehittäminen tulee myös uudella kaudella sisältämään rahallisesti tärkeät tukimuodot luonnonhaittakorvauksen ja ympäristötuen (uudella ohjelmakaudella ympäristökorvaus), mutta rakenteellisia muutoksia on luvassa (Niemi ym. 2014, 16–17). Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 sisältää luonnonhaittakorvauksen ja ympäristökorvauksen lisäksi muun muassa eläinten hyvinvointituen ja luonnonmukaisen tuotannon tuen (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b). Tämä kehittämisohjelma lähtee 13.3.2014 valtioneuvoston käsittelyyn, jossa päätetään Suomen esityksestä komissiolle. Kun valtioneuvosto on käsitellyt ohjelman, se menee EU:n komission käsittelyyn. Neuvottelut ohjelmasta jatkuvat komission kanssa, kunnes ohjelma arvioiden mukaan noin vuoden kuluttua käsittelyn alkamisesta hyväksytään. (Maaseutu.fi 2014.)

Luonnonhaittakorvauksen saaville alueille on komissiossa yritetty löytää kriteerit, jotka olisivat yhteneviä kaikissa jäsenmaissa ja ne olisivat ajantasaisen tiedon pohjalta tehtyjä. Jatkossakin kaikki Suomen tukialueet ovat oikeutettuja luonnonhaittakorvaukseen. (Niemi ym. 2014, 17.) AB-alueella luonnonhaittakorvausta maksetaan enintään 222 €/ha kasvinviljelytiloille ja 282 €/ha kotieläintiloille. Pohjoisen C-alueella tukea maksetaan enintään 247 €/ha kasvinviljelytiloille ja 307 €/ha kotieläintiloille. Tila katsotaan kotieläintilaksi, jos sen eläintiheys on vähintään 0,35 ey/ha. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 226–228.) Ympäristötukijärjestelmä kokee uudella ohjelmakaudella merkittävän rakenteellisen muutoksen, jota käsitellään tarkemmin luvussa 5.2.

EU:n maatalouspolitiikan uudistuksessa on Suomen kannalta tärkeää, että suoria tukia voidaan maksaa entistä enemmän tuotantoon sidottuina tukina vuodesta 2015 lähtien (Niemi ym. 2014, 10). Edellisistä uudistuksista poiketen tämä tuotantosidonnaisten tukien maksumahdollisuuksien lisääminen mahdollistaa nykytuotoisen Etelä-Suomen kansallisen eli artiklan

141 perusteella maksettavan tuen loppumisen (Aakkula 2014, 13). Jatkossa 141-tuki korvataan niin sanotulla Suomi-pykälällä, jonka maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen neuvotteli marraskuussa 2013. Suomi-pykälä turvaa Etelä-Suomen kansallisen tuen jatkon seitsemäksi vuodeksi eteenpäin. (Holmberg 2013, Maaseudun Tulevaisuus 22.11.2013, 6.) Suomi-pykälä tarkoittaa uuden ohjelmakauden artiklaa 149a, ja sen perusteella maksetaan kansallista tukea sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhatuotannolle. Etelä-Suomen maidon- ja naudanlihan tuotantoa, lammasta ja vuohitaloutta sekä tärehäntäperunan ja avomaavihannesten viljelyä tuetaan jatkossa EU:n rahoittamien suorien tukien avulla. Vuonna 2014 Etelä-Suomen kansallisia tukia maksetaan vielä samalla rakenteella kuin vuonna 2013. (Niemi ym. 2014, 19.)

Jyrki Aakkula (2014, 13) toteaa artikkelissaan, että lähitulevaisuudessa markkinat ohjaavat maataloutta entistä enemmän, mutta EU-tuet ovat edelleen turvaamassa tuotantoa. Maatalouden rakennemuutos Suomessa on voimakasta ja vuoteen 2020 mennessä tilojen kokonaismäärä laskee nykyisestä noin 15 %. Huolestuttavaa on, että maatalouden heikolle kannattavuudelle ei ole Suomessa muutoksia havaittavissa. Lisäksi viljelijän on sopeuduttava entistä nopeampiin muutoksiin markkinoilla, ja osattava varautua hintaheilahteluihin.

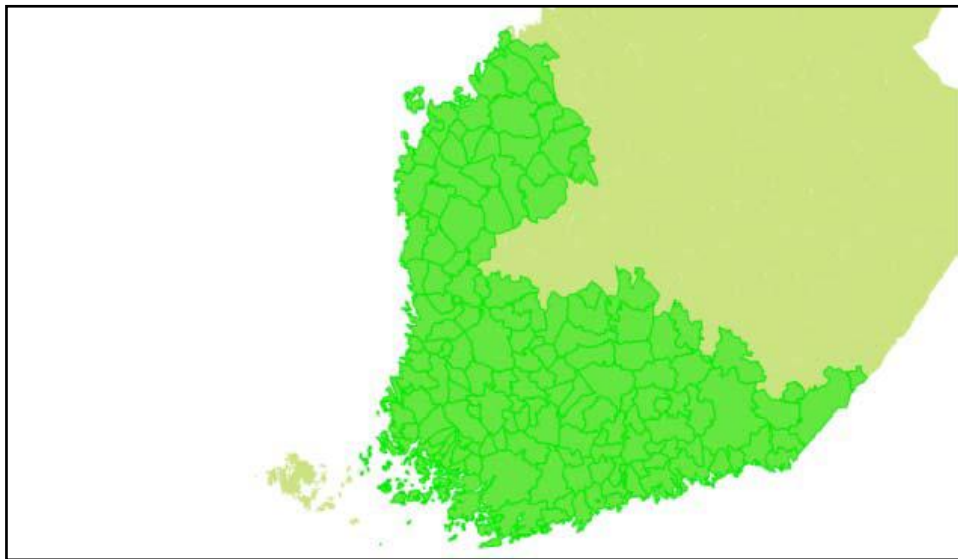
5.2 Ympäristökorvausjärjestelmä 2015–2020

Uutta ympäristökorvausjärjestelmää aletaan tämänhetkisten suunnitelmien mukaan toteuttaa vuonna 2015. Ympäristökorvausjärjestelmä on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa. Tässä työssä käytetään lähteenä kehittämisohjelman 7.3.2014 päivättyä esitystä.

Uuden ympäristökorvauksen tavoitteissa painotetaan entistä enemmän ilmastomuutoksen hillintää (Niemi ym. 2014, 17). Edellisten ohjelmien tapaan vesiensuojelu ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ovat mukana tavoitteissa. Tukeen sitoutumisen tavoiteprosenttia esityksessä ei ole edellisten ohjelmien tapaan asetettu, vaan tavoitteet esitetään hehtaareina. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 167, 179.) Uusi ympäristökorvausjärjestelmä onkin saanut Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton (MTK) huolestumaan viljelijöiden tulevasta sitoutumisesta järjestelmään. MTK:n ympäristöjohtajan Liisa Pietolan mukaan jopa viidennes tällä hetkellä sitoutuneista (ohjelmakaudella 2007–2013 90 % viljelijöistä ja 95 % peltoalasta) saattaa jättää uuden sitoumuksen tekemättä. (Reku 2013, Maaseudun Tulevaisuus 22.11.2013, 7.) Ympäristökorvauksen vaatimuksissa ja korvauksissa on MTK:n johtokunnan mukaan epäsuhta, sillä esitetyt korvaukset kattavat vain kaksi kolmasosaa perustoimenpiteiden keskimääräisistä kustannuksista (Vuorela 2014, Maaseudun Tulevaisuus 28.2.2014, takasivu).

Koska ympäristökorvauksiin on tulevaisuudessa käytettävissä vähemmän rahaa, ympäristötoimenpiteitä ja niistä maksettavia korvauksia halutaan kohdentaa alueille, missä toimenpiteillä uskotaan olevan eniten tuloksia saatavilla. (Vuori 2014b, 23.) Kohdentamisalueeksi (kuva 1.) on otettu

Suomenlahteen, Saaristomereen ja Selkämereen laskevien vesistöjen ensimmäisen jakovaiheen valuma-alueita, sekä näiden ja Pohjanlahden alueen saaret. Lisäksi kohdentamisalue on rajattu ulottumaan AB-tukialueen pohjoisrajalle. Alue on määritelty valuma-alueiden pintavesien ekologisen tilan perusteella, mutta hallintoa helpottamaan rajausta on tehty kuntarajoja mukaillen. Kohdentamisalueella sijaitsee noin 63 % Suomen peltopinta-alasta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 168). Kohdentamisalueen ja sen ulkopuolelle jäävän alueen toimenpiteiden erot ovat lähinnä nurmitoimenpiteissä, kuten suojavyöhykkeissä ja talviaikaisessa kasvipeitteisyydessä. Kohdentamisalueella tietyistä toimenpiteistä siis maksetaan enemmän, mutta myös ehdot ovat tiukemmat. (Vuori 2014b, 24–25.)

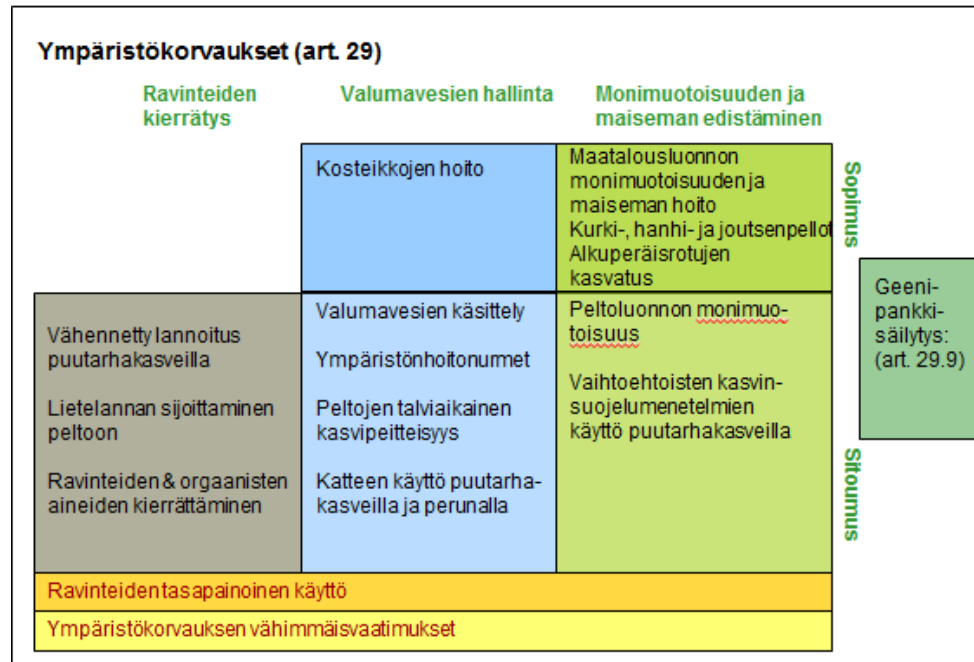
Kuva 1. Ympäristökorvauksen alueellisesti rajattavien toimenpiteiden kohdentamisalue (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 169).

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 esityksessä luonnonmukainen tuotanto on erotettu omaksi tukijärjestelmäkseen. Tavoitteena on, että vuonna 2020 Suomessa 20 % maatalousmaasta viljellään luonnonmukaisesti. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 218.) Viljelijä, joka tekee sitoumuksen luonnonmukaisesta tuotannosta, voi sitoutua myös ympäristökorvaukseen samoilla lohkoilla. Tällaisessa tapauksessa rajoitetaan jonkin verran lohkokohtaisten toimenpiteiden valintamahdollisuutta. Luonnonmukaisesta tuotannosta maksetaan 160 €/ha. Erillisestä luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta maksetaan 134 €/ha, jonka eläintiheysvaatimuksena on 0,3 ey/ha. (Kiviranta 2014, 73.)

5.2.1 Ympäristökorvausjärjestelmän rakenne

Uuden ympäristökorvausjärjestelmän merkittävin muutos on sen rakenteessa. Perus-, lisä- ja erityistukitoimenpiteet sisältävästä järjestelmästä siirrytään tila- ja lohkokohtaisiin toimenpiteisiin. (Niemi ym. 2014, 17.) Uuden ympäristökorvauksen kokonaisuus koostuu ympäristösitoumuksista, ympäristösopimuksista ja geenipankkisäilytyksestä. (Kuva 2.) Näistä ympäristösitoumus jakautuu tila- ja lohkokohtaisiin toimenpiteisiin. Ym-

päristökorvaukseen liittyvät myös ohjelmakaudelta 2007–2013 tutut vähimmäisvaatimukset, jotka muodostavat viherryttämällä laajentuneiden täydentävien ehtojen kanssa toimenpiteiden perustason. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 167, 172.)

Kuva 2. Ympäristökorvausjärjestelmän rakenne (Maa- ja metsätalousministeriö 2014a).

Kaikille ympäristösitoumuksen tehneille pakollinen tilakohtainen toimenpide on ravinteiden tasapainoinen käyttö, jonka voidaan sanoa hyvin vastaavan edellisen ohjelmakauden ympäristötuen perustoimenpiteitä. Ravinteiden tasapainoiseen käyttöön kuuluvat viljavuustutkimukset, lohkomuistiinpanot, suojakaistat sekä typen ja fosforin käytön enimmäismäärät. Ympäristösitoumuksen alaisen pellon tavoiteala on 1,79 milj. ha. Ravinteiden tasapainoisen käytön toimenpiteistä maksetaan 55 €/ha peltoviljelykasveille ja 200 €/ha puutarhakasveille. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 168, 174, 179.)

Ympäristösitoumuksen tehneet voivat valita yhden tai useamman lohko-kohtaisen toimenpiteen, joista osa vastaa edellisen ohjelmakauden lisätoimenpiteitä. Merkittävänä erona on lohko-kohtaisuus, eli toimenpiteen toteutusala ja lohkoa voi vaihtaa vuosittain, jolloin se mahdollistaa toimenpiteiden tarkoituksenmukaisemman käytön. Lohko-kohtaisista toimenpiteistä maksetaan korvaus viljelijän ilmoittamalle toteutusalalle. Esimerkiksi toimenpiteestä lietelannan sijoittaminen peltoon maksetaan 40 €/ha toteutusalalle koko maassa. Ympäristöhoitonurmet toimenpiteeseen kuuluvista suojavyöhykenurmista maksetaan kohdentamisalueella 500 €/ha ja muualla 450 €/ha toimenpiteen toteutusalalle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 168, 180, 188.) Lohko-kohtaiset toimenpiteet jaetaan kolmeen ryhmään niiden vaikutuksien perustella. Ryhmät ovat ravinteiden kierrätys, valumavesien hallinta ja monimuotoisuuden ja maiseman edistäminen. (Niemi ym. 2013, 18.)

Ympäristösopimusten tekeminen ei edellytä ympäristösitoumusta. Ympäristösopimukset koostuvat toimenpiteistä kosteikkojen hoito, maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, kurki-, hanhi- ja joutsenpellot sekä alkuperäisrotujen kasvattaminen. Ympäristösopimuksissa toteutusalue ja -tapa määritellään sopimuskohtaisesti. Kahdessa ensimmäisessä sopimustyyppissä sopimuksen tekijän ei tarvitse olla viljelijä, sillä potentiaalisista kohteista kaikki eivät ole viljelijöiden hallinnassa, tai ne eivät välttämättä herätä kiinnostusta viljelijöissä, jos toimenpide ei luontevasti sovellu tilalle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 171.)

Geenipankkisäilytys koostuu alkuperäiskasvien viljelystä, alkuperäiskasvien varmuuskokoelmista ja alkuperäisrotujen perimän säilytyksestä. Nämä toimenpiteet toteutetaan pääasiassa kansallisten geenivaraohjelmien kautta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 171.)

6 KYSELYTUTKIMUS

Tässä työssä käytetään aineiston keruumenetelmänä kyselyä. Kyselyssä aineistoa kerätään standardoidusti, eli kaikilta vastaajilta kysytään täsmälleen samat asiat samalla tavalla. Kyselytutkimuksen etuina pidetään helpoutta kerätä suurikin aineisto, eli tutkimuksessa voi olla mukana paljon henkilöitä ja kysely voi olla sisällöltään laaja. Kyselyn heikkoutena voidaan pitää sen luotettavuutta: ei tiedetä miten vakavasti vastaajat suhtautuvat kyselyyn tai ovatko he pyrkineet vastaamaan rehellisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193–195.) Tämän työn aineiston keruumenetelmäksi valittiin kysely, sillä haluttiin saada melko laaja aineisto, mutta uskottiin vastaajien rehellisyyteen ajankohtaisen ja viljelijöitä puhuttelevan aiheen vuoksi.

6.1 Kyselyn toteutus

Kysely (liite 7.) lähetettiin Pirkanmaan ELY-keskuksen alueen viljelijöille, jotka ovat olleet kokotilavalvonnassa vähintään kerran vuosien 2000–2006 ja 2007–2012 aikana. Vuotta 2013 ei otettu mukaan, sillä sen valvonta oli vielä joidenkin tilojen osalta kyselyn ajankohtana kesken. Otantaan teki maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike), ja otantaan tuli 353 viljelijää. Kysely lähetettiin sekä kirjeitse että sähköisesti. Kirje lähetettiin kaikille 353 viljelijälle. Kirjeen lisäksi 191 näistä 353 viljelijästä sai kyselyyn johtavan Webropol-linkin sähköpostiinsa. Sähköpostin saivat kaikki, jotka olivat ilmoittaneet sähköpostiosoitteensa hallinnolle tukihaun yhteydessä.

Kirjekysely lähetettiin 15.11.2013 ja sähköinen kysely 18.11.2013 Vastausaika annettiin 5.12.2013 asti. Sekä kirjeen että sähköpostin mukana lähetettiin saatekirje (liite 8.), jossa kerrottiin kyselyn tarkoituksesta, vastausaika ja vastausohjeet. Muistutusviesti lähetettiin sähköpostitse kahden viikon päästä kyselyn lähettämisestä. Kyselyn lähettämisajankohdaksi valittiin myöhäissyksy, jolloin viljelijöillä ei enää ole peltotöitä.

Kysely toteutettiin yhdessä tämän työn toimeksiantajan eli Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Kysymyksiä pohdittiin toimeksiantajan edustajan valvontapäällikkö Juha Levomäen kanssa, jotta kyselystä saatiin ELY-keskuksen tarpeita vastaava. Kysely jakaantui neljään osioon: taustatietoihin, sekä ympäristötukea, kokotilavalvontaa ja tulevaisuutta koskeviin kysymyksiin. Kysymyksiä oli yhteensä 21 kappaletta, joista 15 monivalintakysymyksiä ja 6 avoimia kysymyksiä. Lisäksi lopussa oli mahdollisuus vapaaseen kommentointiin.

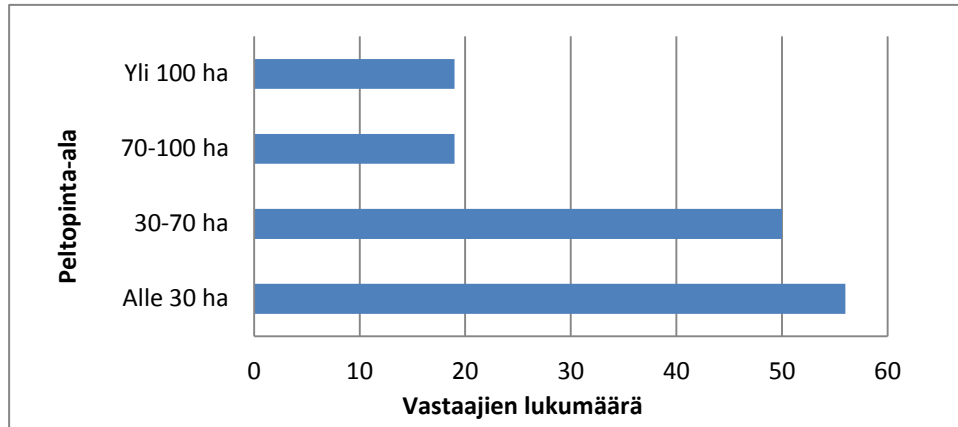
7 TULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä 144 viljelijää, jolloin vastausprosentiksi muodostui 41 %. Vastauksista 91 kappaletta (63 %) saatiin kirjeenä ja 53 kappaletta (37 %) sähköisesti. Vastausprosenttia voidaan pitää hyvänä kyselyn ollessa melko laaja. Lähes kaikki vastaajat vastasivat monivalintakysymyksiin, ja avoimiin kysymyksiin vastauksia saatiin odotetun vaihtelevasti. Koska vastaajien määrä kysymyksittäin vaihtelee, on se huomioitu vastausten prosentuaalisia osuuksia laskettaessa.

7.1 Taustatiedot

Kyselyn ensimmäinen kysymys koski päätilan tukialuetta. Vastanneiden viljelijöiden tiloista 109 (76 %) sijaitsi B-tukialueella. C1-alueella sijaitsi 21 tilaa (14 %) ja C2-alueella 14 tilaa (10 %). Kaikki vastanneet tilat olivat päätuotantosuunnaltaan joko kasvinviljely- tai kotieläintuotantotiloja. Vastausvaihtoehtoon ”muu, mikä?” ei tullut yhtään vastausta. Kasvintuotantotiloja vastanneista oli 102, eli 71 % ja kotieläintiloja 42, eli 29 %. Tuotantotalvaltaan tiloista 19 (13 %) oli luonnonmukaisen tuotannon tiloja ja 124 (87 %) harjoitti tuotantoa tavanomaisesti.

Neljännessä taustatietoja käsittelevässä kysymyksessä kysyttiin tilan peltopinta-alaa (kuvio 3.) Määrällisesti eniten vastaajien tilojen peltopinta-ala oli alle 30 ha (56 vastausta, 39 % vastanneista). Seuraavassa luokassa peltopinta-ala 30–70 ha vastaajia oli lähes yhtä monta eli 50 (35 %). 19 vastaajaa (13 %) ilmoitti tilan peltopinta-alaksi 70–100 ha, samoin kuin yli 100 pectohehtaarin tiloja oli 19 vastaajalla, (13 %).

Kuvio 3. Vastanneiden viljelijöiden tilojen peltopinta-alat ryhmiteltynä kokoluokkiin.

Viimeinen taustatietokysymys liittyi ympäristötuen erityistukisopimuksiin. Vastaajista 103 (73 %) ilmoitti, että tilalla ei ole erityistukisopimuksia, ja 39 (27 %), että tilalla on yksi tai useampi erityistukisopimus. Jatkokysymyksessä edelliseen kysymykseen myönteisesti vastanneiden osalta pyydettiin merkitsemään erityistukisopimusluettelosta mikä tai mitkä sopimukset tilalla olivat. Myönteisesti vastanneilla 39 tilalla oli yhteensä 71 erityistukisopimusta. Suosituimpia sopimuksia olivat luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen (19 kpl), luonnonmukainen tuotanto (16 kpl) ja lietalannan sijoittaminen peltoon (12 kpl). Kaksi vastaajaa oli ilmeisesti erehdyksessä ilmoittanut erityistukisopimukseksi ympäristötuen lisätoimenpiteen. Ristiriitaista on se, että tuotantotapaa kysyttäessä 19 tilaa ilmoitti harjoittavansa luomutuotantoa, mutta erityistukisopimuksen luonnonmukaisesta tuotannosta oli tehnyt 16 tilaa. Tämän eron todennäköinen syy on se, että tilat eivät ole tehneet erityistukisopimusta luonnonmukaisesta tuotannosta, vaikka oman näkemyksensä mukaan harjoittavatkin tuotantoa luonnonmukaisesti. Mahdollista on myös, että vastaaja ei ole mieltänyt luonnonmukaista tuotantotapaansa erityistukisopimukseksi vaikka onkin sellaisen tehnyt, ja näin kyseessä oleva kohta on jäänyt merkitsemättä.

7.2 Ympäristötuki

Ympäristötukea koskevissa kysymyksissä haluttiin selvittää miten viljelijät ovat kokeneet ohjelmakausien 2000–2006 ja 2007–2013 ympäristötukiohjelmien muutokset. Kysymyksiä aihealueiksi valikoituivat ympäristötukeen sitoutuminen, toimenpiteiden vaatimat paperityöt, ympäristötuen lisätoimenpiteet sekä lannoitus.

7.2.1 Ympäristötukeen sitoutuminen ja paperitöiden määrä

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin onko ympäristötuen ehtoihin liittyvien paperitöiden määrä viljelijän mielestä muuttunut kaudelta 2000–2006 kaudelle 2007–2013. Eniten eli 79 vastaajaa (55 %) oli sitä mieltä, että paperitöiden määrässä ei ole ollut muutosta. 56 vastaajaa (39 %) vastasi, että paperityöt ovat lisääntyneet ja kahdeksan vastaajan (6 %) mieles-

tä paperityöt ovat vähentyneet. Ympäristötuen perustoimenpiteen edellyttämässä paperitöissä ei ole ohjelmakausien välillä merkittäviä muutoksia. Lisätoimenpiteet kuitenkin muuttuivat merkittävästi ja niitä oli myös mahdollista valita useampi kauden 2000–2006 yhden toimenpiteen sijaan. Todennäköisesti viljelijät, jotka kokevat, että paperitöiden määrä on lisääntynyt, ovat valinneet useamman lisätoimenpiteen, tai sellaisia toimenpiteitä, jotka edellyttävät paperitöitä (esimerkiksi ravinnetaseet). On myös mahdollista että viljelijöiden viljelyssä olevat pinta-alat ovat kasvaneet, ja tätä kautta koetaan että myös paperitöiden määrä on lisääntynyt.

Toinen kysymys koski ympäristötukeen sitoutumista. Kysyttäessä onko viljelijä miettinyt ympäristötukeen sitoutumattomuutta tuen ehtojen vuoksi, kieltävästi vastasi 95 viljelijää, eli 68 % ja myöntävästi 45 viljelijää, eli 32 % vastanneista. Uuden ympäristökorvausjärjestelmän toteuttamisen alkaessa tarvitaan laajaa koulutusta ja viljelijöiden ahkeraa osallistumista, jotta järjestelmä tulee tutuksi ja viljelijät kokevat sitoutumisen järkeväksi, jotta kaikki sitoutumattomuutta harkinneet eivät toteuta aikeitaan.

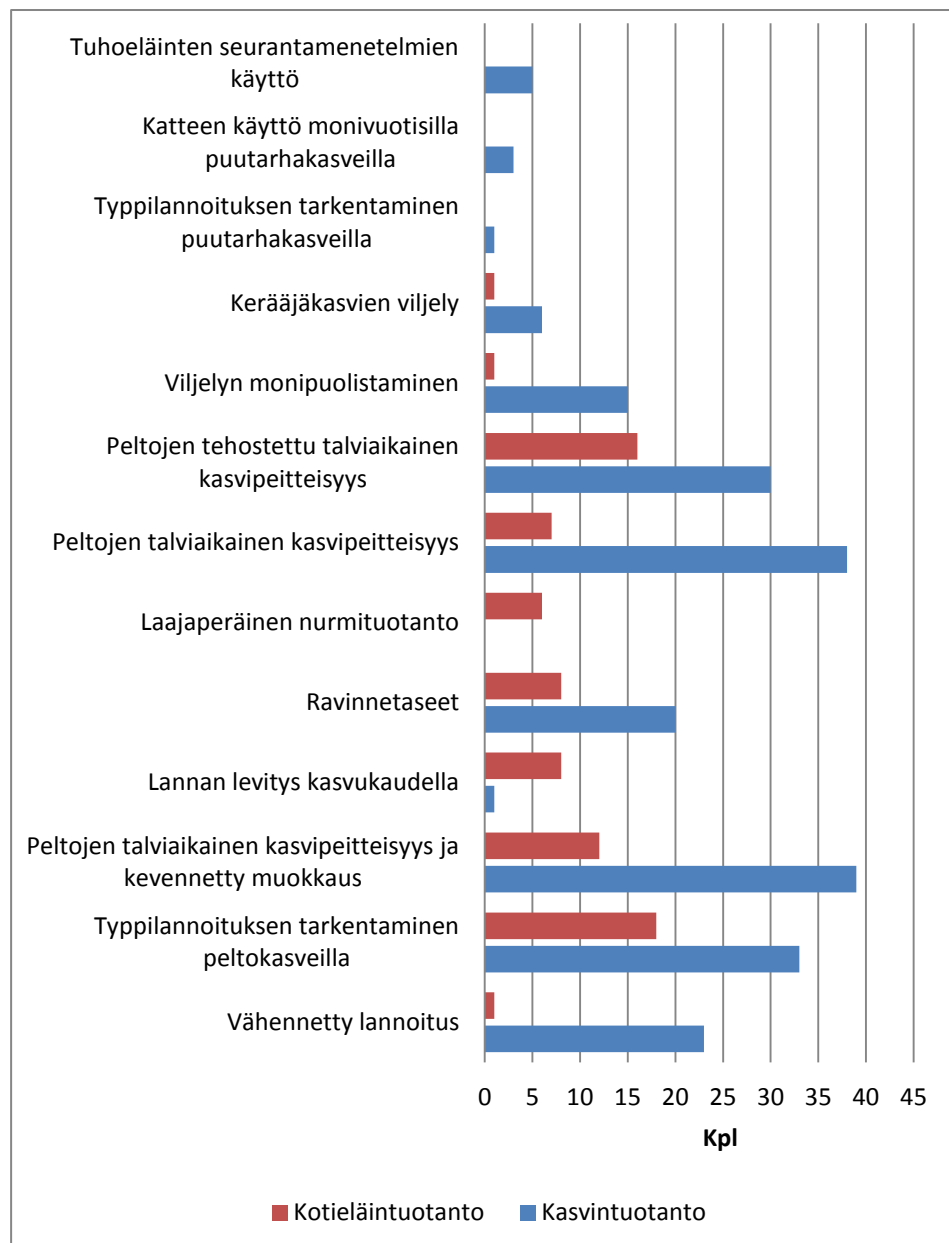
7.2.2 Ympäristötuen lisätoimenpiteet

Ensimmäisessä lisätoimenpiteisiin liittyvässä kysymyksessä tiedusteltiin viljelijän valitsemia lisätoimenpiteitä. (Taulukko 6.) Suosituimpia lisätoimenpiteitä olivat kolme eri kasvipeitteisyystoimenpidettä (yhteensä 142 kappaletta) sekä typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla (51 kappaletta). Nämä toimenpiteet ovat suosituimpia myös valtakunnallisesti tarkasteltaessa (Koikkalainen & Miettinen 2010, 67–68). Valittuja toimenpiteitä oli kaikkineen yhteensä 293 kappaletta, joten keskimäärin tiloilla oli valittuna kaksi toimenpidettä. C-tukialueella on mahdollista myös jättää lisätoimenpide kokonaan valitsematta, mutta vain yksi vastanneista viljelijöistä ei ollut valinnut lisätoimenpidettä ollenkaan. Tämä kertonee viljelijöiden mielenkiinnosta lisätä tilan tukituloa valittavilla toimenpiteillä vaikka se ei olisikaan pakollista.

Taulukko 6. Kyselyyn vastanneiden viljelijöiden valitsemat lisätoimenpiteet sekä niiden lukumäärä.

Lisätoimenpide	Kpl
Vähennetty lannoitus	24
Typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla	51
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus	51
Lannan levitys kasvukaudella	9
Ravinnetaseet	28
Laajaperäinen nurmituotanto	6
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys	45
Peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys	46
Viljelyn monipuolistaminen	16
Kerääjäkasvien viljely	7
Typpilannoituksen tarkentaminen puutarhakasveilla	1
Katteen käyttö monivuotisilla puutarhakasveilla	3
Tuhoeläinten seurantamenetelmien käyttö	5

Vertailtaessa lisätoimenpiteiden valintoja tilan päätuotantos suunnan mukaan (kuvio 4.), kasvintuotantotiloilla suosituimpia olivat peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus, peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys sekä typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla. Seuraavaksi suosituimpia olivat peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys ja vähennetty lannoitus. Kasvintuotantotiloilla peltojen kasvipeitteisyys toimenpiteet ovat melko helppoja toteuttaa. Kuitenkaan, tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys ei kasvintuotantotiloilla sijoittunut kolmen suosituimman lisätoimenpiteen joukkoon, koska se edellyttää 50 % kasvipeitteisyyttä kasvukauden ulkopuolella, mikä siirtää muokkaustöistä melko suuren osan muutenkin kiireiseen kevääseen.

Kuvio 4. Viljelijöiden valitsema lisätoimenpide tilan päätuotantos suunnan mukaan.

Kotieläintiloilla suosituimpia toimenpiteitä olivat typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla, peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys sekä peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus. Seuraavaksi suosituimpia ovat lannan levitys kasvukaudella sekä ravinnetaseet. Kotieläintiloilla etenkin tehostettu kasvipeitteisyys pääsee suosituimpien joukkoon tilojen nurmialojen vuoksi. Typpilannoituksen tarkentaminen on sekä kasvintuotanto- että kotieläintuotantotiloilla kolmen eniten valitun toimenpiteen joukossa. Tämä johtunee siitä, että viljelijä voi itse määrittää typen määrän pikamääritysmenetelmällä tilalla melko helposti ja edullisesti.

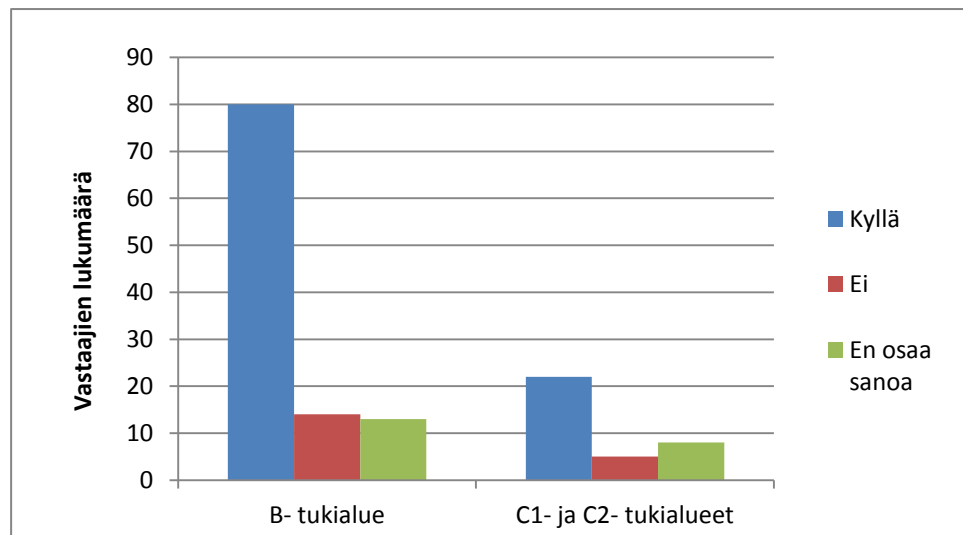
Toinen lisätoimenpiteisiin liittyvä kysymys oli: Mitä mieltä olette valitsemienne lisätoimenpiteiden ehdoista? Kysymys oli avoin, eli kysymykseen vastattiin vapaasti kirjoittaen. Hieman yli puolet vastaajista oli tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä valitsemansa toimenpiteen tai toimenpiteiden ehtoihin. Perustelluissa vastauksissa nousi esille, että oli valittu toimenpiteitä jotka oli mahdollisimman helposti toteutettavissa, tai sopivat tilan tuotantoon jo valmiiksi. Eräs peltojen tehostetun talviaikaisen kasvipeitteisyyden valinnut viljelijä kommentoi: ”Pellet enimäkseen nurmella eli talvella muokkaamatta.” Helpotusta lisätoimenpiteiden toteuttamiseen haettiin myös neuvojilta: ”Ehdot helppo toteuttaa kun tilalla on suorakylvö käytössä ja 3 viljalajiketta kasvussa. Ravinnetase laskelma tulostuu helposti neuvojan toimesta.”

Noin neljännes vastaajista oli osin tyytyväisiä valitsemiinsa lisätoimenpiteisiin. Useista vastauksista oli havaittavissa, että kasvipeitteisyys toimenpide koettiin helpoksi toteuttaa, mutta sen lisäksi valittu toimenpide aiheutti hankaluuksia: ”Muut ehdot kohtuullisia. Viljelyn monipuolistaminen hankala toteuttaa.” Eräässä vastauksessa kaivattiin järkevämpiä ehtoja ympäristön ja taloudellisuuden vuoksi: ”Kyllä niiden kanssa pystyy elämään, mutta järkevimmillä ehdoilla niistä saisi enemmän irti sekä taloudellista että ympäristönsuojelullista hyötyä.” Muutamia viljelijöitä myös kadutti jonkin toimenpiteen valinta, ja toivottiin enemmän mahdollisuuksia niiden vaihtamiseen sitoumuskauden aikana.

Tyytymättömiä valitsemiinsa toimenpiteisiin oli noin viidennes vastaajista. Monet heistä kritisoiivat lisätoimenpiteiden ohjeistusta: ”Säännöt ja ohjeet sekavia ja vaikeaselkoisia.” Vaikeiksi toimenpiteiksi toteuttaa koettiin muun muassa typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla, ravinnetaseet sekä viljelyn monipuolistaminen. Vastauksissa kaivattiin myös enemmän joustoa ja poikkeuksien mahdollisuuksia. Tämä on ymmärrettävää, mutta jo nyt tukien ehdoissa on melko paljon poikkeuksia, jotka vaikuttavat ehtojen ymmärrettävyyteen ja voivat lisätä riskiä virheisiin. Joustavuuden lisäämistä ehtoihin perusteltiin esimerkiksi sääolosuhteilla: ”Ei maassamme voi noudattaa tiettyjä kalenterista katsottuja pvm ehtoina! Sääolosuhteet tulisi huomioida. Liian monisyiset ja tiukat ehdot.”

Viimeinen lisätoimenpiteisiin liittyvä kysymys oli: Onko lisätoimenpiteissä riittävästi valinnanvaraa tilallenne? Suurin osa, 102 vastaajaa (71 %) oli tyytyväisiä lisätoimenpiteiden valinnanvaraan. Vain 19 vastaajaa (13 %)

ilmoitti, että lisätoimenpiteissä ei ole riittävästi valinnanvaraa ja loput 22 vastaajaa (16 %) eivät osanneet sanoa. C-tukialueiden pelloille lisätoimenpiteiden valinnanvara ei ole yhtä suuri kuin B-tukialueen pelloille. Tämä on havaittavissa viljelijöiden vastauksista, sillä verrattaessa tyytyväisyyttä lisätoimenpiteiden valinnanvaraan eri tukialueilla (kuvio 5.), B-tukialueen viljelijöistä 80 (75 %) ilmoitti olevansa tyytyväisiä lisätoimenpiteiden valinnanvaraan. C1- ja C2-alueiden viljelijöistä 22 (63 %) oli tyytyväisiä lisätoimenpiteiden valinnanvaraan. Kyselyssä viljelijöiden tukialue on määriteltä tilan talouskeskuksen sijainnin perusteella. Lisätoimenpiderajoitteet taas määritellään pellon sijainnin perusteella. Voidaan kuitenkin olettaa, että suurimmalla osalla viljelijöistä pellot ovat samalla tukialueella kuin tila. Tässä C1- ja C2-tukialueiden viljelijöiden vastaukset on yhdistetty, sillä kyseisillä alueilla lisätoimenpiteiden valintamahdollisuudet ovat samat.

Kuvio 5. Viljelijöiden tyytyväisyys lisätoimenpiteiden valinnanvaraan B-tukialueella ja C-tukialueilla.

7.2.3 Ympäristötuen ehtojen mukaiset lannoitusrajat

Kyselyn viimeisessä ympäristötukea koskevassa kysymyksessä kysyttiin mitä mieltä viljelijät ovat ympäristötuen ehtojen mukaisista lannoitusrajoista. Noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että lannoitusrajat ovat riittävät. Positiivista oli, että monet olivat paneutuneet tähän avoimeen kysymykseen ja vastauksia myös perusteltiin paljon. Viljelijät, jotka olivat tyytyväisiä lannoitusrajoihin, perustelivat vastaustaan usein luomutuotannolla, pelkästään karjanlannan käytöllä lannoitteena tai kertoivat että lannoitusrajat riittävät hyvin omiin satotavoitteisiin. Lannoitusrajoihin tyytyväinen viljelijä kommentoi: ”Riittävät hyvin omille satotasolle, en käytä lähimainkaan maksimimääriä.” Eräs luomuviljelijä perusteli lannoitusrajojen riittävyyttä typensitojakasvien käytöllä: ”Luomutilalle ne sopivat, koska muutenkin on viljelykierto käytössä typensitojakasveilla.” Vaikka lannoitusrajat olivat vielä erään viljelijän mielestä hyvät, oli hän huolissaan tulevaisuudesta: ”Than hyvä mutta enempää ei saisi kiristää, satotaso alkaa

helposti alenemaan. Myös nurmirehun laatu heikkenee jos ei lannoiteta tarpeeksi.”

Lannoitusrajoista kysyttäessä vastauksista ilmeni myös rajoihin osin tyytyväisiä viljelijöitä, joita oli noin viidennes vastaajista. Tämän tyyppisissä vastauksissa viljelijät olivat yleensä typpilannoituksen rajoihin tyytyväisiä, mutta fosforilannoituksen rajat olivat heidän mielestään liian matalat. ”Tyypen osalta riittävät, mutta fosforiraja mielestäni turhan tiukka”, eräs vastaaja kirjoitti. Eräässä vastauksessa fosforilannoituksen rajoja pidettiin myös kokonaan tarpeettomina. Tätä viljelijä perusteli lannoitteiden hinnoilla, jotka rajoittavat käyttöä jo tarpeeksi.

Noin kolmannes vastaajista ei pitänyt lannoitusrajoja riittävinä. Osa vastaajista ilmaisi tyytymättömyyden lannoitusrajoihin kommentilla, kuten: ”Liian tiukat rajat.” Yleisimmät perustelut liian alhaisiin lannoitusrajoihin perustuivat maan kasvukuntoon, satotasoon tai sadon laatuun: ”Mielestäni pellot köyhtyvät fosforivaroiltaan ja siten myös viljavuusarvot laskevat.” ”Liian tiukat rajat, vaikuttavat satotasoon ja sadon laatuun negatiivisesti.” Eräs viljelijä otti vastauksessaan kantaa ympäristön tilaan korostaen nurmien merkitystä ravinteiden sitojana: ”Pitäisi huomioida paremmin kasvien tarpeet. Esim maissi tarvitsee voimakkaan lannoituksen. Pitäisi myös huomioida kasvipeitteisyys monelta vuodelta. Pitkäaikainen nurmi sitoo ravinteet hyvin → ei valumia → lannoitusta voisi tarpeen tullen lisätä.”

Lannoituksen suhteen etenkin karjanlannan käyttäjille ei ole tulevaisuudessa tulossa helpotuksia. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman esityksessä (Maa- ja metsätalousministeriö 2014b, 174) uuden ympäristökorvausjärjestelmän ehtojen mukaan kotieläinten lannan fosfori ja liukoinen typpi otetaan huomioon täytenä määränä, kun aikaisemmin ravinteet on otettu huomioon vain osittain. Positiivista viljelijöiden satotasojen kehittämisen kannalta on ohjelmassa säilytetty satotasokorjaus, eli typpi- ja fosforilannoitusta voidaan saavutetun satotason perusteella rajoitettua lisätä.

7.3 Valvonta

Valvontaan liittyvät kysymykset koskivat tilalle valvontavuoden jälkeen toimitettavia karttoja, valvonnan tiukentumista, valvonnassa käytettyjä mittaustapoja sekä valvonnan kokonaisuutta. Etenkin tämän osion kysymyksiin saadut vastaukset hyödyttävät ELY-keskusta valvonnan toimintatapojen kehittämisessä.

7.3.1 Tilalle toimitettavat kartat

Maaseutuvirasto toimittaa kaikille viljelijöille tiedoksi uudet peltolohkokartat, jos peruslohkojen digitoinnissa on tapahtunut muutoksia. Kysymyksellä: oletteko tyytyväinen tilalle valvontavuoden jälkeisenä keväänä toimitettuihin karttoihin, haluttiin tiedustella ovatko valvonnassa todetut pinta-alat säilyneet, vai ovatko ne digitoinnissa muuttuneet valvontavuoden

den jälkeen. Suurin osa vastanneista 70 % oli tyytyväisiä karttoihin. Vastanneista 17 % ei ollut karttoihin tyytyväisiä, ja 13 % ei osannut sanoa.

Kysymyksessä pyydettiin myös perusteluja, mikäli oli vastannut, että ei ole tyytyväinen karttoihin. Nämä perustelut jakautuivat karkeasti kahdenlaisiin perusteluihin. Osa vastanneista oli tyytymättömiä karttojen ulkonäköön, eli ne olivat liian tummia, epäselviä tai mittakaava oli liian pieni. Loput perustelut koskivat pinta-alojen muutoksia. Viljelijät kokivat että pinta-alat eivät ole oikein tai ne ovat muuttuneet useamman kerran, vaikka peruslohko on pysynyt samanlaisena. Viljelijät olivat myös huomanneet, että digitoinnissa on tehty muutoksia valvojen toteamiin pinta-aloihin. Eräs viljelijä kommentoi: ”Valvojen kanssa tehtyihin karttakorjauksiin tehty digitoijan toimesta turhia ja vääriä muutoksia.” Toinen viljelijä oli harmissaan digitoinnista sen kustannusten vuoksi: ”Pinta-alat digitoinnissa aina erilaiset vaikka pellot on samat ja mitattu paikalla takymetrillä! Turhaa rahantuhlausta digitointi joka vuonna!”

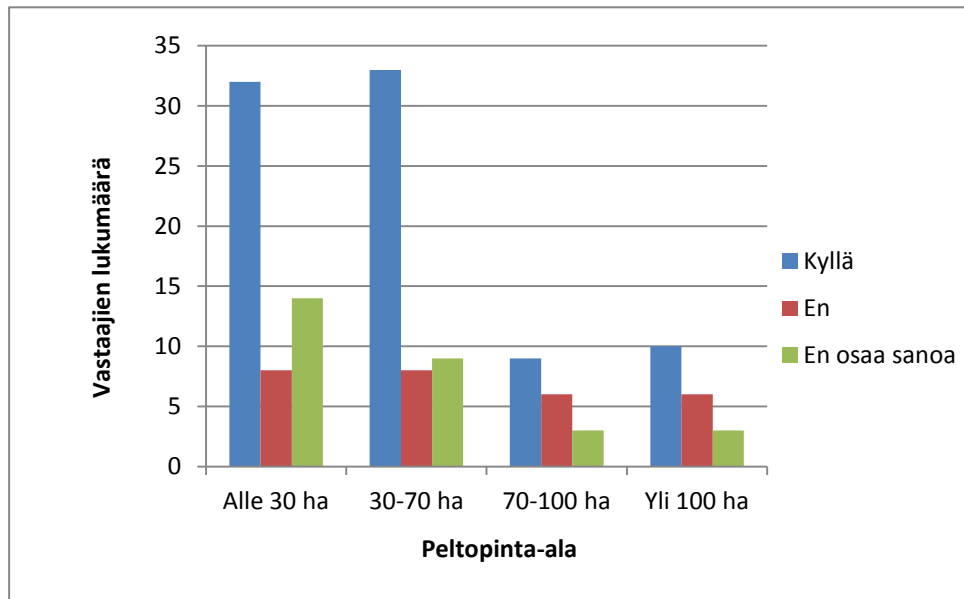
Viljelijöiden turhautuneisuus pinta-alojen muuttumisesta on ymmärrettävää. Kokotilavalvonnoilla valvoja mittaa osan lohkoista GPS- laitteella, ja korjauksia on mahdollista tehdä myös maastossa karttatulkinnan perusteella. Kun karttakorjaus on tehty maastotarkastuksen ja karttatulkinnan perusteella ilman GPS- mittausta, on mahdollista että todettua pinta-alaa digitoinnissa muutetaan. Kyselyyn saatujen vastausten perusteella näin on myös tapahtunut.

7.3.2 Valvonnassa käytettävät mittaustavat

Valvonnassa käytetään mittaustapoina GPS-mittausta sekä maastotarkastuksen avulla tehtävää karttatulkintaa, jossa maastossa tehtyjen havaintojen perusteella lohkon rajoja korjataan tarvittaessa tietokoneella karttaohjelman avulla. Kysyttäessä onko viljelijä kokenut, että valvonnassa käytetyt mittaustavat (GPS-mittaus ja karttatulkinta) ovat antaneet luotettavan tuloksen, vastaajista 59 % uskoi luotettavaan tulokseen. Vastaajista 21 % ei osannut sanoa ja 20 % ei uskonut mittaustapojen antaneen luotettavaa tulosta. Vastausten jakautumisesta ja ”en osaa sanoa” vastausten määrästä voidaan päätellä, että kysymys oli melko hankala tai viljelijän on vaikea arvioida mittaustapojen luotettavuutta. Arviointi on viljelijälle vaikeaa etenkin, jos hän ei ole ollut valvontahetkellä paikalla.

Kun vertaillaan viljelijöiden tilojen pinta-aloja, ja sitä ovatko he uskoneet mittaustapojen antaneen luotettavan tuloksen (kuvio 6.), on huomattavissa selkeä ero pienten ja keskikokoisten, sekä suurten tilojen välillä. Alle 30 hehtaarin tiloilla kahdeksan vastaajaa (15 %) ja 30–70 hehtaarin tiloilla kahdeksan vastaajaa (16 %) eivät uskoneet mittaustapojen antaneen luotettavaa tulosta. Suuremmilla, 70–100 hehtaarin tiloilla kuusi vastaajaa (33 %) ja yli 100 hehtaarin tiloilla kuusi vastaajaa (32 %) eivät uskoneet mittaustapojen antaneen luotettavaa tulosta. Vaikka suuremmilla tiloilla vastaajamäärä on huomattavasti pienempi kuin alle 30 hehtaarin ja 30–70 hehtaarin tiloilla, voidaan vastauksista päätellä suurien tilojen viljelijöiden olevan tyytymättömämpiä mittaustapojen luotettavuuteen kuin pienten ja

keskikokoisten tilojen viljelijät. Tämä saattaa johtua siitä, että suurilla tiloilla on paljon lohkoja mitattavana, jolloin mittauksessa tapahtuvien virheiden tai epätarkkuuksien riski kasvaa.

Kuvio 6. Viljelijöiden tyytyväisyys valvonnassa käytettyihin mittaustapoihin tilan pinta-alan perusteella.

Pienten ja keskikokoisten tilojen viljelijöillä oli myös prosentuaalisesti enemmän (26 % ja 18 %) ”en osaa sanoa” -vastauksia kuin suurempien tilojen viljelijöillä (17 % ja 16 %). Tämä voi kertoa siitä, että pienempien ja keskikokoisten tilojen viljelijät ovat useammin sivutoimisia viljelijöitä kuin isompien tilojen viljelijät. Siksi heillä ei ole välttämättä mahdollista olla tilakäynnillä paikalla, jolloin mittaustapojen luotettavuuden arviointi on vaikeaa.

7.3.3 Valvonnan kokonaisuus

Valvonnan kokonaisuuteen liittyvä ensimmäinen kysymys kyselyssä oli: koetteko valvonnan tiukentuneen ohjelmakaudelta 2000–2006 kaudelle 2007–2013? Jos vastasi kyllä, pyydettiin jatkokysymyksessä perustelemaan miten valvonta on vastaajan mielestä tiukentunut. Vastaajista 38 (27 %) koki valvonnan tiukentuneen ja 101 vastaajaa (73 %) oli päinvastaista mieltä valvonnan tiukentumisesta.

Viljelijät, jotka kokivat valvonnan tiukentuneen, perustelivat vastaustaan muun muassa lohko-otantojen muutoksilla, valvontakertojen tihentymisellä, seuraamusten tiukentumisella, tai tarkastajien määrän lisääntymisellä. Eräs viljelijä koki tarkastuksen tiukemmaksi, koska tarkastuksen suoritti aiemman yhden valvojan sijaan kaksi valvojaa: ”Muistaakseni aiemmin 1 valvoja, myöhemmin kaksi.” Tähän muutokseen varsinainen syy ei kuitenkaan ole se, että valvontaa tiukennetaan lähettämällä tilalle kaksi tarkastajaa yhden sijaan. Tällaisissa tapauksissa kyse on yleensä siitä, että kokeneemman tarkastajan mukana on ollut kokemattomampi tarkastaja, tai

on haluttu valvonnan sujuvan nopeammin, jolloin tarkastajia on lähtenyt tilalle kaksi. Kyse voi olla myös tarkastajien omista työtavoista, sillä osa tekee valvontoja mahdollisuuksien mukaan yksin, ja osa työparin kanssa esimerkiksi turvallisuussyistä.

Osa viljelijöistä koki valvonnan tiukentuneen siitä syystä, että edellisellä valvontakerralla tarkastettiin vain osa lohkoista ja myöhemmin kaikki. Tämä muutos tapahtui vuonna 2010, kun komissio velvoitti kokotilavalvonnoilla tarkastamaan tilan kaikki lohkot edellisvuosien otantalohkojen sijaan. Tämän muutoksen voidaan sanoa tiukentaneen valvontaa, koska riski löytää puutteita kasvaa mitä enemmän lohkoja tarkastetaan. Myös seuraamukset ovat vuosien varrella hieman tiukentuneet, mikä näkyi muutamien viljelijöiden perusteluissa: ”takautuvien vuosien seuraamuksia, pienemmistä puutteista seuraamuksia (aikaisemmin vain huomautus).”

Useimmilla tiloilla kokotilavalvonta jakautuu kolmeen osaan eli kasvu-kaudella tapahtuvaan tilakäyntiin, lannoitusvalvontaan talvella ja kasvu-kauden ulkopuolella tehtävään kasvipeitteisyyslisätoimenpiteiden valvontaan. Toisessa valvonnan kokonaisuutta käsittelevässä kyselyn kysymyksessä kysyttiin miten viljelijät kokevat edellä mainitun toimintatavan. Noin 52 % viljelijöistä koki toimintatavan hyväksi. Perusteluissa toimintatapaa kuvattiin muun muassa oikeudenmukaiseksi, sopivaksi, järkevimmäksi ja hyväksi. Eräs viljelijä kommentoi: ”Tällä jaksotuksella päästään oikeaan lopputulokseen.”

Noin 22 % vastanneista suhtautui toimintatapaan neutraalisti tai asialla ei ollut heille merkitystä. Tähän ryhmään laskettiin myös vastaajat, jotka ymmärsivät toimintatavan, mutta eivät pitäneet siitä, tai ehdottivat jotain muuta toimintatapaa. Eräs viljelijä ehdotti asiakirjavalvonnan ajankohdan muuttamista: ”Kaikki asiakirja valvonta tulisi tehdä kasvukauden ulkopuolella.” Tähän neutraalisti suhtautuvien ryhmään kuuluu todennäköisesti paljon päätoimisia viljelijöitä, jotka ovat kokoaikaisesti tilalla eikä heille ole valvonnan ajankohdan suhteen suurta merkitystä.

Kielteisesti kokotilavalvonnan jakautumiseen useampaan kertaan suhtautui noin 26 % vastanneista. Vastaajat kuvailivat toimintatapaa muun muassa raskaaksi, rasittavaksi tai stressaavaksi. Muutaman mielestä valvonnan tuloksia joutuu odottamaan kohtuuttoman kauan, jolloin on epävarmuus tuloista. Muutama vastaaja oli huolissaan osa-aikaisten ja päätoimisten viljelijöiden tasapuolisesta kohtelusta asiakirjavalvonnan suorittamisen suhteen. Tarkoituksena kuitenkin on, että valvonta olisi mahdollisimman tasapuolista ja myös sivutoimisten viljelijöiden asiakirjatarkastus tehdään tilakäynnin yhteydessä. Eräs viljelijä perusteli suhtautumistaan epäsäännöllisellä tulojen jakautumisella: ”Tärkeää valvonnan osalta olisi se, että valvonnat tulisi suorittaa mahd. pian. Lainat ja velkojen maksut on suunniteltu tukimaksatuksen mukaan ja pienikin viivästys on korkojen takia huo-no.”

Tiloilla, jotka ovat valinneet jonkin talviaikaisen kasvipeitteisyyden lisätoimenpiteen, valvonnan suorittaminen yhdellä kerralla on mahdotonta,

sillä kasvipeitteisyys on käytävä paikan päällä toteamassa kasvukauden ulkopuolella. Tämän kaikki vastanneet viljelijät olivatkin ymmärtäneet hyvin, tosin jotkin ihmettelivät että kasvipeitteisyysvalvonnan tilakäynnistä ei ole ilmoitettu. Valvojien töiden jakautumisen kannalta saattaisi olla ongelmallista kaikkien asiakirjatarkastusten siirtäminen lannoitusvalvontojen yhteyteen talvikaudelle. Lannoitusvalvonta voidaan tehdä vasta, kun kaikki kasvukauden lannoitukset on tehty. Tällainen toimintatapa saattaisi ruuhkauttaa töitä ELY-keskuksissa talvella, mutta syksyllä kokotilavalvonnan tilakäyntien loputtua töitä olisi vähemmän.

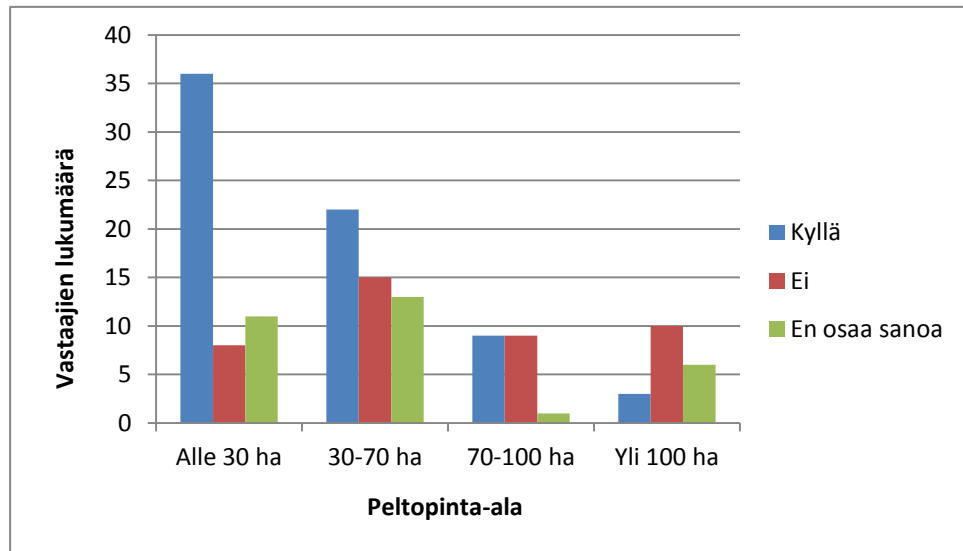
7.4 Tulevaisuus

Tulevaisuuteen liittyvät kysymykset koskivat viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuutta tukihakemukselle, sähköistä asiointia ja uutta ohjelmakautta 2014–2020. Vaikka uuden ohjelmakauden suhteen päätökset ovat korkeampien tahojen käsissä, haluttiin silti tietää mitä viljelijät odottavat tai toivovat tulevaisuudelta. Lisäksi kyselyn lopussa oli mahdollisuus vapaaseen kommentointiin.

7.4.1 Viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuus

Ympäristötuen ehtojen yleisimpänä puutteena on kokotilavalvonnoilla todettu puutteet viljavuustutkimuksissa. Tähän haluttiin myös tässä kyselyssä kiinnittää huomiota, sillä viljavuustutkimuksien puutteista annettujen seuraamusten lukumäärä on merkittävästi kasvanut muutaman viime vuoden aikana. (Maaseutuvirasto n.d.) Viljavuustutkimuksiin liittyvä kysymys oli: palvelisiko teitä viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuus tukihakemukselle, jotta pystyisitte pitämään tutkimuksen ajan tasalla helpommin? Viljelijöistä 70 (49 %) vastasi ”kyllä”, 42 (29 %) ”ei”, ja ”en osaa sanoa” vastasi 32 (22 %). ”En osaa sanoa” -vastausten osuus on vain hieman pienempi kuin ”ei” -vastausten. Tämä saattaa johtua vastaajien epävarmuudesta siihen kuinka ehdotettu toimenpide toteutettaisiin. He myös saattavat ajatella, että se teettäisi lisätöitä, ja ovat siksi epävarmoja ehdotuksesta.

Melko yllättävää oli, että verrattaessa vastaajien tilojen peltopinta-aloja ja vastausten jakautumista, suuret 70–100 ha:n ja yli 100 ha:n tilat suhtautuivat viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuuteen kielteisemmin kuin pienten (alle 30 ha) ja keskikokoisten (30–70 ha) tilojen vastaajat. (Kuvio 7.) Alle 30 ha:n tilojen vastaajista myönteisesti vastasi 36 (65 %), kielteisesti kahdeksan (15 %) ja 11 (20 %) ei osannut sanoa. Keskikokoisten 30–70 ha:n tilojen vastaajista myönteisesti vastasi 22 (44 %), kielteisesti 15 (30 %) ja ”en osaa sanoa” vastasi 13 (26 %). Peltopinta-alaltaan 70–100 ha:n tilojen viljelijöistä yhdeksän (47 %) vastasi kyllä ja saman verran vastasi ”ei”. Vain yksi (6 %) ei osannut sanoa. Suurimpien yli 100 ha:n tilojen suhtautuminen kysymykseen oli selkeästi kielteisintä. Vain kolme (16 %) vastasi myöntävästi, kymmenen (53 %) vastasi kielteisesti ja kuusi (31 %) ei osannut sanoa.

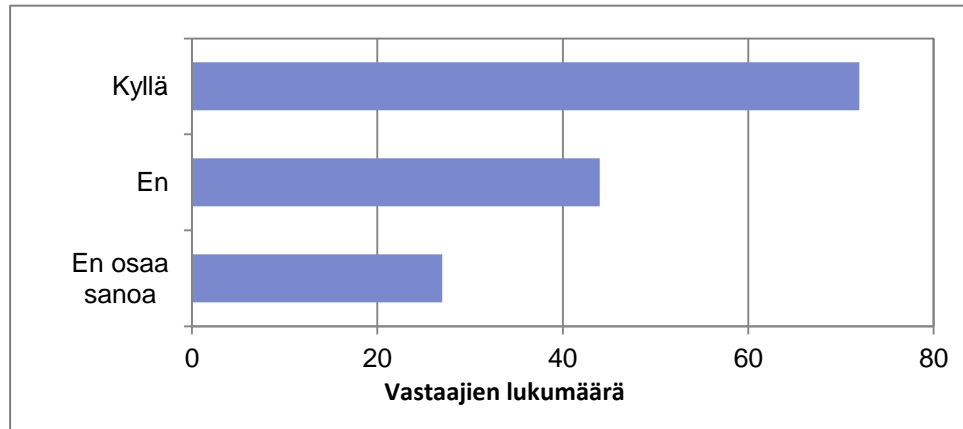

Kuvio 7. Viljelijöiden kiinnostus viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuuteen tukihakemukselle. Vastaukset jaoteltu tilan peltopinta-alan mukaan.

Suurempien tilojen kielteisempää suhtautumista viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuuteen voidaan pitää hieman yllättävänä. Tähän saattaa kuitenkin syynä olla se, että suuremmilla tiloilla on useimmiten käytössä jokin viljelynsuunnitteluohjelma, joihin viljavuustutkimusten tiedot on tallennettu. Viljelijät saattavat kokea, että samaista tietoa tukihakemuksella ei tarvita. Suurin osa pienempien ja keskikokoisten tilojen viljelijöistä taas koki, että tallennusmahdollisuus voisi heitä palvella. Tämä voi johtua esimerkiksi vähäisemmästä viljelynsuunnitteluohjelmien käytöstä, tai siitä että viljelijät ovat sivutoimisia eivätkä ole maatalouden asioiden kanssa joka päivä tekemisissä ja kokevat, että tietojen tallennusmahdollisuus olisi heille hyödyllinen.

7.4.2 Asiakirjojen toimittaminen sähköisesti

Viljelijä toimittaa osin valvonnassa tarvittavat asiakirjat kirjeellä ELY-keskukseen. Kysymyksellä: olisitteko valmis toimittamaan valvonnassa tarvittavat asiakirjat sähköisesti? haluttiin tiedustella viljelijöiden mahdollisuuksia ja valmiuksia sähköisen asioinnin lisäämiseen. Puolet vastaajista oli valmiita toimittamaan asiakirjat sähköisesti. Kielteisesti vastasi 31 % ja 19 % ei osannut sanoa. Vastausten jakautuminen lukumäärällisesti on esitetty kuviossa 8.

Kuvio 8. Viljelijöiden valmius asiakirjojen sähköiseen toimittamiseen.

Kokotilavalvontojen asiakirjavalvonta tehdään yleensä tilakäynnin yhteydessä. Jos viljelijällä ei ole mahdollisuutta olla valvonta-aikaan paikalla, annetaan hänelle mahdollisuus asiakirjojen toimittamiseen annetun ajan sisällä. Suuremmilla tiloilla asiakirjojen koko saattaa olla jopa sata liuskaa, ja sähköinen toimittaminen saattaisi helpottaa sekä lähettäjää, että vastaanottajaa ELY-keskuksessa. Toisaalta asiakirjojen sähköinen toimitaminen saattaisi kuormittaa jo muutenkin melko vilkasta sähköpostiliikennettä ELY-keskuksessa.

Vain puolet vastanneista viljelijöistä olisi valmiita toimittamaan asiakirjat sähköisesti. ”En osaa sanoa”-vastauksen antoi noin viidennes, mikä voi johtua epävarmuudesta tietokoneella työskentelyyn. Noin kolmannes vastasi kielteisesti, mikä kertoo siitä, että heillä ei ole valmiuksia (esimerkiksi eivät omista tietokonetta) toimittaa asiakirjoja sähköisesti, haluavat pitäytyä vanhassa totutussa tavassa tai viljelyn suunnittelu ja muu asiakirjatyö tehdään pääasiassa käsin, jolloin sähköinen asiointi teettäisi huomattavasti lisätyötä.

7.4.3 Muutostoivomukset uudelle ohjelmakaudelle

Uuden ohjelmakauden muutostoiveita tiedusteltiin avoimella kysymyksellä: Mitä muutoksia toivotte ympäristötukijärjestelmään tulevalle ohjelmakaudelle? Odotetusti eniten vastaajat toivoivat yksinkertaisuutta, joustavuutta, maalaisjärkeä, selkeämpiä ohjeita ja pysyvämpää järjestelmää. ”Tottunut nykyiseen, en kaipaisi taas mitään uutta”, eräs viljelijä kirjoitti. Harmillista on, että uuden ympäristökorvausjärjestelmän toteuttamisen alkaessa pysyvemmän järjestelmän toive ei tule toteutumaan. Uudessa ympäristökorvausjärjestelmässä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 esityksen mukaan (Maa- ja metsätalousministeriö 2014) lähes kaikki entisiä lisätoimenpiteitä vastaavat toimenpiteet muutetaan, ja myös järjestelmän nimi ja koko rakenne muuttuu.

Kriittisimmät vastaajat toivoivat koko ympäristötukijärjestelmän lakkauttamista. Myös suoraan toimenpiteisiin liittyviä kommentteja tuli muutamia. Muun muassa karjanlannan levitysajat ja lietteen separointi puhutti-

vat: ”Ettei lannan levityksen aikarajoista tehtäisi liian tiukkoja.” ”Lieterlannan separointia tuettava jossain muodossa.” Erään viljelijän mielestä ruiskuttajatutkinnon suorittamisvaatimus viiden vuoden välein on tarpeellista. Muutamassa kommentissa toivottiin myös aiempaa enemmän maan kasvukunnon parantamiseen ja kasvinvuorotteluun kannustavia toimenpiteitä. Eräs viljelijä kommentoi: ”Parempaa tukea pellon kasvukuntoa parantaville toimenpiteille kuten viherlannoitusnurmille. Oikeastaan voisi olla oma tukimuoto maanparannuskasveille, koska maan kasvukunto on eduksi sekä taloudellisesti että ympäristön kannalta. Typpilannoituksen ohjeet joustavammiksi.”

7.4.4 Vapaa kommentti

Kyselyn lopussa viljelijälle annettiin avoimella kysymyksellä mahdollisuus kommentoida kyselyä vapaasti. Kyselyn rakennetta ja pituutta voidaan pitää melko onnistuneena, sillä muutama vastaaja kirjoitti esimerkiksi, että kysely oli sopivan pituinen tai siihen oli helppo vastata. Yhdestäkään kommentista ei käynyt ilmi, että kysely olisi ollut liian pitkä tai vaikeaselkoinen. Mukavia ja yllättäviä kommentteja olivat onnentoivotukset opinnäytetyön tekoon, sekä kiitokset siitä, että viljelijöiltäkin ”edes joskus kysytään jotain”. Toisaalta harmiteltiin sitä, että kyselyiden tuloksien ei uskota menevän päättäjien tietoon asti. Muutama viljelijä myös purki tuntojaan jatkuvista pinta-alamuutoksista.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän työn tavoitteena oli selvittää Pirkanmaan ELY-keskuksen alueen valvonnassa olleiden viljelijöiden mielipiteitä ympäristötukijärjestelmässä ja valvonnassa tapahtuneista muutoksista ohjelmakausilla 2000–2006 ja 2007–2013. Ympäristötukijärjestelmä muuttuu vuoden 2015 alusta lähtien, joten lisäksi haluttiin selvittää viljelijöiden näkemyksiä koskien uutta ohjelmakautta. Työstä saadut tulokset hyödyttävät toimeksiantajaa Pirkanmaan ELY-keskusta valvonnan toimintatapojen kehittämisessä, sekä esimerkiksi viljelijäkoulutusten sisältöjä suunniteltaessa.

Työn tutkimusosion aineistona viljelijäkysely osoittaa, että suurin osa viljelijöistä suhtautuu myönteisesti valvontaan, ympäristötukijärjestelmään ja uuteen ohjelmakauteen. Kielteisiä kommentteja aiheuttavat eniten tukiehtojen muutokset ja valvonnan tiukennukset, sekä niiden ohjeistukset. Kyselyn avointen kysymysten mukaan viljelijöillä on paljon sanottavaa, ja kaikki mielipiteet ovat tärkeitä. Tulokset ovat jopa odotettua myönteisempiä ja vastaajien lukumäärää voidaan pitää riittävänä (vastausprosentti 41 %). Työn tavoitteet saavutettiin, sillä näin Pirkanmaan ELY-keskukselle saadaan lisätietoa valvontojen kehittämiseen sekä viljelijäkoulutuksiin.

Ympäristötukijärjestelmä ei ole ohjelmakausien 2000–2006 ja 2007–2013 välillä kokenut niin suuria muutoksia, että se olisi karkottanut viljelijöitä järjestelmästä. Kyselyyn vastanneista viljelijöistä 32 % prosenttia oli miettinyt ympäristötukeen sitoutumattomuutta edellisten ohjelmakausien aika-

na. Samalla MTK:sta arvellaan että jopa viidennes viljelijöistä saattaa jättää sitoutumatta uuteen vuonna 2015 alkavaan ympäristökorvausjärjestelmään. Jos sitoutumisprosentti tämän hetkisestä (noin 90 % viljelijöistä) huomattavasti laskee, on mietittävä tehtiinkö liian suuri uudistus. Kirjoittamishetkellä huhtikuussa 2014 uudesta ympäristökorvausjärjestelmästä on käytettävissä edelleen hyväksymätön esitys (7.3.2014), jonka toimenpiteitä pitäisi kuitenkin alkaa toteuttaa vuoden kuluttua.

Tukivalvontaa tehdään, jotta voidaan varmistua tukien oikeista maksu- ja tukirakenteista. Viljelijöitä huolestaa valvontojen tiukentuminen ja erityisesti peltolohkojen pinta-alojen aiheuttamiseksi koetut muutokset digitoinnissa. Aiheuttamiseksi koetut digitoinnit myös lisäävät työtä valvonnassa, ja lisäävät viljelijöiden epäluuloja pellolla lohkoja mittaavien tarkastajien ammattitaidosta. Vastauksista käy myös ilmi, ettei valvonnan periaatteita tai tukijärjestelmien rakennetta toimenpiteineen tunneta aina hyvin. Täten muun muassa valvontaviranomaisia kohtaan voi muodostua turhia ja vääriä käsityksiä. Tukijärjestelmästä on saatavissa kattavasti tietoa, mutta tämän työn perusteella on suositeltavaa lisätä tietoa kokotilavalvonnasta ja sen kulusta esimerkiksi tietoisuutta koulutustilaisuuksissa, kuitenkin niin ettei valvonnan tarkoitusta vaaranneta. On tärkeää saada viljelijöille esimerkiksi tietoa siitä, että valvonnassa sekä päätoiminen että sivutoiminen viljelijä ovat samanarvoisessa asemassa. Valvonnan tärkeimpiä tarkoituksia on edistää tasa-arvoa tukien maksussa.

Viime vuosina yleisin ympäristötuen perustoimenpiteen ehdoista annettu valvontaseuraamus on johtunut viljavuustutkimuksen puutteista. Viljavuustutkimuksen tulos määrittää ravinteiden käyttömääriä peltolohkoille ja on siksi viljelyssä tärkeä. Jos viljavuustutkimus on puutteellinen, aiheuttaa se valvonnassa seuraamuksen ja hankaloittaa lisäksi lannoitusvalvontaa. Jotta viljavuustutkimuksen voimassaoloaika olisi viljelijöillä paremmin mielessä, ehdotettiin kyselyssä kyseisen tiedon tallennusmahdollisuutta tukihakemukselle. Vain noin puolet vastaajista piti ehdotusta hyvänä. Todennäköisesti monet vastaajat kokevat, että viljavuustutkimuksen tiedot viljelysuunnitteluohjelmassa riittävät. Toivottavasti Maaseutuviraston hakuoppaan 2014 kansikuva saa viljelijät tarkistamaan viljavuustutkimuksensa voimassaolon ja seuraamukset vuoden 2014 valvonnassa edellisvuosiin verrattuna vähenevät.

Viljelijä toimittaa osin valvonnassa tarvittavat asiakirjat kirjeellä ELY-keskukseen. Noin puolet kyselyn vastaajista on halukkaita toimittamaan asiakirjat sähköisesti. Sähköistä asiointia ei voida edellyttää, sillä myös tukien haku on edelleen mahdollista paperimuodossa. Asiakirjojen palauttaminen sähköisesti voisi olla vaihtoehto, josta mainitaan asiakirjapyyntöön yhteydessä selkein ja lyhyin ohjein. Toteuttaminen olisi melko sujuvaa, mutta lisäselvityksiä tarvittaisiin siitä, miten sähköisiä asiakirjoja säilytetään ja käsitellään ELY-keskuksessa.

Viljelijöiden toive yksinkertaisemmasta ympäristötukijärjestelmästä ei todennäköisesti tule toteutumaan, vaan järjestelmä saatetaan kokea entistä monimutkaisempana rakenteellisen muutoksen vuoksi. Tämän opinnäyte-

työn toivotaan antavan ELY-keskukselle ideoita viljelijäkoulutusten sisällyttämisestä varten ja valvonnan toimintatapojen kehittämiseen, sekä tuovan esille viljelijöiden mielipiteitä ja kokemuksia ajankohtaisista aiheista uuden ohjelmakauden alkaessa.

LÄHTEET

Aakkula, J. 2000. Maatalous ja ympäristö. Teoksessa Laurila, I., Marttila, J. & Niemi, J. (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 1999/2000. Helsinki: Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, 66–72.

Aakkula, J. 2014. Mikä muuttuu maatalouspolitiikassa? Käytännön Maamies 2/2014, 13.

Aakkula, J., Jokinen, P., Kaljonen, M. & Kröger, L. 2006. Maatalouden ympäristöpolitiikan skaalat ja oppiminen. MTT:n selvityksiä 127. Helsinki: MTT Taloustutkimus

Berninger, K. 2011. Maatalouden ympäristötukijärjestelmien yleispiirteet ja vesiensuojelutoimenpiteet eräissä EU-maissa. Teoksessa Härjämäki, K. & Lundström, E. (toim.) Tehoa maatalouden vesiensuojeluun, TEHO-hankkeen raportteja, osa 4. Helsinki: Edita Prima Oy, 4–47.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2014a. Euroopan maaseuturahasto. Viitattu 22.1.2014. <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/euroopan-maaseuturahasto#.Ut-J1NIyCM8>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2014b. Valvonnat 2013–2014 ja ajankohtaista tukijärjestelmistä. PowerPoint-esitys.

European Commission. 2007. Fact sheet: Managing the agriculture budget wisely. Viitattu 2.4.2014. http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/clear/2007_en.pdf

Eurostat. 2012. Agri-environmental indicator–commitments. Viitattu 26.2.2014. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Agri-environmental_indicator_-_commitments#Further_Eurostat_information

Helin, J., Koikkalainen, K. & Miettinen A. 2007. Maatalous ja ympäristö. Teoksessa Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2007. Helsinki: MTT Taloustutkimus, 66–76.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi

Holmberg, N. Maatalousuudistus nuijittiin läpi Euroopan parlamentissa. Maaseudun Tulevaisuus 22.11.2013, 6.

Kiviranta, E. 2014. Esitys maaseudun kehittämisohjelmaksi valmistui. Käytännön Maamies 3/2014, 72–73.

Kleijn, D. & Sutherland, W.J. 2003. How effective are European agri-environment schemes in conserving and promoting biodiversity? Journal of Applied Ecology 40, 947–969.

Koikkalainen, K. & Miettinen, A. 2010. Maatalous ja ympäristö. Teoksessa Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2010. Helsinki: MTT Taloustutkimus, 64–74.

Kröger, L. 2002. Osallistuva suunnittelu maatalouden ympäristöpolitiikassa–Viljelijöiden näkemyksiä osallistumisesta, vaikuttamismahdollisuuksista ja ympäristönhoidosta. MTT:n selvityksiä 7. Helsinki: MTT Taloustutkimus

Levomäki, J. 19.2.2014. Opinnäytetyöasioita. Vastaanottaja Katriina Koivu. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 24.2.2014.

Levomäki, J. 30.3.2014. Oppari. Vastaanottaja Katriina Koivu. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 31.3.2014.

Maa- ja metsätalousministeriö. 1998. Maatalouden ympäristöohjelma 1995–1999. Seurantatyöryhmän loppuraportti. Työryhmämuistio MMM 5/1998. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2000a. Horisontaalinen maaseudun kehittämisohjelma: Manner- Suomea koskevat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteet vuosille 2000–2006, pdf-tiedosto. Viitattu 29.1.2014.

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseudun_kehittaminen/maaseudun_kehittamisohjelmat/horisontaalinenmaaseudunkehittamisohjelma.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2000b. Ympäristötuen sitoumusehdot 8.5.2000. Viitattu 30.1.2014.

<http://www.mmm.fi/attachments/maatalous/tuet/viljelijatueta/maataloustukienhakuoppaat/5hgVuw8QV/sit00pdf.pdf>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2000c. Perustietoa maatalouden tukien valvonnasta. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2001. Hakuopas 2001. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2002. Hakuopas 2002. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2003. Hakuopas 2003. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2004. Horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelma väliarviointi: Manner-Suomi. MMM:n julkaisuja 1/2004. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2007a. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013, pdf-tiedosto. Viitattu 18.1.2014. http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat/tavoitteet_ja_tyokalut/ohjelmaasiakirja.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2007b. Hakuopas 2007. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2008. Komissio antoi virallisen päätöksen 141- tuesta. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 27.2.2008. Viitattu 24.2.2014.

http://www.mmm.fi/fi/index/ministerio/tiedotteet/080227_141tukipaatos.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2011. Viljelijätukien valvonnan rationalisointivaihtoehtoja selvittävän työryhmän loppuraportti. Työryhmämuistio MMM 2011:9. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö. 2014a. Tukihakukoulutus 2014. Viitattu

8.3.2014. <http://www.mavi.fi/fi/oppaat-jalomak-keet/Documents/Tukihakukoulutusten%20materiaali%202014/Ymp%C3%A4rist%C3%B6korvaus%20ja%20luonnonmukainen%20tuotanto.pptx>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2014b. Esitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi 2014–2020, pdf-tiedosto. Viitattu 10.3.2014.

<http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat/ohjelmakuusi/valmistelu.html>

Maaseutu.fi. n.d. Maaseudun kehittämisohjelma. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat.html>

Maaseutu.fi. 2014. Ohjelmakauden 2014–2020 valmistelu Suomessa. Viitattu 3.3.2014.

<http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat/ohjelmakuusi/valmistelu.html>

Maaseutuvirasto. n.d. Yleisimmät valvonnassa havaitut puutteet. Viitattu

13.3.2014. [http://www.mavi.fi/fi/maksut-javalvonta/valvonta/valvonta/viljeliija/Sivut/yleisimmat-valvonnassa-havaitut-puutteet.aspx](http://www.mavi.fi/fi/maksut-javalvonta/valvonta/viljeliija/Sivut/yleisimmat-valvonnassa-havaitut-puutteet.aspx)

Maaseutuvirasto. 2007. Maatalouden ympäristötuen sitoumusehdot 2007.

Viitattu 13.3.2014. http://www.mavi.fi/fi/oppaat-jalomak-keet/viljeliija/Documents/Ymp%C3%A4rist%C3%B6tuen%20sitoumusedot%202005-2013/Ymparistotuen_sitoumusedot_2007.pdf

Maaseutuvirasto. 2009a. Hakuopas 2009. Maaseutuviraston julkaisuja: Hakuoppaita ja ohjeita. Helsinki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2009b. Maatalouden ympäristötuen sitoumusehdot 2009. Viitattu 19.3.2014. [http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomak-
keet/viljeliija/Documents/Ymp%C3%A4rist%C3%B6tuen%20sitoumuseh
dot%202005-2013/Ymparistotuen_sitoumusehdot_2009.pdf](http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljeliija/Documents/Ymp%C3%A4rist%C3%B6tuen%20sitoumusehdot%202005-2013/Ymparistotuen_sitoumusehdot_2009.pdf)

Maaseutuvirasto. 2010a. Täydentävät ehdot: Viljelytapa ja ympäristöehdot. Maaseutuviraston julkaisusarja: Hakuoppaita ja ohjeita. Helsinki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2010b. Hakuopas 2010. Maaseutuviraston julkaisuja: Hakuoppaita ja ohjeita. Helsinki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2011a. Opas valvonnasta: Pello- ja eläintukien valvonta. Maaseutuviraston julkaisusarja: Hakuoppaita ja ohjeita. Helsinki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2011b. Hakuopas 2011. Maaseutuviraston julkaisuja: Hakuoppaita ja ohjeita. Seinäjoki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2011c. Muutokset valvontaoppaaseen 1.6.2011. Viitattu 28.2.2014. <http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljeliija/Sivut/valvonnan-oppaat.aspx>

Maaseutuvirasto. 2013a. Hakuopas 2013. Maaseutuviraston julkaisuja: Hakuoppaita ja ohjeita. Seinäjoki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2013b. Vuoden 2013 hakuohjeet: Euroopan unionin nauetaeläinpalkkiot. Seinäjoki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2013c. Vuoden 2013 hakuohjeet: Euroopan unionin uuhipalkkio ja teuraskaritsan laatupalkkio. Seinäjoki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2013d. Pelloalaperusteisten tukien valvontaohje 2013. Seinäjoki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. 2014a. Tilatuki. Viitattu 18.1.2014. <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljeliija/Sivut/Tilatuki.aspx>

Maaseutuvirasto. 2014b. Luonnonhaittakorvaukset. Viitattu 19.1.2014. <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljeliija/Sivut/Luonnonhaittakorvaukset.aspx>

Maaseutuvirasto. 2014c. Hakuopas 2014. Maaseutuviraston julkaisuja: Hakuoppaita ja ohjeita. Seinäjoki: Maaseutuvirasto

Maaseutuvirasto. n.d. Ympäristötuen perus- ja lisätoimenpiteet. Viitattu 26.3.2014. <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljeliija/Sivut/Ymparistotuen-perus-ja-lisatoimenpiteet.aspx>

Niemi, J., Liesivaara, P., Lehtonen, H., Huan-Niemi, E., Kettunen, L., Kässi, P. & Toikkanen, H. 2014. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka vuosina 2014–2020 ja Suomen maatalous. MTT Raportti 130. Jokioinen: MTT

Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) 2013. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2013. Helsinki: MTT Taloustutkimus

Niemi, J. 2013. Maatalouspolitiikka. Teoksessa Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2013. Helsinki: MTT Taloustutkimus, 48–55.

Primdahl, J., Peco, B., Schramek, J., Andersen, E. & Onate, J.J. 2003. Environmental effects of agri-environmental schemes in Western Europe. *Journal of Environmental Management* 67, 129–138.

Reku, J. 2013. Kiristykset ja heikennykset voivat karkoittaa viljelijöitä ympäristötuesta. *Maaseudun Tulevaisuus* 22.11.2013, 7.

Ruuska, S. 2009. Ympäristötuen valvontaan muutoksia. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 4.6.2009. Viitattu 17.2.2014. <http://www.mmm.fi/fi/index/ministerio/tiedotteet/090604.html>

Vuorela, H. 2014. Maatalouden tuista ei synny tasapainoista kokonaisuutta. *Maaseudun Tulevaisuus* 28.2.2014, takasivu.

Vuori, S. 2014a. Viherryttäminen koskee joka toista tilaa. *Maatilan Pellervo* 3/2014, 22.

Vuori, S. 2014b. Ympäristökorvaus painottuu kohdentamisalueelle. *Maatilan Pellervo* 3/2014, 23–25.

PELTOKASVIEN PERUSLANNOITUSRAJAT OHJELMAKAUDELLA 2000–2006

Kasvilaji	Typeä kg/ha/v	Fosforia kg/ha/v
Rehuvilja	90	15
Leipävilja		
Kevätvehnä	100	15
Syysvehnä, syksyllä	20	15
Syysvehnä, keväällä	100	-
Ruis, syksyllä	20	15
Ruis, keväällä	100	-
Öljykasvit	100	15
Sokerijuurikas	120	30
Ruokaperuna	60	40
Teollisuusperuna	80	40
Säilörehu	180	30
Heinä (kuiva heinä)	90	15
lisätyppi, jos odelma korjataan	60	-
Laidun	150	20
Nurmen perustaminen		
Suojavilja:		25
Kesällä tai syksyllä perustettava nurmi		10
Yksivuotinen rehunurmi		20
Kokoviljasäilörehu		20

TYPPI- JA FOSFORILANNOITUKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄT TARKENNETUN LANNOITUKSEN LISÄTOIMENPITEESSÄ OHJELMAKAUDELLA 2000–2006

TAULUKKO 1. Tarkennettu lannoitus / suurimmat sallitut typpilannoitustasot vilja- ja öljykasveille, kun saavutettu satotaso on viljoilla 4000 kg/ha ja öljykasveilla 2 000 kg/ha

Typpilannoitus enintään kg/ha

KASVI Viljat ja öljykasvit	Etelä-Suomi Viljelyvyöhykkeet 1 ja 2			Keski-Suomi Viljelyvyöhyke 3 ja 4:n edullisimmat osat			Pohjois-Suomi Viljelyvyöhykkeet 4 ja 5		
	Sevi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperä- iset maat	Sevi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperä- iset maat	Sevi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperä- iset maat
OHRA									
Maud,Tofa,Video,Mentor,Berka, Scarlett,Inari,Prisma,Kymppi,Mette	110	100	80	100	90	80			
Tyra,Seena,Vilvi,Kustaa,Kinnan, Filippa,Ide	110	100	80	100	90	80			
Rolf,Arve,Arturi	100	80	50	90	80	80	90	80	70
Thule,Jyvä,Erikki,Pohjo	100	80	50	90	80	80			
Botnia,Hjan Pokko	90	70	40	80	70	80			
Lovisa,Ante	90	70	40	80	70	80	80	70	80
MALLASOHRA									
Olutmaltaat									
Inari,Prisma	90	80	80	90	80	50			
Seena,Scarlett,Kustaa,Kymppi	90	80	80	90	80	50			
Entsyymimaltaat									
Hjan Pokko	90	80	40	90	70	50			
Kitta	90	70	40	80	70	50			
KAURA									
Salo,Katri,Belinda,Virma,Kolbu,Roope	110	90	80	110	90	70			
Freje,Suomi,Lisbeth,Puhti,Yty	100	90	50	100	90	70			
Aalek,Aarne,Sisko,Veli,Laila	100	90	50	100	90	70	80	80	70
KEVÄTVEHNÄ									
Basilan,Tjalve,Vinjet,Dragon,Mahdi	120	110	70	110	100	70			
Luja,Menu,Heta,Satu	120	110	70	110	100	70			
Reno,Runar	110	90	50	90	80	80			
Kadett	110	90	50	90	80	80			
KEVÄTRYPSI									
Kulta,Tuuli,Harmoni,Vale	120	100	70	110	100	70			
KEVÄTRAPSI									
Sponsor,Ebony,Kunto,Hyöle 38	120	110	80						
HERNE JA HÄRKÄPAPU									
Karita	50	50	40	50	50	40			
Muut legiikkaet ilman tukikasvia	30-40	30-40	30	30-40	30-40	30			
Muut legiikkaet tukikasvin kanssa	40-80	40-80	30	40-80	40-80	30			
RUIS SYKSYLLÄ									
Jos kesto-lannoitena**	40	40	30	40	40	30	40	40	
RUIS KEVÄÄLLÄ									
Mader,Esprit	120	100	40	110	90	40			
Amilo	110	90	40	100	80	40			
Akusti,Karlano,Rihti	110	90	40	80	70	40			
Porsai	100	80	40	80	70	40			
Arna	100	80	40	80	60	40			
Hjan Jussi,Volma	100	80	40	80	60	40	50	50	40
Sampo	80	60	30	60	50	30	40	40	40
Ensi				80	50	30	40	40	40
SYYSVEHNÄ SYKSYLLÄ									
Jos kesto-lannoitena**	40	40	30	40	40	30			
SYYSVEHNÄ KEVÄÄLLÄ									
Tanso,Gunbo,Tryggve,Urho,Folke, Koseck,Ramiro	120	110	50						
Hjan Ives,Pitko,Aura,Oso	120	100	40	110	90	30			
RUISVEHNÄ SYKSYLLÄ									
Jos kesto-lannoitena**	40	40	30	40	40	30			
RUISVEHNÄ KEVÄÄLLÄ									
Pinokio,Prego,Urtika,Moreno	120	110	40	120	100	30			

** Kesto-lannoitella tarkoitetaan lannoitetta, jossa typpi on käsitelty siten, että se on hitaasti vapautuvassa muodossa.

Käytettävissä kesto-lannoitusta syksyllä, on keväällä annettavaa typpimäärää vähennettävä 10 kg/ha.

Jos esikasvin ojet jätetty maahan, sallittu typpimäärä on 10 kg taulukossa ilmoitettu suurempi.

Jos typpilannoitteiden määrä (typen määrä lannoitteissa) ylittää 170 kg/ha/v, määrä on jaettava vähintään kahteen erään, joiden levittämisen välinen aika on vähintään kaksi viikkoa.

TAULUKKO 2. Tarkennettu lannoitus / suurimmat sallitut typpilannoitustasot numikasveille ja vastaaville

Typpilannoitus enintään kg/ha

Kasvi	Levitysaika	Etelä- ja Keski-Suomi			Pohjois-Suomi		
		Sevi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperäiset maat	Sevi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperäiset maat
Nilttonummi							
Heinänummet	Kevätleitys	100	100	100	100	100	100
	Kesäleitys odelmaile	80	80	80	80	80	80
Apilapitoiset nummet	Kevätleitys	80	80	80	80	80	80
	Kesäleitys odelmaile	50	50	50	50	50	50
Apilevittaiset nummet	Kevätleitys	60	60	60	60	60	60
	Kesäleitys odelmaile	40	40	40	40	40	40
Säilö- ja tuorerehunummet							
Monivuotiset nummet	Kevätleitys	100	100	100	100	100	100
	2. sadolle	100	100	100	100	100	100
	3. sadolle	50	40	40	50	40	40
Monivuotiset apilepitoiset nummet	Kevätleitys	80	80	80	80	80	80
	2. sadolle	50	50	50	50	50	50
Monivuotiset apilevittaiset nummet	Kevätleitys	60	60	60	60	60	60
	2. sadolle	40	40	40	40	40	40
Yksivuotinen raieheinä	Kevätleitys	100	100	90	90	90	90
	2. sadolle	100	100	90	90	90	90
	3. sadolle	50	40	50	50	50	50
Vihantavilja	Kevätleitys	100	100	100	100	100	100
Vihantavilja + raieheinä tai muu numikasvi	Kevätleitys	100	100	90	90	90	90
	2. sadolle	100	100	90	80	80	80
	3. sadolle	50	40	50	40	40	40
Vihantavilja + rapsi	Kevätleitys	120	120	120	100	100	100
Vihantavilja + vime	Kevätleitys	80	80	50	60	60	50
Kokovilja: ohra	Kevätleitys	120	100	90	100	90	80
Kokovilja: kervitrehnä	Kevätleitys	130	110	100	110	100	
Kokovilja: syysehnä, ruisehnä	Syksyllä	30	30	20			
	Keväällä	130	110	100			
Laidun							
Monivuotiset nummet 3 levitystä	Kevätleitys	90	90	80	80	80	80
	2. sadolle	80	80	70	70	70	70
	3. sadolle	50	50	40	40	40	40
Monivuotiset nummet 4 levitystä	Kevätleitys	80	80	70			
	2. sadolle	70	70	60			
	3. sadolle	40	40	30			
	4. sadolle	30	30	30			
Nurmen perustaminen keväällä							
Suojavilja puiden	Kevätleitys	Teulikon 1 lajikekohtaisia typpilannoitusmääristä vähennetään vähintään 10 kg/ha					
Suojavilja korjataan kokoviljana	Kevätleitys	Tämän taulikon kokoviljan typpilannoitusmääristä vähennetään vähintään 10 kg/ha					
Vihantavilja	Kevätleitys	100	100	80	80	80	80
Suojakasvina yksivuotinen raieheinä	Kevätleitys	100	100	80	80	80	80
	2. Sadolle	100	100	80	80	80	80
	3. Sadolle	50	40	50	40	40	40
Ilman suojaviljaa	Kevätleitys	80	80	70	80	80	70
	2. sadolle	30	30	30	30	30	30
Nurmen perustaminen kesällä	Perustamisvaiheessa	60	60	50	60	60	50
Nurmen perustaminen syksyllä	Perustamisvaiheessa (1.9. men.)	30	30	30	30	30	30
Nurmen oraiden elvytyslannoitus (sisältää suojaviljan N-määrän)	Suojaviljalle keuhä tai elokuun alussa suojaviljapuinin jälkeen	30	30	30	30	30	30
Siemennummi							
Timotei	Kevätleitys	100	90	60	90	80	40
Nurminata	Kevätleitys	120	110	70			
Koiranheinä	Kevätleitys	100	90	60			
Westerwoldin raieheinä	Kevätleitys	100	100	60			

Apilapitoisille nummille tarkoitetaan apilaa sisältäviä nummia. Apilevittaisille nummille tarkoitetaan apilaa sisältäviä nummia, joissa apilan osuus kasvustosta on yli 50%

Jako levityskertoille on suositus, kokonaismäärä ei saa ylittää

Jos typpilannoitusten määrä (typen määrä lannoitteissa) ylittää 170 kg/ha/v, määrä on jaettava vähintään kahteen erään, joiden levittämisen välinen aika on vähintään kaksi viikkoa.

TAULUKKO 3. Tarkennettu lannoitus / suurimmat sallitut fosforilannoitustasot

Fosforilannoitus enintään kg/ha/v

KASVI	VILJAVUUSLUOKKA						
	Huono	Huonoinen	Väitävä	Tyydyttävä	Hyvä	Korkea	Arveluttavan korkea
Ruie, vehnä, öljykasvit, palkokasvit	40	30	25	15	10	-	-
Ohra, nummikasvien siemenviljely	43	33	28	18	13	-	-
Kaura	35	25	20	10	5	-	-
Ohra/kaura seosvilja	39	29	24	14	9	-	-
Kokoviljajaseosrehu	50	40	30	20	15	-	-
Nurmen suojavilja*	65	55	45	35	25	-	-
Kesällä tai syksyllä perustettu nurmi, keväällä ilman suojaviljaa perustettu nurmi	55	45	35	25	15	-	-
Nurmi keväällä (korjataan sato) ennen kesäperustamista	20	15	10	5	-	-	-
Yksivuotiset rehunurmet	50	40	30	20	15	-	-
Monivuotinen nurmi**							
- laidun	40	30	20	10	-	-	-
- muut rehunurmet***	50	40	30	20	10	-	-
Peruna	75	75	75	55	35	20	-
Sokerijuuri							
- naati kynnety peltoon	70	70	70	50	30	10	-
- naati korjattu	80	80	80	60	40	20	-

*suojaviljalla tarkoitetaan tässä nurmen suojakasvina käytettävää tuleentuneena, vihanitana tai kokoviljana korjattavaa viljaa tai muita suojakasveja

**fosforilannoitus suositellaan annettavaksi kokonaan ensimmäisellä levityskerralla.

***säiliö- ja tuorerehunurmet, kulvaheinä ja odotus (2-3 vuotta/v)

Taulukon lannoitustasojen perusteena on viljoilla satotaso 4000 kg/ha ja öljykasveilla sekä palkokasveilla 2000 kg/ha

Jos sato on 25 % pienempi (viljat 3000 kg/ha, öljy- ja palkokasvit 1 500 kg/ha) taulukon määristä on vähennettävä 3 kg/ha.

Jos sato on 25 % suurempi (viljat 5000 kg/ha, öljy- ja palkokasvit 2500 kg/ha), taulukon määriin voi lisätä 3 kg/ha.

Jos sato on 50 % suurempi (viljat 6000 kg/ha, öljy- ja palkokasvit 3000 kg/ha), taulukon määriin voi lisätä 6 kg/ha.

Perunan, sokerijuurikkaan ja nurmien lannoitukseen ei satotason perusteella tehdä muutoksia.

Satotasokorjausta ei saa tehdä, jos taulukossa ei ole fosforille arvoa.

TAULUKKO 4. Tarkennetun lannoituksen mukaisen tyyppilannoitustason tarkentaminen satotason perusteella

Jos saavutettu satotaso poikkeaa viljojen osalta satotasosta 4000 kg/ha ja öljykasvien tai palkokasvien osalta satotasosta 2000 kg/ha, on lannoitusta (kg N/ha) tarkennettava seuraavasti (jos satotaso on pienempi, on lannoitusta vähennettävä, jos satotaso on suurempi, voidaan lannoitusta lisätä):

Satotaso, kg/ha	1 600	2 000	2 600	3 000	3 600	4 000	4 600	5 000	5 600	6 000
Viljat										
Öljykasvit ja palkokasvit	-20	0	20	40	-10	0	10	20	30	40

Tyypin määrä ei saa ylittää maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesien pääsyn rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (931/2000) mukaisia enimmäistyyppimääriä.

PELTOKASVIEN TYPPILANNOITUKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄT
YMPÄRISTÖTUEN PERUSTOIMENPITEESSÄ OHJELMAKAUDELLA 2007–2013

Taulukko 1. Viljan, öljykasvien ja palkokasvien typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v)
Perustoimenpide: Peltokasvien lannoitus

Kasvi / saavutettu satotaso kg	Etelä- ja Keski-Suomi			Pohjois-Suomi		
	Savi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperäiset maat	Savi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Eloperäiset maat
VILJAT						
Ohra ja kaura 4 000 kg	100	90	60	90	80	60
Kevätvehnä 4 000 kg	120	110	70	100	90	70
Ohra/kaura/vehnä seosvilja 4 000 kg	100	90	60	90	80	60
Syysruis syksyllä	30	30	20	30	30	20
Syysruis keväällä 3 000 kg	100	90	40	60	60	40
Kevätruis 3 000 kg	90	80	50			
Syysvehnä, ruis- vehnä ja speltti- vehnä syksyllä	30	30	20	30	30	20
Syysvehnä, ruis- vehnä ja speltti- vehnä keväällä 4 000 kg	120	110	50	100	90	50
Muut viljat ja niiden seokset 4 000 kg	90	80	50	80	70	50
ÖLJY- JA TEOLLISUUS- KASVIT						
Syysrypsi ja syysrapsi syksyllä	30	30	20	30	30	20
Kevätrypsi, kevät- rapsi, syysrypsi, syysrapsi ja ruis- tankio keväällä 1 750 kg	110	100	60	100	90	60
Pellavat, maissi, öljyhamppu, aurionkukka	90	80	50	70	70	50
PALKOKASVIT						
Herne, härkäpapu, makea lupiini	45	45	30	45	45	30

Taulukko 2. Saavutettuun satotasoon liittyvä satotasokorjaus (kg/ha/v)
Syyskylvöisillä kasveilla lisätyypeä ei saa antaa kylvövuoden syksyllä.

Kasvi	Saavutettu satotaso	Lisätyppi kg/ha/v
Ohra, kaura, kevävehnä, syysvehnä, ruisvehnä, spelttivehnä, muut viljat ja niiden seokset	4 500 kg	+ 10
	5 000 kg	+ 20
	5 500 kg	+ 30
Syysruis, kevätruus	3 500 kg	+ 10
	4 000 kg	+ 20
	4 500 kg	+ 30
Kevätrypsi, kevättrapsi, syysrypsi, syysrapsi ja ruistankio	2 000 kg	+ 10
	2 250 kg	+ 20
	2 500 kg	+ 30

Taulukko 3. Nurmien ja muiden kasvien typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v)

	Levitysaika	Etelä- ja Keski-Suomi		Pohjois-Suomi		Eloperäiset maat
		Savi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	Savi- ja hiesumaat	Karkeat kivennäismaat	
Nurmet						
Monivuotiset nurmet, yksi-vuotinen raiheinä, vihantavilja ja raiheinä tai muu nurmikasvi	Korjattaessa kaksi satoa	200	200	160	200	160
	Korjattaessa kolme tai useampia satoja	240	230	190	230	190
Laidun: Moni- tai yksivuotiset laidunnurmet		200	200	170	170	150
Vihantavilja, kokovilja	Kevätlevitys	120	100	90	100	80
Kokovilja: syysvehnä ja ruisvehnä	Syksyllä	30	30	20		
	Keväällä	140	130	70		
Muut nurmikasvustot		120	100	90	100	80
Nurmen perustaminen						
Perustaminen keväällä						
Perustaminen suojakasvin kanssa	Korkeintaan kasvilaji-kohtaisen taulukon (1) tyypimäärä suojakasville					
Perustaminen ilman suojakasvia	Kevätlevitys	80	80	70	80	70
	2. levitys	30	30	30	30	30
Perustaminen kesällä	Perustamisvaiheessa	60	60	50	60	40
Perustaminen syksyllä	Syyslevitys 1.9. mennessä	30	30	30	30	30
Riista- ja maise-makesannon perustaminen, viherlannoitusnurmen, viherkesannon ja hoidetun viljelemät-töman pellon nurmen perustaminen ilman suojaviljaa		50	50	40	50	40
Siemennurmet	Kevätlevitys	110	110	60	90	40
Ruokohelpi energiakäyttöön						
Perustamisvuonna	Kevätlevitys	60	60	40	60	40
Satovuosina		90	80	60	80	60
Mukula- ja juurikasvit						
Sokerijuurikas	Kevätlevitys	140	140	120		
Peruna						
Tärkkelysperuna, satotaso 35 tn/ha	Kevätlevitys	105	105	70	105	70
Tärkkelysperuna, satotaso 40 tn/ha		120	120	80	120	80
Varhaisperuna	Kevätlevitys	60	60	60	60	60
Varhaisperuna + kerääjäkasvi	Kevätlevitys	80	80	80	80	80
Muu peruna, satotaso 35 tn/ha	Kevätlevitys	85	85	60	85	60
Muu peruna, satotaso 40 tn/ha		100	100	70	100	70
Muut peltokasvit		110	100	60	100	60

PELTOKASVIEN FOSFORILANNOITUKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄT
YMPÄRISTÖTUEN PERUSTOIMENPITEESSÄ OHJELMAKAUDELLA 2007–2013

Taulukko 4. Fosforilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) viljavuusluokan perusteella

Kasvi				Viljavuus- luokka			
	Huono	Huonon- lainen	Välttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Korkea	Arveluttavan korkea
Ruis, vehnä, öljykasvit, palkokasvit	32	24	20	12	8	-	-
Ohra	34	26	22	14	10	-	-
Kaura, nurmikasvien siemenviljely	28	20	16	8	4	-	-
Ohra/kaura/vehnä seosvilja	31	23	19	11	7	-	-
Kokoviljasäilörehu	40	32	24	16	12	-	-
Nurmen perustaminen suojaviljaan	52	44	36	28	20	-	-
Nurmen perustaminen: kevällä ilman suoja- viljaa, kesällä tai syksyllä	36	32	28	24	15		
Nurmi kevällä ennen kesäperustamista	16	12	8	4	-	-	-
Yksivuotiset rehunurmet	40	32	24	16	12	-	-
Monivuotinen nurmi							
- laidun	32	24	16	8	-	-	-
- muut rehunurmet	40	32	24	16	8	-	-
Peruna	70	70	70	55	35	20	-
Sokerijuurikas	63	63	60	43	26	14	-
Kuitupellava	32	24	20	12	8	-	-
Ruokohelpi, perustamisvuonna	50	40	30	20	10	-	-
Ruokohelpi, satovuonna	30	20	15	10	5	-	-
Riista- ja maisema- kesannon perustaminen sekä viherlannoitusnur- men, viherkesannon ja hoidetun viljelemättömän pellon nurmen perusta- minen ilman suojaviljaa	28	20	16	8	4	-	-
Muut kasvit	30	20	15	10	5	-	-

PUUTARHAKASVIEN TYPPI- JA FOSFORILANNOITUKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄT YMPÄRISTÖTUEN PERUSTOIMENPITEESSÄ OHJELMAKAUDELLA 2007–2013

Taulukko 5. Taimitarhakasvien, marjojen, hedelmäkavien ja avomaanviahannesten typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) maalajin ja multavuuden perusteella

	Savi- ja hiesumaat				Hiekka-, hieta- ja moreenimaat				Mula- ja turvemaa
	Vähä- multainen	Multava	Runsas- multainen	Erittäin runsas- multainen	Vähä- multainen	Multava	Runsas- multainen	Erittäin Runsas- multainen	
Taimitarhakasvit									
Perustamisvaihe	140	140	120	120	140	140	120	120	100
Vuotuislannoitus	120	120	100	100	120	120	100	100	90
Mansikka¹⁾, vadelma, mustaherukka									
Perustamisvaihe	50	50	30	30	35	35	20	20	15
Vuotuislannoitus	70	70	60	50	60	55	45	40	30
Muut marjat									
Perustamisvaihe	60	50	40	30	50	40	30	20	20
Vuotuislannoitus	90	85	80	70	80	75	65	50	40
Hedelmät²⁾									
Perustamisvaihe	65	60	45	30	50	40	30	20	20
Vuotuislannoitus	125	100	75	60	100	80	70	60	50
Kerä-, ruusu- ja kukkakaali, lanttu, purjo, avomaankurkku	240				230				230
Muut sipulikasvit	120				110				100
Muut kaalit	175				160				130
Porkkana ja muut juurekset	180				170				160
Palkokasvit	55				50				40
Kerä- ja lehtisalaatit	130				120				100
Muut vihannekset ja vrtit	160				140				125
Siemenmausteet ja muut kasvit	90				80				50

¹⁾ Jos mansikkakasvusto perustetaan ns. satotaimista, voidaan perustamisvaiheen typpilannoitusta lisätä 50 %.

²⁾ Jos omenatarhassa on nurmikat, voidaan perustamisvaiheen typpimäärää lisätä 20-50 kg/ha.

Taulukko 6. Tihkukastellun mansikan typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) satotason ja maalaji multavuuden perusteella

Multavuus	Mansikan satotaso tn/ha			
	5	10	20	30
Vähämultainen maa	50	60	80	100
Runsasmultainen maa	45	55	75	95
Erittäin runsasmultainen maa ja turvemaa	40	50	75	95

Taulukko 7. Taimitarhakasvien, marjojen, hedelmäkavien ja avomaanvihannesten fosforilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) viljavuusluokan perusteella

	Viljavuusluokka						
	Huono	Huonon-lainen	Välttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Korkea	Arveluttavan korkea
Taimitarhakasvit ¹⁾	90	80	70	60	40	20	-
Mansikka, vadelma, mustaherukka							
Perustamisvaihe	70	60	50	40	25	10	-
Vuotuislannoitus	40	35	30	25	20	10	-
Muut marjat							
Perustamisvaihe	80	70	60	50	30	15	-
Vuotuislannoitus	50	40	35	30	25	15	-
Hedelmät							
Perustamisvaihe	90	80	70	60	40	25	-
Vuotuislannoitus	45	40	35	30	20	10	-
Kaalit, sipulit	110	110	80	60	50	30	10
Juurekset	100	100	75	55	35	30	10
Varastoporkkana	100	100	75	55	40	30	20
Palkokasvit	50	50	35	25	20	15	10
Muut vihannekset	100	100	60	50	40	30	10
Yrtit ja siemenmausteet	32	24	20	12	8	-	-
Muut kasvit	32	24	20	12	8	-	-

¹⁾ Fosforilannoituksen ylärajat astiataimille:

Peruslannos 165 g/m³, pitkävaikutteinen lannos ja täydennyslannos 250 g/m³

TYPPILANNOITUKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄT VÄHENNETYN LANNOITUKSEN LISÄTOIMENPITEESSÄ OHJELMAKAUDELLA 2007–2013

Taulukko 8. Viljelykasvien typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) vähennetyn lannoituksen lisätoimenpiteessä

	Etelä- ja Keski-Suomi			Pohjois-Suomi		
	Savi- ja hiesumaat	Karkeat ki-vennäismaat	Eloperäiset maat	Savi- ja hiesumaat	Karkeat ki-vennäismaat	Eloperäiset maat
Viljat						
Ohra, kaura	90	80	50	80	70	50
Kevätvehnä	110	100	60	90	80	60
Syysruis syksyllä	20	20	20	20	20	20
Syysruis keväällä	90	80	40	50	50	40
Kevättruis	80	70	40			
Syysvehnä, ruisvehnä ja spelttvehnä syksyllä	20	20	20	20	20	20
Syysvehnä, ruisvehnä ja spelttvehnä keväällä	110	100	40	90	80	40
Muut viljat	80	70	40	70	60	40
Ölly- ja teollisuuskasvit						
Syysrypsi, syysrapsi syksyllä	20	20	20	20	20	20
Kevätrypsi, kevättrapsi ja ruistankio sekä syysrypsi ja syysrapsi keväällä	100	90	70	90	80	70
Muut öljy- ja teollisuuskasvit	80	70	40	60	60	40
Palkokasvit						
Herne, härkäpapu ja makea lupiini	40	40	25	40	40	25
Mukula- ja juurikasvit						
Sokerijuurikas	120	120	100			
Tärkkelysperuna	80	80	65	80	80	65
Varhaisperuna	50	50	50	50	50	50
Muu peruna	60	60	45	60	60	45
Nurmet						
Säilörehu	180	180	150	180	180	150
Kuivaheinä	90	90	60	90	90	60
Kuivaheinän lisätyppi, jos odelma korjataan	60	60	40	60	60	40
Laidun	150	150	100	140	140	100
Muut nurmikasvustot	110	90	80	90	80	70
Siemennurmet	100	100	50	80	70	40
Muut kasvit	80	70	40	70	60	40

KYSELY VILJELIJÖILLE

Ympäristötuen ehtojen ja valvonnan muutokset ohjelmakausilla
2000–2006 ja 2007–2013, sekä tuleva ohjelmakausi

Vastatkaa kysymyksiin rastittamalla mieleisenne vaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.

TAUSTATIEDOT

Päätilan tukialue

- ☐ B
☐ C1
☐ C2

Päätuotantosuunta

- ☐ Kasvintuotanto
☐ Kotieläintuotanto
☐ Muu, mikä? _____

Päätuotantosuunnan tuotantotapa

- ☐ Tavanomainen
☐ Luomu

Tilan peltopinta-ala

- ☐ Alle 30ha
☐ 30- 70 ha
☐ 70- 100 ha
☐ Yli 100 ha

Onko tilallanne ympäristötuen erityistukisopimuksia?

- ☐ Kyllä
☐ Ei

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, merkitkää mikä tai mitkä erityistukisopimukset

- ☐ Suojavyöhyke (5, 10 tai 20 vuotta)
☐ Kosteikon hoito
☐ Pohjavesialueiden peltoviljely
☐ Luonnonmukainen tuotanto
☐ Perinnebiotooppi
☐ Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen (5, 10 tai 20 vuotta)
☐ Alkuperäisrotujen kasvattaminen
☐ Ravinnekuormituksen tehostettu vähentäminen
☐ Lietelannan sijoittaminen peltoon
☐ Turvepeltojen pitkäaikainen nurmiviljely
☐ Säätosalaajitus
☐ Muu, mikä? _____

YMPÄRISTÖTUKI

Onko ympäristötuen ehtoihin liittyvien paperitöiden määrä mielestänne muuttunut ohjelmakaudelta 2000–2006 ohjelmakaudelle 2007–2013?

- ☐ Lisääntynyt
☐ Ei muutosta
☐ Vähentynyt

Oletteko miettineet ympäristötukeen sitoutumattomuutta tuen ehtojen vuoksi?

- ☐ Kyllä
☐ En

Mihin lisätoimenpiteisiin olette sitoutuneet?

- ☐ Vähennetty lannoitus
☐ Typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla
☐ Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus
☐ Lannan levitys kasvukaudella
☐ Ravinnetaseet
☐ Laajaperäinen nurmituotanto
☐ Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys
☐ Peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys
☐ Viljelyn monipuolistaminen
☐ Kerääjäkasvien viljely
☐ Typpilannoituksen tarkentaminen puutarhakasveilla
☐ Katteen käyttö monivuotisilla puutarhakasveilla
☐ Tuhoeläinten seurantamenetelmien käyttö
☐ Ei lisätoimenpidettä

Mitä mieltä olette valitsemienne lisätoimenpiteiden ehdoista?

Ympäristötuen lisätoimenpiteiden määrä lisääntyi ohjelmakaudelle 2007–2013. Onko lisätoimenpiteissä riittävästi valinnanvaraa tilallenne?

- ☐ Kyllä
☐ Ei
☐ En osaa sanoa

Ohjelmakaudelle 2007–2013 siirryttiin lannoituksen perustasoista käyttämään vain tarpeen mukaista lannoitusta. Mitä mieltä olette ympäristötuen ehtojen mukaisista lannoitusrajoista?

KOKOTILAVALVONTA

Oletteko olleet tyytyväinen tilalle valvontavuoden jälkeisenä keväänä toimitettuihin karttoihin?

- ☐ Kyllä
☐ En
☐ En osaa sanoa

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen en, kertokaa miksi ette ole ollut tyytyväinen.

Koetteko valvonnan tiukentuneen ohjelmakaudelta 2000–2006 ohjelmakaudelle 2007–2013?

- ☐ Kyllä
☐ En

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, kertokaa miten valvonta on mielestänne tiukentunut.

Oletteko kokeneet, että valvonnassa käytetyt mittaustavat (gps-mittaus ja karttatulkinta) ovat antaneet luotettavan tuloksen?

- ☐ Kyllä
☐ En
☐ En osaa sanoa

Kokotilavalvonnan tilakäynti tehdään asiakirjatarkastuksineen kesällä, ja mahdollinen lannoitusvalvonta asiakirjoista talvella sekä kasvipeitteisyys-lisätoimenpiteen valvonta seuraavana keväänä. Miten koette tällaisen valvonnan toimintatavan?

TULEVAISUUS

Kokotilavalvonnoilla on todettu ympäristötuen ehtojen yleisimpänä puutteena viljavuustutkimuksen puutteet. Palvelisiko teitä viljavuustutkimuksen voimassaoloajan tallennusmahdollisuus tukihakemukselle, jotta pystyisitte pitämään tutkimuksen ajan tasalla helpommin?

- ☐ Kyllä
☐ Ei
☐ En osaa sanoa

Viljelijä toimittaa osittain valvonnassa tarvittavat asiakirjat kirjeellä ELY-keskukseen. Olisitteko valmis toimittamaan valvonnassa tarvittavat asiakirjat sähköisesti?

- ☐ Kyllä
☐ En
☐ En osaa sanoa

Mitä muutoksia toivotte ympäristötukijärjestelmään tulevalle ohjelmakaudelle?

Lopuksi teillä on mahdollisuus kommentoida kyselyä vapaasti.

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

SAATEKIRJE

15.11.2013

Hyvä viljelijä,

Opiskelen agrologiksi Hämeen Ammattikorkeakoulussa Mustialan toimipisteessä. Teen opinnäytetyötä ympäristötuen ehtojen- ja valvonnan muutoksista ohjelmakausilla 2000–2006 ja 2007–2013 sekä muutoksista uudelle, ensi vuonna alkavalle ohjelmakaudelle. Tällä kyselyllä kerään teiltä näillä molemmilla ohjelmakausilla kototilavalvonnassa olleilta viljelijöiltä mielipiteitä tapahtuneista muutoksista sekä ympäristötukiehtoihin että valvontaan liittyen ja ajatuksia tulevaisuudesta.

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Pirkanmaan ELY-keskus. Otannassa ovat tilat, joilla on ollut kototilavalvonta vähintään kerran vuosina 2000–2006 sekä 2007–2012. Kyselyn vastaaminen tapahtuu nimettömänä, vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja tietoja käytetään vain opinnäytetyöhöni.

Kyselyyn voitte vastata joko kirjeellä tai sähköisesti. Kirjeitse voitte vastata lähettämällä lomakkeen oheisella palautuskuorella ELY-keskukseen. Sähköisesti kyselyyn voitte vastata sähköpostiinne lähetetyn linkin kautta. Kysely on lähetetty sähköpostiosoitteeseen, mikäli olette ilmoittaneet sen perustietolomakkeella tukihaun yhteydessä. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10 minuuttia.

Vastaattehan 5.12.2013 mennessä!

Vastauksista kiittäen,

Katriina Koivu

Hämeen Ammattikorkeakoulu

katriina.h.koivu@student.hamk.fi
050-3512452